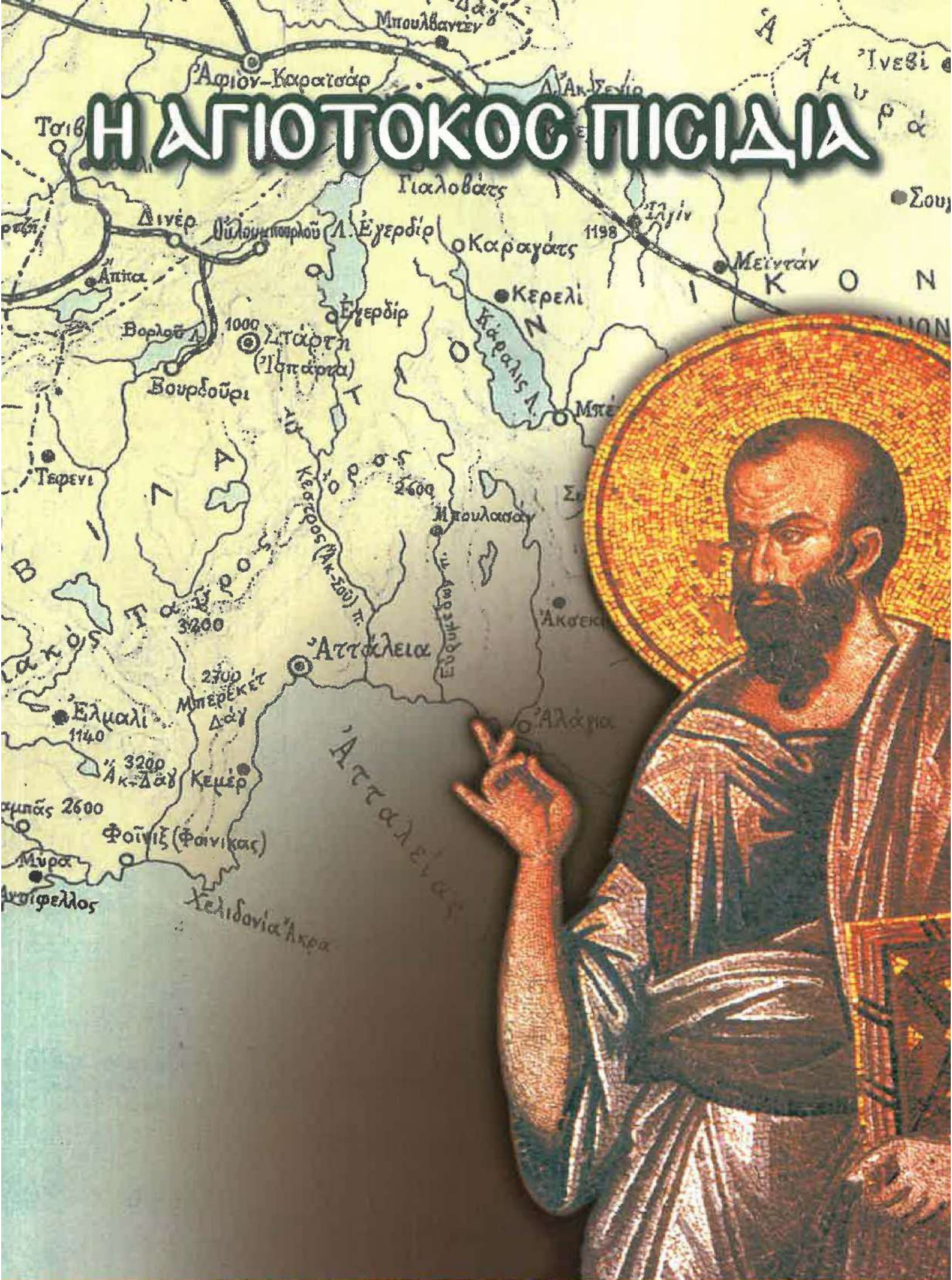

Η ΑΓΙΟΤΟΚΟΣ ΠΙΣΙΔΙΑ

Ὁ Παῦλος καί ὁ Βαρνάβας
«παρεγένοντο εἰς Ἀντιόχειαν τῆς Πισιδίας
καί εἰσελθόντες εἰς τήν συναγωγήν τῇ
ἡμέρᾳ τῶν Σαββάτων ἐκάθισαν.

Μετά δέ τήν ἀνάγνωσιν τοῦ νόμου
καί τῶν Προφητῶν ... ἀναστάς ὁ Παῦλος
καί κατασείσας τῇ χειρὶ εἶπεν: ἄνδρες
Ἰσραηλίται καί οἱ φοβούμενοι τόν
Θεόν ἀκούσατε, ... καί ἡμεῖς ὑμᾶς
εὐαγγελιζόμεθα τήν περί τούς πατέρας
ἐπαγγελίαν γενομένην, ὅτι ταύτην ὁ Θεός
ἐκπεπλήρωκε τοῖς τέκνοις αὐτῶν, ἡμῖν
ἀναστήσας Ἰησοῦν ... Ἴδού στρεφόμεθα
εἰς τά ἔθνη. Οὕτω γάρ ἐντέταλται ἡμῖν ὁ
Κύριος τέθεικά σε εἰς φῶς ἐθνῶν τοῦ εἶναι
σε εἰς σωτηρίαν ἕως ἐσχάτου τῆς γῆς.

Ἀκούοντα δέ τὰ ἔθνη ἔχαιρον καί
ἐδέξαντο τόν λόγον τοῦ Κυρίου, καί
ἐπίστευσαν.»

(Πράξ. Ἀποστ. 13:14-16, 46-48)

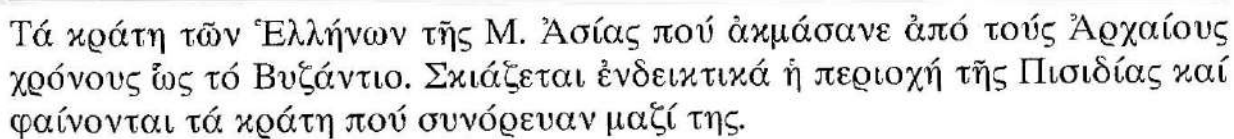
ΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΣΩΤΗΡΙΟΥ ΤΡΑΜΠΑ
ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΠΙΣΙΔΙΑΣ

Η ΑΓΙΟΤΟΚΟΣ ΠΙΣΙΔΙΑ

ΕΚΔΟΣΗ ΙΕΡΑΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΠΙΣΙΔΙΑΣ
ΣΕΟΥΛ 2009

Στήν ἱερή μνήμη
τῆς βασανισμένης γενιᾶς
τῶν προσφύγων τοῦ 1922

—
Τό βιβλίο αὐτό προσφέρεται ὡς εὐλογία
στούς ἐκ Πισιδίας καταγομένους, τοὺς φίλους
τους καί τοὺς τιμῶντες τοὺς Πισιδεῖς Ἀγίους.

ΠΡΟΛΕΓΟΜΕΝΑ

Τά χώματα τῆς Πισιδίας, Σίδης καί Ἀτταλείας, καθώς καί τῶν γύρω περιοχῶν, εἶναι ποτισμένα μέ ποταμούς αἱμάτων τῶν χιλιάδων Μαρτύρων τῆς καί τούς ἰδρωῶτες τῶν ἁγιασμένων ποιμένων τῆς, πού ποίμαναν ἐπί δέκα ἐννέα συνεχεῖς αἰῶνες τό λογικό ποῖμνιο τῆς μαρτυρικῆς αὐτῆς Ἐκκλησίας. Καί ναί μέν οἱ ψυχές τῶν Ἀγίων τῆς, λευκασμένες μέ τό αἷμα τοῦ Ἀρνίου (Ἀποκ. 7,14), αἰνοῦν καί δοξάζουν, μαζί μέ τούς χορούς τῶν Ἀγίων Ἀγγέλων, τόν Βασιλέα τῆς δόξης, ὅμως τά ἱερά τους λείψανα ἔχουν ἀποθησαυρισθεῖ στήν Πισιδικῇ γῇ καί καθιστοῦν διηνεκῇ τήν παρουσία τους ἀνάμεσά μας. Ἐκεῖνοι πρεσβεύουν ἀκατάπαυστα, ὄχι μόνον γιά τούς πατέρες, μητέρες καί τά ἀδελφιά μας, πού ἀναπαύονται ἐπί αἰῶνες στίς ἀλησμόνητες πατρίδες, ἀλλά καί γιά μᾶς. Γι'αὐτό εἶναι φυσικό καί μεῖς νά αἰσθανόμαστε τήν ἀνάγκη στούς Ἁγίους μας νά ἐκφράζουμε τήν εὐγνωμοσύνη μας, νά τιμοῦμε τή μνήμη τους, νά γνωρίζουμε τήν ἁγία βιοτή τους, νά ἔχουμε στό οἰκογενειακό μας εἰκονοστάσι τήν ἱερή εἰκόνα τους καί νά προσπαθοῦμε νά μιμηθοῦμε τήν πίστη, τήν

ὑπομονή, τήν ἀγάπη τους στόν Χριστό καί τίς ἄλλες ἀρετές τους.

Γιά τόν σκοπόν αὐτόν παραθέτουμε στήν ἔκδοση αὐτή, ὅσα ἐξακριβωμένα στοιχεῖα μπορέσαμε νά συγκεντρώσουμε γιά τόν βίον τῶν Ἀγίων μας ἀπό τά Συναξάρια τῶν Μηναίων τῆς Ἐκκλησίας μας, ἀπό τόν Μέγαν Συναξαριστήν τοῦ Ἀγίου Νικοδήμου τοῦ Ἀγιορείτου καί ἀπό ἄλλες πηγές. Ἐπίσης παρακαλέσαμε τόν δόκιμον ὑμνογράφον καί Ἱεροκῆρυκα Πανοσιολ. Ἀρχιμ. π. Νικόδημον Ἀεράκη καί συνέταξε τήν Ἀσματικήν Ἀκολουθίαν καί Παρακλητικόν Κανόνα τῶν Ἀγίων τῆς Πισιδίας, γιά νά τήν χρησιμοποιοῦμε κατὰ τόν κοινόν ἑορτασμόν τῶν Ἀγίων μας, μέ τήν εὐλογίαν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου μας.

Ἀκόμη, ἡ Σταυροπηγιακή Ἱερά Μονή Ζωοδόχου Πηγῆς – Χρυσοπηγῆς Χανίων ἀπεδέχθει τήν παράκλησή μας καί ἱστόρησε τήν ἱερά Εἰκόνα τῶν Ἀγίων μας, ὥστε κάθε οἰκογένεια νά ἔχει τήν εὐλογία νά ἀποκτήσει ἀντίγραφό της γιά τό εἰκονοστάσι τοῦ σπιτιοῦ της.

Ἔτσι θά μπορούμε, μέ τή Χάρη τοῦ Θεοῦ, κάθε χρόνο, ἐκτός ἀπό τίς καθωρισμένες ἡμέρες ἑορτασμοῦ τοῦ κάθε Ἀγίου, νά τοὺς ἑορτάζουμε καί ὅλους μαζί τή 2^η Κυριακή τοῦ Ἰουλίου ἢ τήν Κυριακή τῶν Ἀγίων Πατέρων τῆς Δ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου. & Καί τοῦτο διότι ἀπό τήν 10^{ην} ἕως 17^{ην} Ἰουλίου ἑορτάζεται ἡ μνήμη ἀπό τήν Ἐκκλησία καί πλείστων Ἀγίων τῆς Πισιδίας : τή 10^η Ἰουλίου τοῦ Ἀγ. Βιάνορος, τήν 11^η τοῦ Ἀγ. Ἱερομάρτυρος Κινδαίου, τή 14^η τοῦ Ἀγ. Ἀκύλα, τή 16^η τῶν Δέκα πέντε χιλιάδων Μαρτύρων τῆς Πισιδίας, τή 17^η τῆς Ἀγ. Μαρίνης.

Ἄς ἱκετεύουμε τοὺς Ἁγίους μας νά πρεσβεύουν γιά ὅλους μας «ὅπως ἐν ἁγιασμῷ πνευματικῷ, πίστει ἀκλινεῖ καί ἐλπίδι ζώσῃ, τόν τῆς παροικίας ἡμῶν χρόνον βιώσωμεν καί σύν Αὐτοῖς ἐν οὐρανοῖς συμβασιλεύσωμεν, τῷ Σωτῆρι καί Θεῷ ἡμῶν»¹⁾ καί «ἐνώπιον τοῦ ἐσφαγιασμένου Ἀρνίου (τοῦ Χριστοῦ) σαββατίζοντες ἐκτενῶς Τοῦτο καθικετεύουσι, ὅπως ἡ Λυχνία τῆς αὐτῶν Ἐκκλησίας, ἐκ νέου φωτίσῃ τὰς ψυχὰς τοῦ ὀρθοδόξου λαοῦ».²⁾

Θεωρήσαμε δέ χρήσιμο νά συμπεριλάβουμε ἀπόσπασμα περί τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Πισιδίας ἀπό τή μελέτη τοῦ Καθηγητοῦ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Χάλκης κ. Βασιλείου Σταυρίδη «Ἐπισκοπική Ἱστορία τοῦ Οἰκουμενικοῦ

Πατριαρχείου» καθὼς καί πίνακα τῶν ἱερῶν ναῶν Σπάρτης (Isparta), Πολυδωρίου (Burdur), Νησίου (Λίμνης Ἐγιρντίρ), Ουλούμπορλου, Πάρλας (Barla), Ἀντιοχείας (Yalvac), Ἀτταλείας (Antalya) καί Ἀλάγιας (Alanya), οἱ ὁποῖοι ἀναγράφονται στίς τεκμηριωμένες μελέτες τῶν ἐκ Πισιδίας καταγομένων κ.κ. Χάρη Σαπουντζάκη Προέδρου τῆς «Ἑνωσις Σπάρτης Μικρᾶς Ἀσίας», Βάσου Η. Βογιατζόγλου, Λαζάρου Κλ. Ἀσίκογλου καί ἄλλων.

Ὅλοθερμες εὐχαριστίες ἐκφράζουμε πρὸς ὅλους τοὺς ἀνωτέρω ἀναφερομένους γιά τήν καλωσύνη τους νά μᾶς προσφέρουν τὰ πονήματά τους καθὼς καί πρὸς τόν ἀγαπητόν π. Νικόδημον Ἀεράκη γιά τήν Ἀσματικήν Ἀκολουθία τῶν Ἁγίων μας πού συνέταξε καί τήν Ἀδελφότητα τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Χρυσοπηγῆς

1) Δοξαστικόν Ἀποστίχων τοῦ Ἑσπερινοῦ τῆς ἑορτῆς τῶν Ἁγίων.

2) Δοξαστικόν Αἰνῶν Ὁρθρου ἑορτῆς.

Χανίων γιά τήν Τεράν Εικόνα τῶν Ἀγίων μας, πού μέ
τόση ἐπιτυχία ιστόρησε.

Εὐχόμαστε ἡ ἀπέρριπτη αὐτή ἐκδοση νά συντελέσει
στόν στενώτερον σύνδεσμόν μας μέ τούς Ἀγίους τῆς
μαρτυρικῆς Μητροπόλεως Πισιδίας.

+ Ὁ Π. Σ.

Α΄

ΟΙ ΑΓΙΟΙ ΤΗΣ ΠΙΣΙΔΙΑΣ

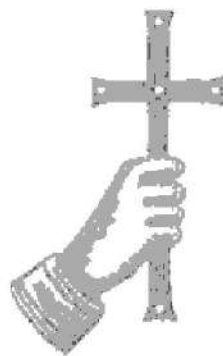
«Ἀφοῦ ἔχομε ὁλόγυρά μας τόσον
μεγάλο νέφος ἀναριθμήτων ἁγίων
μαρτύρων, ὥς ἀποβάλλουμε ἀπό πάνω
μας κάθε βάρος καί προπαντός τήν
ἁμαρτίαν καί ὥς τρέχωμεν μέ ὑπομονήν
τόν ἀγῶνα μας ἔχοντας προσηλωμένα
τά βλέμματά μας στόν Χριστό»

(Ἑβρ. 12:1)

ΑΠΟΛΥΤΙΚΙΟΝ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΤΗΣ ΠΙΣΙΔΙΑΣ

Ἦχος πλ. α΄ Τόν Συνάναρχον Λόγον

Τούς Ἁγίους ἐν ὕμνοις ἀνευφημήσωμεν, τῆς Πισιδίας τόν κόσμον καί Παρακλήτου καρπούς, τούς ἀθλήσαντας στερωῶς, ὑπέρ τῆς πίστεως Παῦλον ἰδρύσαντα ἐκεῖ Ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ καί Μάρτυρας σὺν Ὁσίοις, Ἐπισκόπους καί Ἀποστόλους, σὺν Ἀθληταῖς καί Νεομάρτυσι.

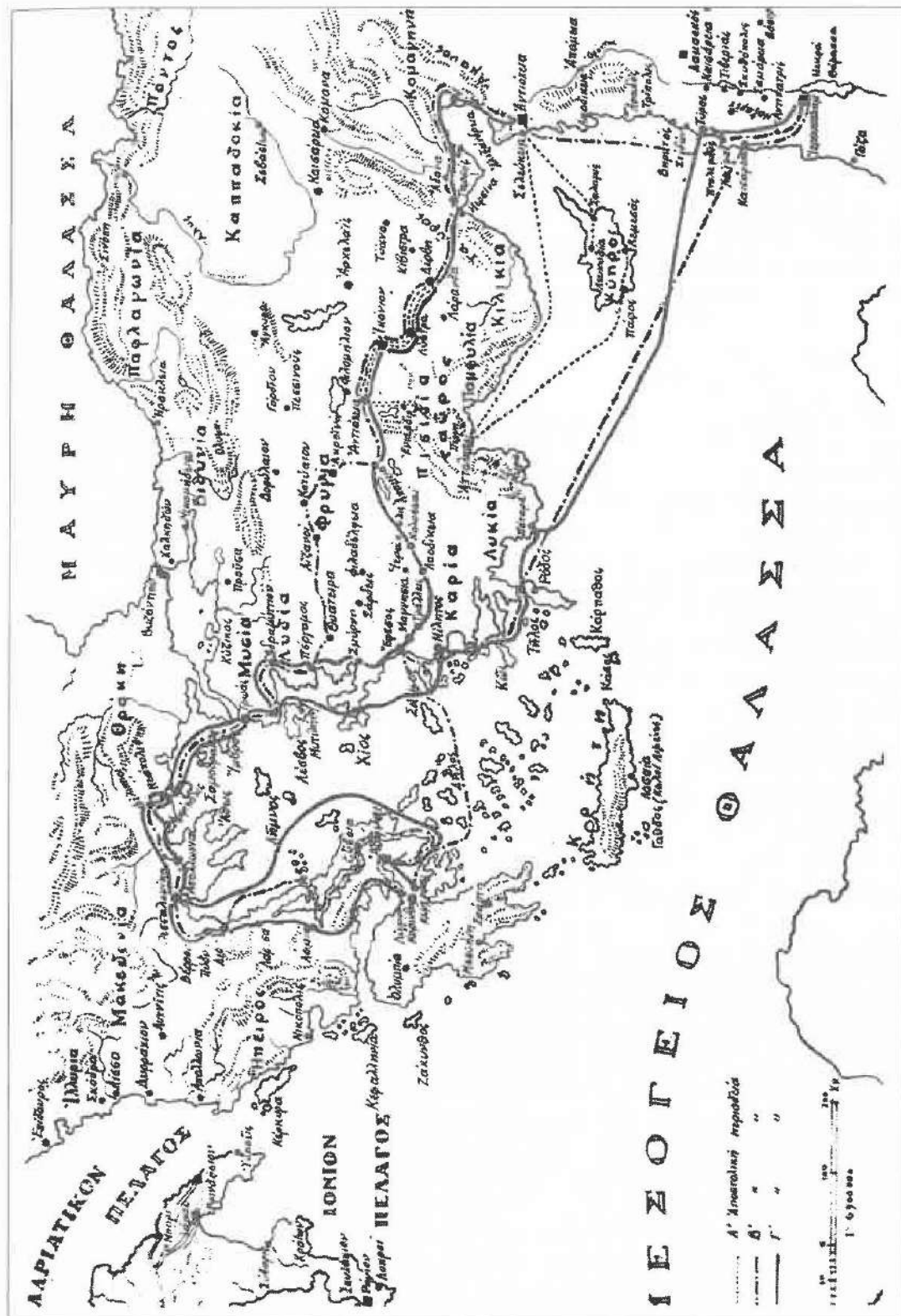
Ἡ ΣΥΝΑΞΙΣ ΤΩΝ ΕΝ ΠΙΣΤΕΙ ΔΙΑΔΗΜΥΝΑΝΤΩΝ ἁΓΙΩΝ

Ἰ. ΜΟΝΗ ΧΡΥΣΟΠΗΓΗΣ - ΧΑΝΙΑ 86

ΟΙ ΑΓΙΟΙ ΤΗΣ ΠΙΣΙΔΙΑΣ

- Άγιος Απόστολος Παῦλος**, Ἰδρυτής τῆς Ἐκκλησίας Ἀντιοχείας τῆς Πισιδίας. (29 Ἰουνίου)
- Άγιος Ἀρτέμων**, Ἐπίσκοπος Σελευκείας τῆς Πισιδίας, χειροτονηθεὶς ὑπὸ τοῦ Ἀπ. Παύλου. (Μνήμη 24 Μαρτίου)
- Άγιοι Ἀκύλας καὶ Πρίσκιλλα**, μαρτυρήσαντες εἰς Σέλγην Πισιδίας. (13 Φεβρουαρίου)
- Άγία Θέκλα**, Ἰσαπόστολος, ὑποστᾶσα μαρτύριον ἐν Ἀντιοχείᾳ τῆς Πισιδίας καὶ ἐν Σελευκείᾳ μονάσασα καὶ τελειωθείσα. (24 Σεπτεμβρίου)
- Άγιοι Κυπριανὸς καὶ Ἰουστίνα** ἡ παρθένος, μάρτυρες. (2 Ὀκτ.)
- Άγιος Ζώσιμος**, μάρτυς, στρατιώτης, μαρτυρήσας ἐν Ἀντιοχείᾳ τῆς Πισιδίας τὸ ἔτος 98. (19 Ἰουνίου)
- Άγία Μαρίνα**, Μεγαλομάρτυς ἐξ Ἀντιοχείας τῆς Πισιδίας, μαρτυρήσασα τὸ 270. (17 Ἰουλίου)
- Άγιος Βιάνωρ**, ἐκ Πισιδίας. (10 Ἰουλίου)
- Άγιος Κινδέας**, Ἐπίσκοπος Πισιδίας. (20 Φεβρουαρίου)
- Άγιοι Μάρκος, Στέφανος καὶ Μάρκος** (ἕτερος), ἅπαντες ἐξ Ἀντιοχείας τῆς Πισιδίας, μαρτυρήσαντες τὸ 290. (22 Νοεμβρίου)
- Άγιοι Ἀλέξανδρος, Ἀλφειὸς καὶ Ζώσιμος**, αὐτάδελφοι ἐκ Πισιδίας καὶ **Άγιοι Νίκων, Νέων, Ἡλιόδωρος καὶ Μάρκος**, ἅπαντες ἐμαρτύρησαν ἐπὶ Διοκλητιανοῦ, μετὰ Παρθένων καὶ Παίδων. (28 Σεπτεμβρίου)
- Άγιος Γεώργιος**, Ἐπίσκοπος Πισιδίας, Ὁμολογητῆς +787. (19 Ἀπριλίου)
- Άγιος Ἀθανάσιος**, ἱερεὺς, Νεομάρτυς ἐκ Σπάρτης Πισιδίας, μαρτυρήσας τὸ 1653. (29 Ὀκτωβρίου)
- Άγιος Ἀθανάσιος**, Νεομάρτυς ἐξ Ἀτταλείας, μαρτυρήσας τὸ 1700. (7 Ἰανουαρίου)
- 15000 Μάρτυρες**, ἐν Πισιδίᾳ μαρτυρήσαντες τὸ ἔτος 270. (16 Ἰουλίου)

Εἶναι ἄξιον ἐξάρσεως τό γεγονός ὅτι ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ἐπισκέφθηκε τήν Πισιδία καί στίς τρεῖς ἀποστολικές του περιοδεῖς. Καί μάλιστα κατά τήν Α' περιοδεία του δύο φορές καί ἔμεινε ἓνα ἔτος περίπου.

ΑΠΟΛΥΤΙΚΙΟΝ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΠΑΥΛΟΥ

Ἦχος δ΄

*Ἐθνῶν σε κήρυκα καὶ φωστήρα τρισμέγιστον,
Πισιδίας διδάσκαλον, οἰκουμένης ἀγλαΐσμα,
εὐφροσύνως γεραίρομεν. Τούς ἀγῶνας τιμῶμεν καὶ τάς
βασάνους διὰ Χριστόν, τό σεπτόν σου μαρτύριον. Ἄγιε
Παῦλε Ἀπόστολε, πρέσβευε Χριστῷ τῷ Θεῷ σωθῆναι
τάς ψυχάς ἡμῶν.*

Ο ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΤΩΝ ΕΘΝΩΝ ΠΑΥΛΟΣ ΙΔΡΥΤΗΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΠΙΣΙΔΙΑΣ

Ἡ Ἀντιόχεια τῆς Πισιδίας εἶχε τό προνόμιο νά εἶναι ἡ πρώτη ἄσιατική πόλη πού δέχθηκε τό λυτρωτικό μήνυμα τοῦ Εὐαγγελίου ἀπό τόν κορυφαῖο Ἀπόστολο τῶν Ἑθνῶν Παῦλο. Κατά τήν πρώτη ἀποστολική του περιοδεία παρέμεινε ἓνα ἔτος περίπου, κηρύσσοντας Χριστόν Ἑσταυρωμένον καί Ἀναστάντα, στήν πόλη Ἀντιόχεια τῆς Πισιδίας καί στή γύρω περιοχή. Ἀλλά καί δεύτερη φορά, στήν ἴδια περιοδεία του, κατά τήν ἐπιστροφή του ἀπό ἄλλες πόλεις, παρέμεινε στήν Πισιδία γιά νά χειροτονήσῃ Ἐπισκόπους καί Πρεσβυτέρους καί νά ἐδραιώσῃ τή νεόφυτη Ἐκκλησία. Ἡ ἀγάπη τοῦ Μεγάλου Ἀποστόλου φαίνεται καί ἀπό τό ὅτι φρόντισε καί κατά τήν δεύτερη καί τρίτη ἀποστολική του περιοδεία νά περάσῃ ἀπό τήν Ἀντιόχεια τῆς Πισιδίας, γιά νά καθοδηγήσῃ τούς ποιμένες της, νά στηρίξῃ τούς πιστούς καί νά ἐπιλύσῃ προβλήματα, πού ἦταν φυσικό νά προκύψουν στά δύσκολα ἐκεῖνα χρόνια, σέ μιά ἀναπτυσσόμενη Ἐκκλησία.

Ἀλλά μέ βάση τίς Πράξεις τῶν Ἀποστόλων, ἄς δοῦμε τήν προσπάθεια, τούς ἀγῶνες καί τίς θυσίες τοῦ πνευματέμφορου Ἀποστόλου, γιά τήν ἰδρυση τῆς Ἐκκλησίας στήν Πισιδία.

Ήταν τό τέλος τοῦ φθινοπώρου τοῦ ἔτους 45 μ.Χ. ὅταν ὁ Ἀπ. Παῦλος μέ τόν συνοδό του Ἀγ. Βαρνάβα καί τόν ἀνηψιό του Μάρκο, συνεχίζοντας τήν ἱστορικῆς σημασίας πρώτη περιοδεία τους, ἔφθασαν στή Μ. Ἀσία ἀπό τήν Πάφο τῆς Κύπρου. Οἱ Ἀπόστολοι ἀπεβιβάσθησαν στόν κόλπο τῆς Ἀττάλειας στίς ἐκβολές τοῦ ποταμοῦ Κέστρου καί προχώρησαν στήν Πέργη τῆς Παμφυλίας(Πραξ. 13,13). Ἐδῶ ὁ Μάρκος, βλέποντας τόν πελώριο ὄρεινό ὄγκο μπροστά του καί σκεπτόμενος τίς ταλαιπωρίες πού θά ἀκολουθοῦσαν, δείλιασε καί ζήτησε νά γυρίσει πίσω στά Ἱεροσόλυμα. Ὅπως καί ἔγινε.

Τρεῖς μέρες περπατοῦσαν οἱ δύο πλέον Ἀπόστολοι, ἀνεβαίνοντας στά βουνά καί ἀκολουθώντας τήν κοίτη τοῦ Κέστρου. Ἐφθασαν στήν ὄρεινή δίοδο καί ἔπρεπε νά κατέβουν στό ὄροπέδιο τῆς Πισιδίας, πού εἶναι στή βόρεια πλευρά τοῦ βουνοῦ. Πόση χαρά θά ἔνοιωσαν οἱ δύο ὁδοιπόροι ὅταν τήν τετάρτη μέρα, βγαίνοντας ἀπό τήν ὄρεινή περιοχή, ἀντίκρυσαν κάτω στήν κοιλάδα τά γαλανά νερά τῆς λίμνης, πού σήμερα φέρει τό ὄνομα Ἑγριντίρ Γκιόλ.

Ἡ λίμνη βρίσκεται σέ ὑψόμερο 950 μ. ἀπό τήν ἐπιφάνεια τῆς θαλάσσης καί ἔχει ἔκταση 729 τετρ. χιλιόμετρα. Σήμερα στά νερά της πλέουν μόνο μερικές βαρκοῦλες. Τότε ὅμως τήν διέσχιζαν πολυάριθμα πλοῖα, γιά νά φέρουν σέ ἐπικοινωνία μεταξύ τους τίς πόλεις πού ἀνθίζαν στίς ἀκτές της. Στήν ἀπέναντι ὄχθη κοντά στή λίμνη, βρίσκεται τό σημερινό Ἑγριντίρ, πού ἔδωσε στή λίμνη τήν ὀνομασία.

Οἱ δύο Ἀπόστολοι δέν σταμάτησαν ἐδῶ· προορισμό τους εἶχαν τήν Ἀντιόχεια. Τήν πέμπτη μέρα τῆς

ὁδοιπορίας τους εἶχαν ἀφήσει πίσω τους τό Ἐγριντίρ καί τήν ἕκτη μέρα ὁ σκοπός τοῦ ταξιδιοῦ τους ἐκπληρώνεται· βλέπουν μπροστά τους τήν Ἀντιόχεια τῆς Πισιδίας, στούς πρόποδες τῆς ὄροσειρᾶς, πού σήμερα φέρει τήν ὀνομασία Σουλτάν Νταγιαρί, σέ ὑψόμετρο 1.100 μέτρων.

Ἀλλά, γιατί ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ὡς πρῶτο στόχο τῆς δράσεώς του στήν Ἀσία εἶχε βάλει τήν Ἀντιόχεια τῆς Πισιδίας; Ἡ Πισιδία ἦταν τό νότιο τμήμα τοῦ ἄλλοτε βασιλείου τοῦ ἡγεμόνα τῶν Γαλατῶν Ἀμύντα καί τότε ἀνήκε στή Ρωμαϊκή ἐπαρχία τῆς Γαλατίας. Οἱ Ρωμαῖοι αὐτοκράτορες Αὔγουστος καί Κλαύδιος, γιά νά καταπολεμήσουν τίς ληστοσυμμορίες, ἵδρυσαν παντοῦ συνοικισμούς Ρωμαίων βετεράνων. Οἱ πρῶτοι βετεράνοι ἀποικοι τῆς Ἀντιοχείας εἶχαν στρατολογηθεῖ κάποτε στή Γαλλία ἀπό τόν Καίσαρα γιά τήν προστασία τῆς περιοχῆς.

Ἡ Ἀντιόχεια κτίσθηκε ἀπό τόν Σέλευκο τόν Α΄ πρὸς τιμήν τοῦ πατέρα του Ἀντιόχου. Κατά μία ἄλλη ἐκδοχή, ἡ Ἀντιόχεια εἶχε κτισθεῖ ἀπό τόν Ἀντίοχο τόν Γ΄ καί κατά τή ρωμαϊκή κυριαρχία ἦταν πρωτεύουσα τῆς Πισιδίας.

Ἀπό θρησκευτικῆς ἀπόψεως, ἡ Ἀντιόχεια ἐθεωρεῖτο ἱερή πόλη, ἀφιερωμένη στή λατρεία ἑνός τοπικοῦ θεοῦ τῆς Σελήνης, ὀνομαζόμενου Μέν. Παράλληλα, λάτρευαν καί ἄλλες θεότητες καί τελοῦσαν, συνήθως τίς νύκτες, ἄγριες ὀργιαστικές λατρεῖες, ὅπου εἰδωολάτρες Ἀντιοχεῖς πρόσφεραν τά ἀφιερῶματά τους στόν Ἡλιο, στή Σελήνη καί στά ἄστρα καί πανηγύριζαν μέ πολυάριθμες ἱερόδουλες τοῦ ναοῦ τους, ξεπέφτοντας στίς πιό ἄγριες ἀκολασίες, πού τίς ἐκάλυπταν μέ

τό εὐγενικό ὄνομα τῆς ἱεροτελεστίας. Στήν περιοχή τῆς Ἀντιόχειας ἀκόμη σώζονται πελώρια κομμάτια μαρμάρου, στύλοι μέ ραβδώσεις μεγάλης τελειότητος, ὑπολείμματα ἑνός ναοῦ ἀπό τήν Ἀκρόπολη τῆς Ἀντιόχειας κ. ἄ.

Ἀπό αὐτῇ τήν πόλιν θέλησε νά ἀρχίσει ὁ Ἀπ. Παῦλος τό ἀποστολικό του ἔργο στή Μ. Ἀσία. Ἀλλά πῶς; Οἱ ρωμαῖκοί νόμοι δέν ἐπέτρεπαν νά κηρύξει κανεῖς μέσα στήν αὐτοκρατορία μιά νέα θρησκεία, πού δέν εἶχε σχέση μέ τήν κρατική θρησκεία. Μόνο στή Συναγωγή εἶχε ἀναγνωρίσει τό κράτος τό δικαίωμα νά μαζεύει προσηλύτους. Γι' αὐτό, ὅπως βλέπουμε νά κάνει ὁ Ἀπ. Παῦλος σέ κάθε πόλιν πού πήγαινε, ἡ πρώτη ἐνέργειά του ἦταν νά πλησιάσει τήν ἐβραϊκή κοινότητα, νά ἀναζητήσῃ ἐργασία ὡς σκηνοποιός καί, σύμφωνα μέ τά ἔθιμα τῆς ἐποχῆς, νά ζήσῃ μέσα σ' αὐτήν. Ἀσφαλῶς, αὐτό ἔκανε καί στήν Ἀντιόχεια, ὅταν ἐφθασε ἐκεῖ μέ συνοδοιπόρο τόν Βαρνάβα.

Καί τό πρῶτο Σάββατο, ὅπως μᾶς πληροφοροῦν οἱ Πράξεις τῶν Ἀποστόλων, πῆγαν στή Συναγωγή. Ὁ Παῦλος συνιστᾷ τόν ἑαυτό του ὡς διδάσκαλο τοῦ Νόμου καί τόν Βαρνάβα ὡς λευίτην, ὅπως καί ἦταν. Μετά τήν προσευχή, τοὺς ψαλμούς καί τήν ἀνάγνωσι τῶν περικοπῶν ἀπό τόν Νόμο καί τοὺς Προφῆτες, οἱ ἀρχισυνάγωγοι εἶπαν : «Ἀδελφοί, ἂν ἔχετε νά πεῖτε στόν λαό κάποιο ἐνισχυτικό λόγο, μιλεῖστε» (Πραξ. 13,15). Τότε ὁ Παῦλος σηκώθηκε, ἔκανε νόημα μέ τό χέρι νά γίνει ἡσυχία καί ἀρχισε νά ὁμιλεῖ.

Στίς Πράξεις τῶν Ἀποστόλων (κεφ. 13, στίχοι 15 ἕως 41), ὁ Λουκᾶς μᾶς διέσωσε τό βασικό διάγραμμα ἑνός ἱεραποστολικοῦ κηρύγματος γιά ἀκροατήριο

Συναγωγῆς.

Βγαίνοντας ἀπὸ τῆ Συναγωγῆ οἱ Ἀπόστολοι, τοὺς περικύκλωσαν οἱ «προσήλυτοι» καὶ «οἱ φοβούμενοι τὸν Θεόν», πού εἶχαν ἐνθουσιασθεῖ ἀπὸ τὸ κήρυγμα, ἀλλὰ καὶ ἄρκετοὶ καλοπροαίρετοι Ἰουδαῖοι. Ζητοῦσαν νὰ τοὺς ποῦν καὶ ἄλλα γιὰ τὸν Χριστό καὶ νὰ τοὺς ξαναμιλήσουν στὴ Συναγωγῇ· ὅπως καὶ ἐγινε. Τὸ ἐπόμενο Σάββατο σχεδὸν ὅλοι οἱ κάτοικοι τῆς πόλεως, πού εἶχαν πληροφορηθεῖ γιὰ τὸ κήρυγμα τῶν Ἀποστόλων, μαζεύτηκαν γιὰ νὰ ἀκούσουν τὸν λόγο τοῦ Κυρίου. Οἱ φανατικοὶ ὅμως Ἰουδαῖοι δέν ἄντεχαν νὰ ἀκούουν τὸν Παῦλο νὰ ἰσχυρίζεται ὅτι τὸ σημαντικό δέν εἶναι ἡ καταγωγὴ κάποιου ἀπὸ τὸν περιούσιο λαὸ τοῦ Ἰσραήλ, ἀλλὰ ἡ πίστις στὸν Ἰησοῦ ὡς Μεσσία. Καὶ ὅτι «ἐν Χριστῷ οὐκ ἐνὶ Ἰουδαῖος οὐδέ Ἕλλην ... πάντες γάρ ὑμεῖς εἷς ἐστε ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ» (Γαλ. 3, 28). Εἰσπασαν σέ βρισιές καὶ βλασφημίες, ἐνῶ οἱ εἰδωλολάτρες μέ ἐνθουσιασμό ἐπικροτοῦσαν τὰ λόγια τῶν Ἀποστόλων.

Σέ μιὰ στιγμή ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, ἀσφαλῶς μετὰ ἀπὸ θεϊαν ἐμπνευση, πῆρε τὴν ἀπόφαση τῆς ζωῆς του, πού εἶχε τὴ σημασία μιᾶς ὀλοκληρωτικῆς ἐπαναστάσεως γιὰ τὴ μελλοντικὴ Ἐκκλησία. Μέ παρρησία, λοιπόν, καὶ δυνατὴ φωνή, γιὰ νὰ τὸν ἀκούσουν ὅλοι, τοὺς λέγει : «Ἐπρεπε νὰ κηρύξουμε τὸν λόγο τοῦ Θεοῦ πρῶτα σέ σᾶς τοὺς Ἰουδαίους τῆς Ἀντιοχείας. Ἐπειδὴ ὅμως δέν τὸν δέχεσθε καὶ καταδικάζετε τὸν ἑαυτὸ σας νὰ μὴν ἀξιωθεῖ τῆς αἰώνιας ζωῆς, γι' αὐτὸ καὶ ἐμεῖς στρεφόμεστε στὰ «ἔθνη», στοὺς εἰδωλολάτρες. Αὕτῃ τὴν ἐντολή, ἄλλωστε, ἔδωσε ὁ Κύριος: «Ἐσένα ἔχω ὀρίσει φῶς γιὰ τὰ ἔθνη, γιὰ νὰ φέρεις τὴ σωτηρία ἕως τὰ πέρατα τῆς

γῆς» (Πραξ. 13, 46-47). Καθώς ἤκουσαν οἱ ἔθνικοί γιά φωτισμό καί σωτηρία χάρηκαν ὑπερβολικά, δέχθηκαν τόν λόγο τοῦ Κυρίου καί ἐπίστευσαν».

Μετά ἀπό αὐτά, οἱ Ἰουδαῖοι τοὺς ἀπαγόρευσαν νά ξαναμιλήσουν στή Συναγωγή. Γιά αὐτό οἱ δύο Ἀπόστολοι δίδασκαν πλέον σέ σπίτια, προσκαλούμενοι ἀπό ἐκείνους πού εἶχαν πιστεύσει στό κήρυγμά τους. Ἔτσι ἄρχισε νά συγκροτεῖται ἡ νεόφυτη Ἐκκλησία τῆς Ἀντιοχείας γύρω ἀπό τοὺς Ἀποστόλους. Ἀρχισαν νά γίνονται καί οἱ πρῶτες βαπτίσεις στά νερά τοῦ Ἀνθίου ποταμοῦ. Τό νέο χριστιανικό κίνημα γρήγορα ἐξαπλώθηκε στή γύρω ὑπαιθρο χώρα. Οἱ χωρικοί, πού κατέβαιναν στήν ἀγορά, μάθαιναν ἀπό τοὺς γνωστούς τους στήν πόλη, πού ἐν τῷ μεταξύ εἶχαν γίνει Χριστιανοί, γιά τήν εὐτυχία πού ἐκεῖνοι δοκίμαζαν, καί τότε παρακαλοῦσαν καί αὐτοί τοὺς Ἀποστόλους νά πᾶνε καί στή δική τους πόλη ἢ στό χωριό τους.

Οἱ δύο Ἀπόστολοι πέρασαν ἀπό ὅλες τίς πολυάριθμες μικρές πόλεις, πού βρίσκονται στίς πλαγιές τοῦ Σουλτάν-Ντάγ καί στίς ὄχθες τῆς λίμνης. Ἐκεῖ πέρασαν ἓνα χρόνο περίπου. Ἡ πρώτη Ἐκκλησία τῆς Μ. Ἀσίας, πού τό μεγαλύτερο μέρος της ἀποτελοῦσαν οἱ ἐξ ἐθνῶν Χριστιανοί, ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἀντιοχείας, εἶχε ἰδρυθεῖ.

Ὅπως μᾶς πληροφορεῖ ὁ Λουκᾶς, «Οἱ Ἰουδαῖοι, ὅταν εἶδαν νά διαδίδεται σέ ὅλη τή χώρα τό Εὐαγγέλιο τοῦ Χριστοῦ, παρότρυναν τίς προσήλυτες γυναῖκες τῆς ἀνώτερης τάξεως καί τοὺς προκρίτους τῆς πόλης καί ξεσήκωσαν διωγμό ἐναντίον τοῦ Παύλου καί τοῦ Βαρνάβα καί τοὺς ἐβγαλαν ἔξω ἀπό τά σύνορά τους» (Πραξ. 13, 50).

Ἐφυγαν οἱ Ἀπόστολοι γιά νά συνεχίσουν τό

ιερό ἔργο τους ἄλλοῦ. Ἐφησαν ὁμῶς μία στερεωμένη Ἐκκλησία. Καί «οἱ Χριστιανοί στήν Ἀντιόχεια ἦταν γεμάτοι χαρά καί Ἅγιο Πνεῦμα», ἐπισημαίνει ὁ Λουκᾶς (Πραξ. 13, 52).

Παρ'ὅτι κινδύνευσαν οἱ Ἀπόστολοι στήν Ἀντιόχεια ἀπό τοὺς Ἰουδαίους, τό ἐνδιαφέρον τους γιά τοὺς νεοφώτιστους τοὺς ξανάφερε στήν πόλη αὐτή, γιά νά στηρίξουν τίς ψυχές τῶν Χριστιανῶν καί νά τοὺς ἐνισχύσουν νά μείνουν ἀκλόνητοι στήν πίστη τοῦ Χριστοῦ (Πραξ. 14, 22). Καί ἀκόμη, γιά νά ἀφήσουν συνεχιστές τοῦ ἔργου τους, χειροτόνησαν παντοῦ πρεσβυτέρους γιά τίς λειτουργικές καί πνευματικές ἀνάγκες τους (Πραξ. 14, 23).

Μετά τήν ἀποχαιρετιστήρια θεία Λειτουργία στήν Ἀντιόχεια, ἀπό τήν Πισιδία οἱ δύο Ἀπόστολοι ἐπέστρεψαν στήν Ἀντιόχεια τῆς Συρίας, ἀπ'ὅπου εἶχαν ξεκινήσει τήν πρώτη αὐτή ἀποστολική τους περιοδεία.

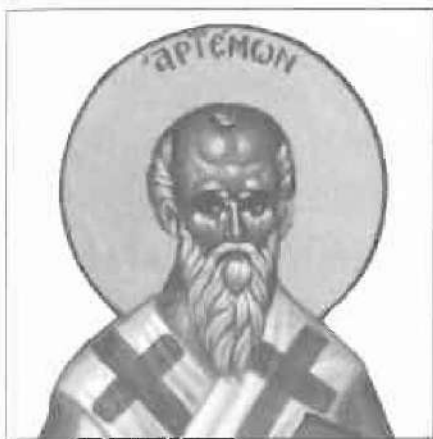
Σταθμό στή ζωή καί τό ἔργο τοῦ Ἀπ. Παύλου ἀπετέλεσε ἡ Ἀντιόχεια τῆς Πισιδίας, προτοῦ ἀνοιχθεῖ σέ ἄλλα μεγάλα κέντρα τῆς Ἀσίας καί τῆς Ἑλλάδος (Ἔφεσο, Φιλίππους, Θεσσαλονίκη, Ἀθήνα, Κόρινθο), τῶν ὁποίων οἱ κάτοικοι ἦσαν εἰδωλολάτρες.

Ἐκεῖ ὁ Ἀπ. Παῦλος, κατά ἀποκάλυψη Θεοῦ, πῆρε τή μεγάλη ἀπόφαση νά στραφεῖ πρὸς τά ἔθνη, πρὸς τοὺς μὴ Ἰουδαίους, καί νά ἀναδειχθεῖ ὁ κορυφαῖος Ἀπόστολος τῶν Ἐθνῶν, ἰδρύοντας Ἐκκλησίες ἀπό τή Μέση Ἀνατολή καί τήν Ἀσία μέχρι καί τή Δυτική Εὐρώπη.

Ὁ ναός τοῦ Ἀπ. Παύλου στήν Ἀντιόχεια Πισιδίας (4ος αἰ.)

Ο ΑΓΙΟΣ ΑΡΤΕΜΩΝ ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΣΕΛΕΥΚΕΙΑΣ ΤΗΣ ΠΙΣΙΔΙΑΣ

Ὁ Ἅγιος Ἀρτέμων κατήγετο ἀπὸ εὐγενικὴ οἰκογένεια τῆς Σελευκείας τῆς Πισιδίας καὶ ἔζησε κατὰ τοὺς χρόνους τῶν ἱερῶν Ἀποστόλων. Ὅταν ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, σέ μιά ἀπὸ τίς ἱεραποστολικές του περιοδεῖες, σταμάτησε στήν πατρίδα του νά κηρύξει τόν Χριστόν, ὁ Ἀρτέμων προσκολλήθηκε στόν φλογερό Ἀπόστολο, τά λόγια του βρῆκαν βαθειά ἀπήχηση στήν καρδιά του καί πίστεψε ὁλόψυχα στόν Σωτῆρα Χριστόν. Ἐπιθυμία του ἦταν νά ἀφιερωθεῖ ὁλοκληρωτικά στό ἔργο τοῦ εὐαγγελισμοῦ, ὡς συνοδός τοῦ μεγάλου Ἀποστόλου. Ὅμως ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, πού φρόντιζε νά ἐγκαθιδρύει ἱερεῖς καί Ἐπισκόπους στίς νεοσύστατες ἐκκλησίες προέκρινε νά χειροτονήσῃ τόν Ἀρτέμονα Ἐπίσκοπον στήν πατρίδα του Σελεύκεια τῆς Πισιδίας, γιά νά συνεχίσει τό ἔργο του.

Ἔτσι ὁ Ἐπίσκοπος Ἀρτέμων κατεστάθει ποιμήν στοργικός τῆς λογικῆς του ποιμένης καί ἀνεδείχθει προστάτης τῶν χηρῶν καί τῶν πτωχῶν, πατέρας τῶν ὀρφανῶν, σκέπη τῶν ἀστέγων, ὑπερασπιστής τῶν

ἀδικουμένων, ἰατρός τῶν ψυχῶν καί τῶν σωμάτων καί κατὰ τό παράδειγμα τοῦ Διδασκάλου του, «τοῖς πᾶσι γέγονε τά πάντα, ἵνα πάντως τινάς σώσῃ» (Α΄ Κορινθ. θ΄, 22). Ἰδιαίτερη μέριμνα εἶχε γιά τήν ἐξεύρεση καί κατάρτιση εὐλαβῶν κληρικῶν, ὁ ἴδιος δέ τελοῦσε τή θεία Λειτουργία κάθε μέρα. Ἐπειθε τοὺς πιστοὺς ὅτι οἱ ἑορτές τῆς Ἐκκλησίας δέν χαροποιοῦν ὅσους ἀπλῶς πανηγυρίζουν ἀλλά δέν φροντίζουν τόν ἁγιασμό τῶν ψυχῶν τους. Ὅσοι ὁμως ἐπιδιώκουν τήν ἀρετή καί τήν ἐφαρμογή τοῦ θελήματος τοῦ Θεοῦ τήν κάθε μέρα τους τή χαίρονται σάν γιορτή καί ἀδιάκοπη Κυριακή.

Ἀφοῦ κατήρτισε μέ τίς ἀποστολικές διδαχές του καί τήν ἁγία βιοτήν του τό πλήρωμα τῆς Ἐκκλησίας του, σέ γῆρας βαθύ παρέδωκε ὁ Ἐπίσκοπος Ἀρτέμων τήν ὁσίαν ψυχήν του στά χέρια τοῦ Θεοῦ καί ἀξιώθηκε νά εἰσέλθει στήν οὐράνια βασιλεία, τήν ὁποίαν ὁ Πανοικτίρμων Κύριος ἔχει ἐτοιμάσει πρό καταβολῆς κόσμου γιά τοὺς ἁγίους Του.

Ἡ Ἐκκλησία ἐνωρίς τόν ἀνεγνώρισε ὡς Ἅγιον καί τιμᾷ τή μνήμην του τήν 24^{ην} Μαρτίου.

ΑΠΟΛΥΤΙΚΙΟΝ ΑΓΙΟΥ ΑΡΤΕΜΟΝΟΣ ΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΣΕΛΕΥΚΕΙΑΣ

Ἦχος πλ. α΄ Τόν συνάναρχον Λόγον

Ἀγρευθεὶς τῷ τοῦ Παύλου θείῳ κηρύγματι, τῆς
εὐσεβείας ἐκφαίνεις τόν ὑπέρ νοῦν φωτισμόν, ταῖς
τῶν λόγων ἀστραπαῖς Ἀρτέμον Ἄγιε σύ γάρ σοφίας
κοινωνός, διά βίου γεγονώς, στηρίζεις τήν Ἐκκλησίαν,
ὥς Σελευκείας Τεράρχης, καί πρεσβευτῆς ἡμῶν πρὸς
Κύριον.

ΟΙ ΑΓΙΟΙ ΑΠΟΣΤΟΛΟΙ ΚΑΙ ΜΑΡΤΥΡΕΣ ΑΚΥΛΑΣ ΚΑΙ ΠΡΙΣΚΙΛΛΑ

Ὁ Ἀκύλας κατήγετο ἀπὸ τὸν Πόντο καὶ εἶχε νυμφευθεῖ τὴν Ρωμαία Πρίσκιλλα στὴ Ρώμη, ὅπου καὶ ἀσκοῦσε τὸ ἐπάγγελμα τοῦ σκηνοποιοῦ. Ἴσως νὰ εἶχαν ἤδη ἀσπασθεῖ τὸν χριστιανισμό, ὅταν ὁ Ρωμαῖος αὐτοκράτορας Κλαύδιος τὸ ἔτος 49 -50 εἶχε διατάξει νὰ φύγουν ἀπὸ τὴ Ρώμη ὅλοι οἱ Ἰουδαῖοι ὡς ταραχοποιοί. Ἐπειδὴ ὁ Ἀκύλας ἦταν Ἰουδαϊκῆς καταγωγῆς, ἀναγκάστηκε μέ τὴ σύζυγό του νὰ φύγουν καὶ νὰ ἐγκατασταθοῦν στὴν Κόρινθο, ἡ ὁποία τότε ἦταν πολυάνθρωπη πόλη. Μέ αὐτό τὸ ζευγάρι συνδέθηκε ὁ Ἀπόστολος Παῦλος τὸ ἔτος 51/52 κατὰ τὴν Β' ἀποστολική του περιοδεία, ὅταν μετὰ τὴν Ἀθήνα γιὰ πρώτη φορὰ ἐπισκέφθηκε τὴν Κόρινθο. Ἦταν σκηνοποιοί καὶ ὁ Ἀπόστολος γνώριζε τὴν τέχνη τους. Μένοντας στὸ σπίτι τους ἐργαζόταν μαζί τους, ἐπειδὴ κατὰ τὴ συνήθειά του δέν ἤθελε νὰ ἐπιβαρύνει κανέναν καὶ μέ τὰ χέρια του νὰ ἐξοικονομεῖ τὰ ἀπαραίτητα γιὰ τὴ συντήρησή του, καθὼς καὶ τῶν συνεργῶν του. Πολύ σύντομα ὁ Ἀκύλας καὶ ἡ Πρίσκιλλα ἐντυπωσιάσθηκαν ἀπὸ τὴν προσωπικότητα τοῦ φιλοξενουμένου τους, ἀπὸ

τή σοφία του, τή νομομάθεια, τά πολλά πνευματικά καί ψυχικά του χαρίσματα καί πρό παντός ἀπό τή φλόγα του νά μεταδώσει σέ ὅλους τήν πίστη του στόν Μεσσία Χριστό. Μέ ἐνδιαφέρον ἀμείωτο ἄκουγαν καθημερινά τόν Ἀπόστολο, τήν ὥρα τῆς δουλειᾶς νά τούς μιλάει γιά τόν Ἰησοῦ, νά τούς ἐρμηνεύει τούς Προφῆτες καί νά τούς ἀποκαλύπτει τό προαιώνιο σχέδιο τοῦ Θεοῦ, γιά τή σωτηρία τοῦ κόσμου. Ὁ λόγος του ἔπεφτε στίς καρδιές τους σάν σπόρος σέ εὐφορη γῆ. Μέρα μέ τή μέρα ὁ Ἀκύλας καί ἡ Πρίσκιλλα συναρπάζονταν ἀπό τό εὐαγγέλιο πού κήρυσσε ὁ συνεργάτης τους. Ἀλλά προπαντός τούς ἐντυπωσίαζε τό παράδειγμά του.

Ἔτσι ὅταν ὕστερα ἀπό δεκαοκτώ μῆνες παραμονῆς στήν Κόρινθο ὁ Ἀπόστολος ἔφυγε, ὁ Ἀκύλας καί ἡ Πρίσκιλλα ἦσαν πνευματικά ὠριμοί νά ἐργασθοῦν γιά τήν μετάδοση τοῦ Εὐαγγελίου στά ἔθνη. Ὁλοπρόθυμα, λοιπόν, πῆραν τήν ἀπόφαση νά τόν ἀκολουθήσουν καί νά τεθοῦν στήν ὑπακοή του. Δίχως δισταγμό ἄφησαν τό σπιτικό τους καί τό ἐργαστήρι τους, γιά νά ὑπηρετήσουν τόν Χριστό καί νά ὑποστοῦν κόπους, διώξεις, κινδύνους ἀπερίγραπτους.

Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, ἐπειδή εἶχε ἐκτιμήσει τά μορφωτικά καί πνευματικά προσόντα τοῦ ζεύγους καί πρό παντός τήν πίστη τους καί τήν ἀγάπη τους πρός τόν Χριστό καί τούς εἶχε πλέον ἀπόλυτη ἐμπιστοσύνη, τούς ἄφησε στήν Ἔφεσο, μέ τήν παραγγελία νά συνεχίσουν τό ἱεραποστολικό ἔργο καί νά προπαρασκευάσουν τό ἔδαφος γιά τή μελλοντική ἱεραποστολική του δράση, καί ἐκεῖνος συνέχισε τό ταξίδι του πρός τά Ἱεροσόλυμα.

Στήν Ἔφεσο ὁ Ἀκύλας καί ἡ Πρίσκιλλα γνώρισαν τόν Ἀλεξανδρινόν λόγιον Ἀπολλώ, πού ἦταν βαθύς

γνώστης τῆς Ἀγίας Γραφῆς, καί παρ' ὅλον ὅτι εἶχε λάβει μόνον τό βάπτισμα τοῦ Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου, μέ ζῆλο καί θάρρος δίδασκε γιά τόν Ἰησοῦν. Τόν κάλεσαν στό σπίτι τους καί τοῦ δίδαξαν μέ πιά μεγάλη ἀκρίβεια τόν δρόμο τοῦ Θεοῦ. Καί ἐκεῖνος δέχθηκε ταπεινά τήν Κατήχησή τους γιά τόν Χριστό, ἐγινε συνειδητός Χριστιανός καί ἐξελίχθηκε σέ πειστικό κήρυκα τοῦ Εὐαγγελίου καί πολύτιμο συνεργάτη τοῦ Ἀποστόλου Παύλου.

Τό ἱεραποστολικό ζευγάρι, ὅπως ἦταν φυσικό, ἀφοῦ ἀκόμη δέν ὑπῆρχαν ναοί, διέθετε τό σπίτι του γιά τίς εὐχαριστιακές συνάξεις τῶν Χριστιανῶν τῆς Ἐφέσου. Ἐπίσης αὐτοί φιλοξενοῦσαν τόν Ἀπόστολο Παῦλο κάθε φορά πού πήγαινε στήν Ἐφεσο. Ὅταν δέ ξεσηκώθηκαν οἱ εἰδωολάτρες τῆς Ἐφέσου καί ἐπεδίωκαν νά ἐξοντώσουν τόν Ἀπόστολο Παῦλο, ὁ Ἀκύλας καί ἡ Πρισκίλλα «γιά νά τόν σώσουν ἀπό θανάσιμον κίνδυνον, ἔβαλαν τό κεφάλι τους κάτω ἀπό τό μαχαίρι καί διέτρεξαν κίνδυνον νά σφαγοῦν», ὅπως γράφει ὁ ἴδιος ὁ Παῦλος στούς Χριστιανούς τῆς Ρώμης (Ρωμ. ιστ', 4). Πάντοτε ὁ Ἀπόστολος ἐξέφραζε τήν εὐγνωμοσύνη του πρὸς τοὺς δύο πιστοὺς καί ἀφοσιωμένους συνεργάτες του καί δέν παρέλειπε μέ ἐπαινετικά λόγια γι' αὐτούς μέσω τῶν ἐπιστολῶν του, νά τοὺς στέλλει τοὺς χαιρετισμούς του.

Ἀλλά τό ἱεραποστολικό αὐτό ζευγάρι δέν περιορίζε τή δράση του μόνο στήν Ἐφεσο. Ὅπου ὑπῆρχε ἀνάγκη, ἐσπευδε νά βοηθήσει τόν Ἀπ. Παῦλο. Ἔτσι τό ἔτος 56 βρέθηκαν πάλι στή Ρώμη, γιά νά προετοιμάσουν τήν ἀφίξη τοῦ Παύλου, ὁ ὁποῖος εἶχε μεγάλη ἐπιθυμία νά κηρύξει τό Εὐαγγέλιο καί στήν πρωτεύουσα τῆς

αὐτοκρατορίας. Δυστυχῶς ὁμως, μάταια περίμεναν ἐκεῖ τόν Ἀπόστολο, γιατί στά Ἱεροσόλυμα ὅπου πῆγε, πρὶν κατευθυνθεῖ στή Ρώμη, τόν βρῆκαν μεγάλοι πειρασμοί. Γλύτωσε τόν θάνατο ἀπό τοὺς φανατικούς Ἰουδαίους, ἀλλά ὄχι τή φυλακή, ὅπου κρατήθηκε δύο χρόνια, ὥσπου νά ἀποφασισθεῖ ἡ μεταφορά του στό αὐτοκρατορικό δικαστήριο. Ἔτσι ὁ Ἀκύλας μέ τήν Πρίσκιλλα ἐπέστρεψαν στήν Ἐφεσο, νά βοηθήσουν τόν νεοεγκατεστημένον ἐκεῖ Ἐπίσκοπο Τιμόθεο. Γι'αὐτό, ὅταν ἀργότερα ἀπό τή Ρώμη ὁ Ἀπ. Παῦλος ἔγραφε τήν πρὸς Τιμόθεον Β' Ἐπιστολήν, μέσα ἀπό τή φυλακή, ἔστελνε τοὺς χαιρετισμούς του πρὸς τό ζεῦγος τῶν συνεργατῶν του (Β' Τιμ. δ', 19).

Ἀπό τίς Ἀποστολικές Διαταγές πληροφοροῦμαστε ὅτι ὁ Ἀπ. Παῦλος χειροτόνησε τόν Ἀκύλα Ἐπίσκοπο «τῶν κατὰ Ἀσίαν παροικιῶν». Καί στό Συναξάρι διαβάζουμε ὅτι «ἐποίησαν πολλά θαύματα· ὕστερον δέ συλληφθέντες ἀπό τοὺς ἀπίστους ἀπεκεφαλίσθησαν». Τό ποῦ ἐμαρτύρησαν ἔρχεται νά συμπληρώσει ἡ τοπική παράδοση τῶν κατοίκων τῆς Πάρλας τῆς Πισιδίας.³⁾

Στήν κωμόπολη αὐτή πού ἀπέχει 42 χιλιόμ. ἀπό τή Σπάρτη (Isparta, ἔδρα τοῦ ὁμώνυμου Νομοῦ σήμερα) σώζεται ὁ λιθόκτιστος Ναός τοῦ Ἁγίου Θεοδώρου τοῦ Τήρωνος. Στόν Νάρθηκα τοῦ Ναοῦ φυλάγονταν τά ἱερὰ Λείψανα τῶν Ἁγίων Ἀκύλα καί Πρίσκιλλας, οἱ ὁποῖοι εἶχαν μαρτυρήσει στήν ἀρχαία Σέλγη τῆς Πισιδίας. Δυστυχῶς οἱ κάτοικοι τῆς Πάρλας, καλοκάγαθοι καί εὐπιστοι ἄνθρωποι, ξεγελάστηκαν ἀπό κάποιον ἀπατεῶνα, ὁ ὁποῖος ἔκλεψε τά ἱερὰ λείψανα κατὰ ἀπαράδεκτο καί ἀκατανόητο τρόπο. Κατόπιν αὐτοῦ,

3) Ἐγκυκλοπαιδεία ΗΛΙΟΣ τόμ. 15 σελ. 558

τά ἄρρενα παιδιά τῆς Πάρλας, ὅταν ἐφθάναν στήν ἡλικία τῶν δέκα ἐτῶν, πέθαιναν. Συμβουλευτήκαν τό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο, τό ὁποῖο τούς συνέστησε νά ἀγιογραφήσουν τήν εἰκόνα τῶν Ἀγίων καί νά τήν θέσουν στόν ναό τους, στή θέση πού ἦταν τά ἱερά λείψανα, σέ προσκύνηση. Ἔτσι καί ἐγινε. Καί τό κακό σταμάτησε.

Τοῦς Ἁγίους Ἀκύλαν καί Πρίσκιλλα τιμᾷ ἡ Ἐκκλησία μας ὡς Ἀποστόλους καί Μάρτυρες τῇ 13ῃ Φεβρουαρίου καί τόν Ἅγιον Ἀκύλαν χωριστά τῇ 14^ῃ Ἰουλίου.

ΑΠΟΛΥΤΙΚΙΟΝ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ ΑΚΥΛΑ ΚΑΙ ΠΡΙΣΚΙΛΛΗΣ

Ἦχος α΄ Χορός Ἀγγελικός

*Τοῦ Παύλου συνεργοί καί συνέκδημοι ὄντες,
δεχθέντες τῇ ψυχῇ τόν τῆς χάριτος λόγον, Ἀκύλα
Ἀπόστολε σὺν τῇ συμβίᾳ Πρισκίλλῃ, θεῖοις δόγμασι
πᾶσαν λαμπρύναντες χώραν, ἐτελειώθητε διὰ τοῦ
μαρτυρίου, διό ὑμᾶς γεραίρομεν.*

Ὁ ναός τοῦ Ἀγ. Θεοδώρου στήν Πάργα Πισιδίας, ὅπου φυλάσσονταν
τά ἱερά λείψανα τῶν ἁγίων Ἀκύλα καί Πρίσκιλλας.

Η ΑΓΙΑ ΜΕΓΑΛΟΜΑΡΤΥΣ ΚΑΙ ΙΣΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΘΕΚΛΑ

Πατρίδα της ἦταν τό Ἰκόνιον.
Μητέρα της ἡ Θεόκλεια, εὐγενοῦς
καί ἐπιφανοῦς καταγωγῆς.

Ὅταν ὁ Ἀπόστολος Παῦλος
ἐπισκέφθηκε τό Ἰκόνιο καί
δίδασκε τό Εὐαγγέλιο στό σπίτι
τοῦ Ὀνησιφόρου, ἡ Θέκλα
ἦταν μεταξύ τῶν πρώτων πού

ἔσπευσε νά ἀκούσει τόν μέγαν Ἀπόστολον. Τόσο
δέ συγκινήθηκε καί ἐνθουσιάστηκε ἀπό τή διδασκαλία
τοῦ Ἀποστόλου Παύλου, ὥστε κατά τή διάρκεια τοῦ
ἐνός ἔτους, πού παρέμεινε ὁ Ἀπόστολος στήν πατρίδα
της, δέν ἔλειψε ἀπό καμμία ὁμιλία του. Κατά τόν διωγμό
πού ξεσήκωσαν φανατικοί Ἑβραῖοι καί εἰδωλολάτρες
κατά τοῦ Ἀποστόλου ὑπέστει καί ἡ Θέκλα τό πρῶτο
μαρτύριο, ἀπό τό ὁποῖον ἐπέζησε μέ θαυμαστή ἐπέμβαση
τοῦ Θεοῦ. Γιά νά ἀποφύγει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος τόν
λιθοβολισμόν πού εἶχαν αποφασίσει οἱ ἄρχοντες τῆς
πόλεως γιά νά τόν θανατώσουν, ἀπεφάσισε νά φύγει
ἀπό τήν πόλη, γιά νά συνεχίσει τό ἀποστολικό του
ἔργο σέ ἄλλες περιοχές.

Ἔτσι ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ἀφοῦ ἔδωσε στόν
Ὀνησιφόρον τίς τελευταῖες του ὁδηγίες γιά τή

συνέχιση τῆς ζωῆς τῆς Ἐκκλησίας πού εἶχε ἤδη ἰδρυθεῖ, ἀναχώρησε ἀπό τό Ἰκόνιο. Ἡ Θέκλα ἀκολούθησε ἀργότερα τόν μεγάλο Ἀπόστολο στήν Ἀντιόχεια τῆς Πισιδίας, ὅπου ἀπέκτησε μιά θετή μητέρα, τήν Τρύφαινα, γόνο ἀριστοκρατικῆς οἰκογενείας, ἥ ὁποία εἶχε πρόσφατα χάσει τήν κόρη της Φαλκονίλλα. Ἡ Τρύφαινα δέχτηκε τή Θέκλα κοντά της καί ἀσπάστηκε τό κήρυγμά της γιά τόν Χριστό. Ἡ Θέκλα μέ θερμή πίστη καί ζῆλο ἐκήρυσσε τόν Χριστόν καί πολλούς εἴλκυσε στή νέα πίστη. Τοῦτο καί πάλι ξεσήκωσε τήν ἐχθρα τῶν Ἑβραίων καί τῶν εἰδωλολατρῶν ἐναντίον της καί μετά ἀπό ἀνακρίσεις ἐνώπιον τοῦ τοπικοῦ ἄρχοντα καί τά ἀπάνθρωπα βασανιστήρια, γιά νά ἀρνηθεῖ τήν πίστη της καί νά θυσιάσει στά εἰδωλα, κατεδικάσθηκε σέ θάνατο. Ἔτσι ὁδηγήθηκε, γιά νά κατασπαραχθεῖ ἀπό τά λιοντάρια, στό ἀμφιθέατρο τῆς πόλεως, (τό ὁποῖον σώζεται μέχρι σήμερα) καί ὑπεβλήθει σέ φοβερά μαρτύρια.

Ἡ πίστη της, ἡ ὑπομονή της καί τό θάρρος μέ τά ὁποῖα ἀντιμετώπιζε τά ἄγρια θηρία, ἔκαναν πολλούς νά πιστεύσουν στόν Χριστό. Τελικά ὁ Πανίσχυρος Κύριος, ὅπως εἶχε διασώσει τόν Προφήτη Δανιήλ στόν λάκκο τῶν λεόντων, διέσωσε καί τή Μάρτυρά Του ἀπό τά ἄγρια ζῶα, τήν ὅπλισε μέ μυστική δύναμη νά νικήσει τόν θάνατο καί νά ξεφύγει ἀπό τοὺς διώκτες της μέ θαυμαστό τρόπο.

Τελικό καταφύγιο, ἀφοῦ παντοῦ κήρυττε τόν Χριστό, βρῆκε ἡ Θέκλα στή Σελεύκεια τοῦ Καλύκανδου (Σελεύκεια Τραχεία), ὅπου καί μόνασε γιά πολλά χρόνια, μέσα σέ ἓνα σπήλαιο στό ὄρος Καλαμῶν. Ἐκεῖ ἀφιερώθηκε στήν προσευχή, τήν ἄσκηση καί τό

κήρυγμα τοῦ Εὐαγγελίου. Συγχρόνως θεράπευε καί πολλούς ἀρρώστους. Ἡ φήμη τῆς ἐξαπλώθηκε γρήγορα καί ἄρχισε νά συγκεντρώνει γύρω τῆς πλήθη, πού ἤθελαν νά τήν ἀκούσουν ἢ νά θεραπευθοῦν.

Ὅταν ἡ ἁγία ἔφθασε σέ ἡλικία 90 ἐτῶν ἐκλήθει ἀπό τόν Κύριον μέ θαυμαστόν τρόπον στήν οὐράνια Βασιλεία Του. Οἱ Χριστιανοί τῆς Σελευκείας ἔχτισαν πρὸς τιμήν τῆς Ἐκκλησίαν στό σπήλαιο, ὅπου εἶχε ἐνταφιασθεῖ. Ἀναφέρεται ὅτι σέ περιπτώσεις λοιμῶν ὁλόκληρη ἡ πόλη πραγματοποιοῦσε λιτανεῖες πρὸς τόν ἱερό τόπο τῆς ἁγίας.

Τά θαύματα πού διενεργοῦσε ἡ ἁγία ὅσο ζοῦσε συνεχίστηκαν, καί μάλιστα ἐντάθηκαν, καί μετὰ τήν κοίμησή της. Τό γυναικεῖο Μοναστήρι πού ἰδρύθηκε στόν τόπο ὅπου μόνασε ἡ ἁγία, ἀποτέλεσε πόλο ἑλξης τόσο γιά τούς κατοίκους τῆς Σελεύκειας, ὅσο καί γιά πιστούς ἀπό ὅλη τή βυζαντινὴ αὐτοκρατορία, ἰδιαίτερα μετὰ ἀπό τήν οἰκοδόμησι τοῦ μεγαλοπρεποῦς ναοῦ, πού ἔκτισε ὁ αὐτοκράτορας Ζήνων γιά νά ἐκφράσει τήν εὐγνωμοσύνη του στήν ἁγία γιά τήν θαυμαστή προστασία της.

Ἡ τιμὴ τῆς ἁγίας πέρασε καί στή Δυτικὴ Ἐκκλησία. Ἡ μνήμη τῆς ἐορτάζεται τήν 24^{ην} Σεπτεμβρίου καί τιμᾶται ὡς Πρωτομάρτυς Ἁγία καί Ἰσαπόστολος.

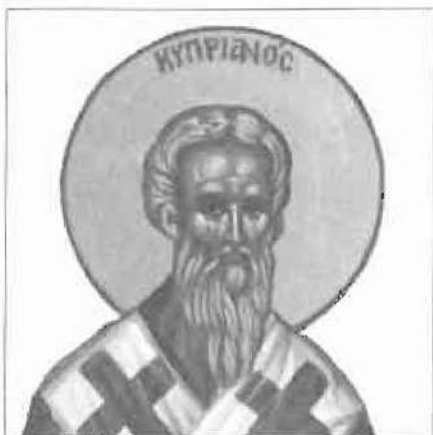
ΑΠΟΛΥΤΙΚΙΟΝ ΑΓΙΑΣ ΘΕΚΛΑΣ ΙΣΑΠΟΣΤΟΛΟΥ

Ἦχος δ΄ Ταχύ προκατάλαβε

*Τοῦ Παύλου συνέκδημος, ὡς καθαρά τὴν ψυχὴν καὶ
πρώταθλος πέφηνας, ἐν γυναιξὶν εὐκλεῶς, Χριστὸν
ἀγαπήσασα σύ γάρ τῆς εὐσεβείας περωθεῖσα τῷ
πόθῳ, ἤθλησας ὑπὲρ φύσιν, Ἰσαπόστολε Θέκλα διό σε
ὁ Πανοικτίρμων νύμφην ἡγάγετο.*

ΟΙ ΑΓΙΟΙ ΚΥΠΡΙΑΝΟΣ ΚΑΙ ΙΟΥΣΤΙΝΑ

Στήν Ἀντιόχεια τῆς Πισιδίας
ζοῦσε ὁ Κυπριανός, πού ἦταν
πλούσιος, εὐγενής, μορφωμένος
καί πολύ ἱκανός στή μαγεία.
Διέθετε τέτοια ἱκανότητα, ὥστε
καλοῦσε τοὺς δαίμονες καί τοὺς
ἔστελνε νά ἐκτελέσουν ὅποια
ἐντολή τοὺς ἔδινε σέ βάρος τῶν

θυμάτων του.

Στήν ἴδια πόλη κατοικοῦσε καί ἡ Ἰουστίνα, μία
εὐσεβῆς παρθένος καί πιστή Χριστιανή, ἡ ὁποία εἶχε
κατορθώσει νά κάνει Χριστιανούς τόν πατέρα της
Αἰδέσιο, πού πρὶν ἦταν ἱερέας τῶν εἰδώλων, καί τή
μητέρα της. Τήν κόρη αὐτή θέλησε νά ἐμπλέξει στή
δίκτυά του ὁ Ἀγλαΐδας, πλούσιος, εἰδωλολάτρης μέ
ἄσωτη ζωή. Ἐπειδή ὅμως ὅλες οἱ προσπάθειές του δέν
ἔφεραν κανένα ἀποτέλεσμα, κατέφυγε στή μαγική
δύναμη τοῦ Κυπριανοῦ. Ὁ Κυπριανός ἄρχισε ἀμέσως
νά στέλνει διάφορους δαίμονες, γιά νά ξεγελάσει τήν
Ἰουστίνα καί νά τήν ὑποδουλώσει στή ἁμαρτωλά
σχέδια τοῦ Ἀγλαΐδα. Οἱ δαίμονες ὅμως, ἐγύριζαν
στόν Κυπριανό ἄπρακτοι, χωρίς νά καταφέρουν νά
πλησιάσουν καν τήν κόρη, ἐπειδή, ὅπως ἔλεγαν, μέ
τό σημεῖο τοῦ Σταυροῦ πού ἔκανε τοὺς ἔκαιγε καί δέν

μποροῦσαν νά σταθοῦν κοντά της. Τό ἴδιο ἄπρακτος γύρισε καί ὁ ἄρχοντας τῶν δαιμόνων, τόν ὁποῖο χρησιμοποίησε στό τέλος ὁ Κυπριανός, ὡς ἔσχατο ὄπλο του.

Ἡ πραγματική αὐτή ἥττα τῶν δαιμονικῶν δυνάμεων ἄνοιξε τά μάτια τῆς ψυχῆς τοῦ Κυπριανοῦ. Κατανόησε τήν πλάνη του καί τήν ἀκατανίκητη δύναμη τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἔτσι, ἀληθινά μετανοημένος, ἔρχεται καί πέφτει στά γόνατα μπροστά στόν Ἐπίσκοπο Ἀντιοχείας Ἀνθέμιο, καίει ὅλα τά μαγικά βιβλία του καί ζητάει νά γίνει Χριστιανός.

Μετά τή βάπτισή του, ὁ Κυπριανός, ὡς πρόβατο τῆς ποιμένης τοῦ Κυρίου, διακρίθηκε γιά τή σταθερότητα τῆς πίστεώς του καί τήν ἀρετή του. Ἔτσι, ἀξιώθηκε νά χειροτονηθεῖ Διάκονος, Πρεσβύτερος καί μετά τόν θάνατο τοῦ Ἐπισκόπου Ἀνθίμου, νά γίνει Ἐπίσκοπος Ἀντιοχείας τῆς Πισιδίας. Τό ἔτος 304, μαζί μέ τήν Ἰουστίνα, ὑπέστησαν στή Νικομήδεια μαρτυρικό θάνατο μέ ἀποκεφαλισμό. Ἡ μνήμη τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Κυπριανοῦ καί τῆς ἁγίας παρθενομάρτυρος Ἰουστίνης ἐορτάζεται ἀπό τήν Ἐκκλησία μας στίς 2 Ὀκτωβρίου.

Σημ. Στά Συναξάρια γίνεται σύγχυση τοῦ Ἀγ. Κυπριανοῦ Ἐπισκόπου Καρχηδόνης καί τοῦ Ἀγ. Κυπριανοῦ Ἐπισκόπου Ἀντιοχείας. Ἐπίσης κάποιοι συγχέουν τήν Ἀντιόχεια (τή Μεγάλη) τῆς Συρίας μέ τήν Ἀντιόχεια τή Μικράν τῆς Πισιδίας. Στή μεγάλη Ἀντιόχεια δέν ὑπῆρξε Ἐπίσκοπος μέ τό ὄνομα Κυπριανός κατά τόν 3^{ον} καί 4^{ον} αἰῶνα. Ὁ Ἀγ. Κυπριανός ὑπῆρξε Ἐπίσκοπος τῆς Ἀντιοχείας τῆς Πισιδίας καί ἡ Ἰουστίνα ἐξῆσε στήν ἴδια πόλι.

Σχετική Ἀπόφασις τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου (ὑπ'ἀρ. Πρωτ. 974/31.7.2008) διευκρινίζει ὅτι ἡ μνήμη τοῦ Ἀγ. Ἱερομάρτυρος Κυπριανοῦ Ἐπισκόπου Καρχηδόνης δέον νά ἐορτάζεται τήν 13^{ην} Σεπτεμβρίου.

ΑΠΟΛΥΤΙΚΙΟΝ ΑΓΙΩΝ ΚΥΠΡΙΑΝΟΥ ΚΑΙ ΙΟΥΣΤΙΝΗΣ

Ἦχος γ΄ Θείας πίστεως

Θείας πίστεως τῇ φωταυγείᾳ, σκότος ἔλιπες, τῆς
εὐσεβείας, καί φωστήρ τῆς ἀληθείας γεγέννησαι·
ποιμαντικῶς γάρ φαιδρύνας τόν βίον σου, Κυπριανέ
τῇ ἀθλήσει δεδόξασαι. Πάτερ Ὅσιε τόν Κτίστην ἡμῶν
ἰλέωσαι, ὁμοῦ σύν Ἰουστίνῃ τῇ Θεόφρονι.

Ἀντιόχεια Πισιδίας.

Ο ΑΓΙΟΣ ΜΑΡΤΥΣ ΖΩΣΙΜΟΣ

Ὁ Ἅγιος Ζώσιμος κατήγετο ἀπὸ τὴν Ἀπολλωνιάδα, ἡ ὁποία εὕρισκετο πλησίον τῆς Σωζοπόλεως, ἔδρας Ἐπισκοπῆς ὑπαγομένης στή Μητρόπολη Πισιδίας. Ἐξησε κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ αὐτοκράτορος Τραϊανοῦ. Ὅταν ἡγεμόνας τῆς

Ἀντιοχείας τῆς Πισιδίας ἦταν ὁ Δομετιανός, ὁ Ζώσιμος ὑπηρετοῦσε ἐκεῖ στρατιώτης.

Νέος, πού ἀναζητοῦσε τὴν ἀλήθεια, ἄκουσε γιὰ τὸν Χριστό, πίστεψε μέ ὅλη του τὴν ψυχὴ καὶ ἔλαβε στήν ἐκεῖ Ἐκκλησίᾳ τὸ Ἅγιο Βάπτισμα. Αὐτό ὅμως γιὰ ἓνα στρατιώτη τοῦ ρωμαϊκοῦ στρατοῦ, πού εἶχε ὀρκιστεῖ πίστη στόν Αὐτοκράτορα, πού μαζί μέ ἄλλες θεότητες ἐλατρεῦετο ὡς θεός, ἐθεωρεῖτο πράξη ἐσχάτης προδοσίας καὶ ἐτιμωρεῖτο μέ θάνατον. Γι' αὐτό, μόλις ἔγινε γνωστό ὅτι ὁ στρατιώτης Ζώσιμος ἔγινε Χριστιανός, συνελήφθει καὶ ὁδηγήθηκε στό δικαστήριον. Ἐνώπιον τοῦ ἡγεμόνα μέ θάρρος καὶ παρρησία ἐπιβεβαίωσε τὴν πίστη του στόν Χριστό καὶ τὴν ἄρνησὶ του νά θυσιάσει στά εἰδωλα. Ὁ ἡγεμόνας ἄρχισε φοβερά μαρτύρια, γιὰ νά τὸν φοβίσει καὶ νά τὸν ἀναγκάσει νά ὑπακούει στίς προσταγές του.

Τοῦ τέντωσαν με σχοινιά χέρια καί πόδια καί τόν ἔδεραν. Καθώς ἔμενε σταθερός στήν πίστη του, τόν ἔβαλαν ἐπάνω σέ πυρακτωμένο σιδερένιο κρεβάτι. Ὅμως ἡ Χάρη τοῦ Θεοῦ τόν προστάτευσε καί ἡ φωτιά μεταβλήθηκε σέ δρόσο καί καθόλου δέν τόν ἔβλαψε, ὅπως συνέβει μέ τούς τρεῖς παῖδες στό φλογισμένο καμίνι.

Πολλοί ἀπό τούς εἰδωλολάτρες πού παρακολουθοῦσαν τό μαρτύριο καί εἶδαν τό θαῦμα, πίστεψαν στόν Χριστό. Στήν συνέχεια τοῦ κάρφωσαν στά πόδια ὑποδήματα καί τόν ἀνάγκαζαν νά τρέχει δεμένον πίσω ἀπό ἄλογα. Ἀλλά καί αὐτό τό ἄντεξε. Καί ὅταν τόν ἔκλεισαν στή φυλακή τρεῖς ἡμέρες νηστικόν, κατὰ Πρόνοιαν Θεοῦ ἐμφανίστηκαν μπροστά του δύο παιδιά, πού τοῦ ἔφεραν ψωμί καί νερό, τά ὅποια δέχθηκε μέ εὐγνωμοσύνη πρὸς τόν στοργικό Θεόν Πατέρα, πού ἀκόμα καί γι' αὐτό προνόησε.

Κατά τήν ἐπόμενη ἐξέταση, παρουσιάστηκε στόν ἡγεμόνα μέ ἀκόμη περισσότερη παρρησία καί πίστη, ἀφοῦ εἶχε ἐνδυναμωθεῖ ἀπό τίς θαυμαστές ἐπεμβάσεις τοῦ Θεοῦ, μέ συνέπεια νά ὑποστεῖ σκληρότερα μαρτύρια καί τελικά νά ἀποκεφαλισθεῖ.

Ἔτσι ὁ γενναῖος στρατιώτης τοῦ Χριστοῦ, τό ἔτος 98 ἔλαβε τό ἄφθαρτο στεφάνι του μαρτυρίου καί συγκαταλέχθηκε στους ἡρωϊκοὺς Μάρτυρες τοῦ πρώτου χριστιανικοῦ αἰῶνος. Ἐκτοτε ἡ Ἐκκλησία τιμᾷ τή μνήμη του τή 19^{ην} Ἰουνίου.

ΑΠΟΛΥΤΙΚΙΟΝ ΑΓΙΟΥ ΖΩΣΙΜΟΥ ΜΑΡΤΥΡΟΣ

Ἦχος α΄ Τοῦ λίθου σφραγισθέντος

Χριστόν ὁμολογήσας ἐπὶ τῶν ἀσεβούντων,
εἰδωλομανίας τό θράσος καθεῖλες Ἀθλοφόρε, καί
δόξης ἐγένου κοινωνός, ἀγῶνας πολυτρόπους ἐνεγκών
διὰ τοῦτο σε Ζώσιμον ὡς νικητήν, τιμῶντες σοι
ἐκβοῶμεν δόξα τῷ παρασχόντι σοι ἰσχύν, δόξα τῷ
σέ στεφανώσαντι, δόξα τῷ ἐνεργοῦντι διὰ σοῦ πᾶσιν
ἰάματα.

Η ΑΓΙΑ ΜΕΓΑΛΟΜΑΡΤΥΣ ΜΑΡΙΝΑ

Κατήγετο από τήν Ἀντιόχεια τῆς Πισιδίας, ἀπό γονεῖς ἐπιφανεῖς. Ὁ πατέρας τῆς Αἰδέσιος ἦταν ἐπίσημος ἱερέας τῶν εἰδώλων, γνωστός σέ ὅλους. Ἡ μητέρα τῆς πέθανε λίγες μέρες μετά τήν γέννηση τῆς μονάκριβης κόρης τῆς Μαρίνας.⁴⁾

Ὁ πατέρας ἀναγκάσθηκε νά ἐμπιστευθεῖ τό βρέφος σέ μιᾶ γυναῖκα πού κατοικοῦσε περί τά τρία χιλιόμετρα ἔξω ἀπό τήν πόλη, γιά νά τό θηλάζει. Τοῦτο ἦταν οἰκονομία Θεοῦ, γιατί μακρυνά ἀπό τό εἰδωλολατρικό περιβάλλον τοῦ πατέρα τῆς, καθώς μεγάλωνε ἄκουγε οἱ γύρω τῆς νά μιλοῦν γιά τόν Χριστό, νά διηγοῦνται τά θαύματά Του, τά παθήματά Του, τόν σταυρικό θάνατο πού ὑπέστει καί τή θαυμαστή Ἀνάσταση καί Ἀνάληψή Του στόν οὐρανό. Ἡ παιδική ψυχή τῆς συγκινεῖτο ἀπό ὅλα αὐτά καί ρωτοῦσε καί προσπαθοῦσε νά μάθει ὅλο καί περισσότερα γιά τή νέα πίστη. Ἄκουγε ὅτι οἱ εἰδωλολάτρες κατεδίωκαν τούς χριστιανούς καί τούς βασάνιζαν, γιά νά τούς ἀναγκάζουν νά θυσιάσουν στά εἰδωλα, ἀλλά ἐκεῖνοι ἀντιμετώπιζαν μέ θάρρος τά μαρτύρια καί ἔμεναν πιστοί στόν ἀληθινό Θεό. Μέσα

4) Ἄλλοι γράφουν ὅτι ἔμεινε ὀρφανή στήν ἡλικία τῶν 12 ἐτῶν.

της άρχισε νά αύξάνει ό θαυμασμός της γιά αυτόν τούς Μάρτυρες καί όταν μεγάλωσε καί έφθασε στά 15 της χρόνια, δέν δίσταζε νά φανερώνει τήν πίστη της στόν Χριστό καί νά μιλά γιά τόν άληθινό Θεό, πού έγινε άνθρωπος καί πέθανε γιά τή σωτηρία μας. Ό είδωλολάτρης πατέρα της, όταν τά πληροφορήθηκε αυτά, δέν ήθελε καν νά αντικρύσει τό πρόσωπο τής κόρης του καί τήν απέκλήρωσε. Λυπόταν ή εύλαβής κόρη τό κατάντημα τοῦ πατέρα της νά ύπηρετεῖ ψεύτικους θεούς καί νά μή θέλει νά ανοίξει τά μάτια του στό άληθινό Φῶς, στόν Χριστό. Μέ τόν καιρό γιγάντωσε ό πόθος της, άν χρειασθεῖ, νά μαρτυρήσει κι αυτή γιά τόν Χριστό, όπως τόσοι άλλοι.

Έπαρχος τό έτος 270 στά μέρη εκείνα ήταν ό Όλύβριος, πού ήταν γνωστός γιά τήν άγριότητά του καί τό μῖσος του έναντίον τῶν Χριστιανῶν, πού τούς θεωροῦσε επικίνδυνους γιά τήν αυτοκρατορία. Όταν επισκέφθηκε τήν Αντιόχεια καί έμαθε ότι ή κόρη τοῦ επισήμου ιερέα τῶν ειδώλων ήταν Χριστιανή καί παρασύρει καί άλλους στήν πίστη της, διέταξε νά τήν συλλάβουν καί νά τήν οδηγήσουν μπροστά του νά δικαστεῖ. Η άγνή κόρη προσευχόταν στόν δρόμο νά τής δώσει ό Κύριος δύναμη καί σοφία νά κρατήσει τήν πίστη της μέχρι τέλους καί νά άντέξει τά βασανιστήρια. Όταν έφθασαν στό παλάτι, ό Έπαρχος τή ρώτησε νά εἰπεῖ τό όνομά της καί ποιόν θεόν πιστεύει. Η χριστιανή κόρη μέ θάρρος τοῦ απάντησε : «Μαρίναν μέ λέγουσιν, τής Πισιδίας γέννημα καί θρέμμα, έλευθέρων γονέων τέκνον καί εύχομαι νά γίνω δούλη τοῦ Θεοῦ καί Σωτῆρος μου Ἰησοῦ Χριστοῦ, όστις έκαμεν όλον τόν κόσμον». Ό Έπαρχος όταν είδε ότι μέ τίς συμβουλές

καί τίς ὑποσχέσεις δέν μποροῦσε νά τῆς ἀλλάξει τίς πεποιθήσεις της, ἄρχισε τίς ἀπειλές καί τά μαρτύρια.

Ἐπί ἡμέρες βασάνιζαν τήν ἀφοσιωμένη στόν Χριστό ἀγνή κόρη. Κατά τή διάρκεια τῆς ἡμέρας ὑπέφερε τά ἀπάνθρωπα βασανιστήρια καί τή νύχτα τήν ἐκλείναν στή φυλακή χωρίς τροφή. Ἐκεῖ στό σκοτεινό κελλί ἀντιμετώπιζε μέ θάρρος τίς ἐπιθέσεις τοῦ σατανᾶ, πού ἐπεδίωκε «ὡς λέων ὠρυόμενος» νά τήν ἐκφοβίσει. Ἀλλά εἶχε καί τήν παρηγορία καί τήν ἐνίσχυση τοῦ Τιμίου Σταυροῦ, πού ἀκτινοβολοῦσε οὐράνιο φῶς καί ἱαματική χάρη.

Ἡ μάρτυς ὑπέφερε μέ γενναιότητα τοὺς ραβδισμούς μέ ἀγκαθωτά ραβδιά, τό ξέσχισμα τοῦ σώματός της μέ σιδερένια νύχια, τό κρέμασμα στό ξύλο, τά καψίματα στίς πλευρές καί στό στήθος της μέ μεγάλες ἀναμμένες λαμπάδες, τό βούτηγμα στό μεγάλο καζάνι καί τόσα ἄλλα, πού μετᾶτρεψαν τό ἐφηβικό της σῶμα σέ μιά αἱμορροοῦσα πληγή. Πλήθη ἀνθρώπων παρακολουθοῦσαν τά μαρτύριά της μέ ποικίλα αἰσθήματα. Ποῦ εὗρισκε τή δύναμη τό δεκαπεντάχρονο αὐτό κορίτσι νά τά ἀντιμετωπίζει μέ τόση ἡρεμία καί καρτερία ὅλα αὐτά καί ἐπὶ πλέον νά εὐχαριστεῖ τόν Θεό πού τήν ἀξιώνει γιά τήν ἀγάπη Του νά ὑποφέρει! Τήν ἀπάντηση τήν πῆραν τήν τελευταία ἡμέρα τοῦ μαρτυρίου της. Ὅταν τήν ἔφεραν ἀπό τή φυλακή καί τήν ἔστησαν καί πάλι μπροστά στόν Ἐπαρχο, δέν πίστευαν στά μάτια τους. Μά εἶναι αὕτη ἡ ἴδια πού μέχρι τήν προηγούμενη ἡμέρα τῆς ξέσχιζαν τό πρόσωπό της καί ὁλόκληρο τό σῶμα της ; Πῶς δέν βλέπουν οὔτε ἶχνη ἀπό τίς πληγές της ; Κατάπληκτοι ἀκοῦν σέ λίγο μέ παρρησία νά ἀποκαλύπτει στόν ἡγεμόνα τό τί συνέβει.

«Μάθε ὅτι ὁ ἀληθινὸς καὶ μόνος Θεός, πού θεραπεύει ψυχές καὶ σώματα, μέθεράπευσε». Καὶ σάν ἐπιβεβαίωση τῶν λόγων της, φοβερός σεισμὸς ἔσεισε τὸν τόπο καὶ ἀκούστηκε φωνὴ ἀπὸ τὸν οὐρανὸ, πού καλοῦσε τὴ μάρτυρα νὰ ἀπολαύσει τὸν στέφανον τῆς ἀφθαρσίας στὰ οὐράνια σκηνώματα. Τὸ πλῆθος συγκλονίστηκε ἀπ' ὅσα ἔβλεπε καὶ ἄκουγε καὶ πίστεψαν στὸν Χριστὸ χιλιάδες, πού τὸν ὁμολογοῦσαν ὡς Θεὸν τους καὶ διεκήρυτταν ὅτι ἦταν καὶ αὐτοὶ ἔτοιμοι νὰ θυσιαστοῦν γιὰ τὸν Χριστό.

Ὁ Ἐπαρχος πανικοβλήθηκε καὶ πῆρε τὴν πιὸ ἀπάνθρωπη ἀπόφαση. Διέταξε τὸν στρατὸν του νὰ φονεύει χωρὶς ἄλλη διαδικασία ὅποιον λέγει ὅτι πιστεύει τὸν Χριστὸ ὡς Θεό καὶ δέν δέχεται νὰ θυσιάζει στὰ εἰδωλα. Στὸν γενικὸ αὐτό διωγμό, στήν Ἐπαρχία τῆς Πισιδίας μαρτύρησαν δέκα πέντε καὶ πλέον χιλιάδες.

Ἡ Ἐκκλησία μας δέχθηκε τὸ εἰδικὸ αὐτό Βάπτισμα τοῦ αἵματός τους, τοὺς κατέταξε στήν χορεία τῶν ἁγίων Μαρτύρων καὶ τοὺς ἐορτάζει τῇ 16^{ην} Ἰουλίου, παραμονή τῆς ἐορτῆς τῆς Ἁγίας Μαρίνας.

Ἐπὶ πλέον ὁ Ἐπαρχος πρόσθεσε καὶ ἓνα ἀκόμη κακούργημά του. Ἀπὸ φόβο μήπως ἂν παραταθεῖ ἡ ζωὴ τῆς Μαρίνας αὐξηθεῖ ἀκόμη περισσότερο ὁ ἀριθμὸς τῶν Χριστιανῶν, ἔδωσε διαταγὴν νὰ ἀποκεφαλισθεῖ. Ἔτσι ἡ Μεγαλομάρτυς παρέδωκε τὴν ψυχὴ της στὸν Νυμφίον της Χριστόν, τὸ δέ μαρτυρικὸ πάναγνο σῶμα της τὸ ἐνταφίασαν κρυφὰ οἱ Χριστιανοὶ μέ βαθειὰ εὐλάβεια. Ἀργότερα τὰ ἱερά Λείψανά της μεταφέρθηκαν στήν Κωνσταντινούπολη καὶ ἐφυλάσσοντο στὸν ναὸν τοῦ Χριστοῦ Παντεπόπτου μέχρι τὴν κατάληψη τῆς Πόλης

ἀπό τοὺς σταυροφόρους.

Ἡ Ἐκκλησία τιμᾷ τὴν Ἁγία Μαρίνα ὡς Μεγαλομάρτυρα
τῇ 17^ῃ Ἰουλίου.

ΑΠΟΛΥΤΙΚΙΟΝ ΑΓΙΑΣ ΜΑΡΙΝΗΣ ΜΕΓΑΛΟΜΑΡΤΥΡΟΣ

Ἦχος πλ. α΄ Τὸν συνάναρχον Λόγον

*Μνηστευθεῖσα τῷ Λόγῳ Μαρίνα ἔνδοξε, τῶν
ἐπιγείων τὴν σχέσιν πᾶσαν κατέλιπες, καί ἐνήθλησας
λαμπρῶς ὡς καλλιπάρθενος τὸν γάρ ἀόρατον ἐχθρόν
κατεπάτησας στερρῶς, ὀφθέντα σοι Ἀθληφόρε. Καί
νῦν πηγάζεις τῷ κόσμῳ τῶν ἱαμάτων τὰ χαρίσματα.*

Τό ρωμαϊκό ἀμφιθέατρο στήν Ἀντιόχεια τῆς Πισιδίας, ὅπου
θηριομάχησαν πλεῖστοι Χριστιανοί μάρτυρες.

Ο ΑΓΙΟΣ ΜΑΡΤΥΣ ΒΙΑΝΩΡ

Ὁ Ἅγιος Βιάνωρ κατήγετο ἀπὸ τὴν Πισιδία. Ὡς φαίνεται, στὴν πατρίδα του γνώρισε τὸν Χριστό καὶ ἔλαβε τὸ Ἅγιο Βάπτισμα, ὅταν βρέθηκε στὴ γειτονικὴ Ἐπαρχία τῆς Ἰσαυρίας. Τότε στὴν πόλη Ἀφροδισιάς ἡγεμόνας ἦταν

ὁ Σεβηριανός, ὁ ὁποῖος διεκρίνετο γιὰ τὸ μῖσος του κατὰ τῶν Χριστιανῶν. Ὄταν τοῦ κατήγγειλαν ὅτι ὁ Βιάνωρ ἦταν ὁπαδὸς τῆς θρησκείας τοῦ Χριστοῦ, ἡ ὁποία κατὰ τὸν ρωμαϊκὸ νόμο ἦταν ἐχθρική πρὸς τὸν αὐτοκράτορα, τὸν κάλεσε σέ ἀπολογία.

Ὁ Βιάνωρ μέ παρρησία ὁμολόγησε τὴν πίστη του καὶ ἀρνήθηκε νὰ προσφέρῃ θυσία στὰ εἰδωλα, πού ἐκπροσωποῦν ἀνύπαρκτους θεοὺς. Ὁ Σεβηριανός τὸν ὑπέβαλε σέ σειρά βασανιστηρίων. Τὸν κρέμασαν καὶ τὸν ἔδερναν μέ ξύλινα σπαθιά, πού οἱ στρατιῶτες χρησιμοποιοῦσαν στίς πολεμικὲς τοὺς ἀσκήσεις. Μέ πυρωμένα σίδερα ἔκαιγαν τὸ σῶμα του. Τοῦ ἔσπασαν τὰ δόντια καὶ τοῦ ἀπέκοψαν τὰ αὐτιά. Ὁ Μάρτυρας ὅλα αὐτὰ τὰ ὑπέφερε προσευχόμενος μέ ὑπομονή καὶ καρτερία. Ἐνας ἀπὸ τοὺς εἰδωλολάτρες πού παρευρίσκετο καὶ παρακολουθοῦσε τὰ ἀνατριχιαστικά

αὐτά βασανιστήρια, Σιλουανός τό ὄνομά του, ἔμεινε ἔκθαμβος ἀπό τόν ἡρωϊσμό καί τήν ἀνδρεία τοῦ μάρτυρα. Ἡ γαλήνη τοῦ προσώπου του καί ἡ ὑπομονή, μέ τήν ὁποία ἀντιμετώπιζε ὅλα αὐτά, τόν ἔπεισαν ὅτι ὁ Χριστός πού πίστευε ὁ Βιάνωρ εἶναι ὁ ἀληθινός Θεός καί δέν ἄργησε νά ἐκδηλώσει καί ὁ ἴδιος ὁ Σιλουανός τήν πίστη του καί νά διακηρύξει ὅτι εἶναι καί αὐτός Χριστιανός. Οἱ δῆμιοι στράφηκαν τώρα καί ἐναντίον του. Τοῦ ἔκοψαν τή γλῶσσα πού ὁμολόγησε τόν Χριστόν καί μέ μανία τόν ἀποκεφάλισαν.

Ἀμέσως μετά συνέχισαν τά μαρτύρια στόν Βιάνωρα. Τοῦ τρύπησαν τούς ἀστραγάλους μέ καρφιά, ἐξώρυσαν τόν δεξιόν ὀφθαλμόν του, τόν ἔγδαραν καί τελικά τόν ἀποκεφάλισαν. Ἔτσι ἔλαβε καί αὐτός τό φωτοστέφανο τοῦ νικητοῦ ἀθλητοῦ τῆς πίστεως.

Ἡ Ἐκκλησία ἐορτάζει τή μνήμην τοῦ Ἁγίου Βιάνωρος μαζί μέ τήν τοῦ Ἁγίου Σιλουανοῦ τῇ 10^ῃ Ἰουλίου.

ΑΠΟΛΥΤΙΚΙΟΝ ΑΓΙΟΥ ΒΙΑΝΟΡΟΣ

Ἦχος δ΄ Ταχύ προκατάλαβε

Βιάνωρ ὁ Μάρτυς, τῆς Πισιδίας βλαστός, τόν δόλιον δράκοντα, ταῖς τῶν αἱμάτων κρουνοῖς, ἀθλήσας ἀπέπνιξε· πίστει γάρ ἀληθείας, μεληδόν τετμημένος, ὦφθη τροπαιοφόρος, τοῦ Σωτῆρος ὀπλίτης, πρεσβεύων ἀδιαλείπτως, ὑπέρ τῶν ψυχῶν ἡμῶν.

Ο ΑΓΙΟΣ ΚΙΝΔΕΑΣ ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΠΙΣΙΔΙΑΣ

Τόσον στά Συναξάρια τῶν
Μηναίων τῆς Ἐκκλησίας, ὅσον
καί στόν Μέγα Συναξαριστήν
δέν ἀναγράφονται στοιχεῖα
ἀπό τόν βίον τοῦ Ἁγίου Κινδέα
παρά μόνον :

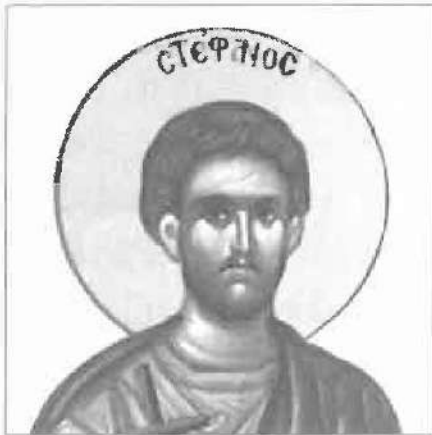
20 Φεβρουαρίου. Μνήμη τοῦ
Ὁσίου πατρός ἡμῶν Κινδέου
Ἐπισκόπου Πισιδίας.

ΑΠΟΛΥΤΙΚΙΟΝ ΑΓΙΟΥ ΚΙΝΔΕΑ, ΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΠΙΣΙΔΙΑΣ

Ἦχος πλ. α΄ Τόν συνάναρχον Λόγον

*Ἀποστόλων τόν ζῆλον ἐκμιμησάμενος, τῇ Ἐκκλησίᾳ
ἐκλάμπει ὡς ἑωσφόρος ἀστήρ, τήν θεόσδοτον ἰσχύν
φαίνων τοῖς ἔργοις σου· σύ γάρ θαυμάτων ἱερῶν τάς
δυνάμεις ἐνεργῶν, Κινδέα Ἱεράρχα, πρὸς εὐσεβείας
εἰσόδους τοὺς πλανωμένους καθωδήγησας.*

ΟΙ ΑΓΙΟΙ ΜΑΡΤΥΡΕΣ ΜΑΡΚΟΣ, ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΚΑΙ ΜΑΡΚΟΣ

Κατήγοντο ἀπὸ τὴν Ἀντιόχεια τῆς Πισιδίας. Ἐξήσαν κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Διοκλητιανοῦ. Τό 290 συνελήφθησαν ἀπὸ τόν ἡγεμόνα Μάγνο ὡς Χριστιανοί, ὁμολόγησαν μέ παρρησία τὴν πίστη τους στόν ἕνα Θεόν καί Σωτῆρα Ἰησοῦν Χριστόν.

Ἐπέστησαν πολλά βασανιστήρια καί ἐπειδή δέν δέχθηκαν νά ἀρνηθοῦν τόν Χριστόν, ἀποκεφαλίσθηκαν καί ἔλαβαν τά στεφάνια τοῦ μαρτυρίου.

Ἡ μνήμη τους ἐορτάζεται ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία μας τὴν 22^α Νοεμβρίου.

ΑΠΟΛΥΤΙΚΙΟΝ ΑΓΙΩΝ ΜΑΡΤΥΡΩΝ ΜΑΡΚΟΥ, ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΚΑΙ ΜΑΡΚΟΥ

Ἦχος α΄ Τοῦ λίθου σφραγισθέντος

Τριάδος τῆς Ἀγίας συνάριθμοι ὀπλῖται, ἡ λαμπρά τριάς τῆς Ἀντιοχείας, ὠράθητε ἐν ἄθλοις, Μάρκος καί Στέφανος οἱ ἀριστεῖς καί Μάρκος ὁ γενναῖος ἀθλητής διὰ τοῦτο δοξασθέντες περιφανῶς, προΐστασθε τῶν βοώντων δόξα τῷ ἐνισχύσαντι ὑμᾶς, δόξα τῷ στεφανώσαντι, δόξα τῷ ἐνεργοῦντι δι' ὑμῶν πᾶσιν ἰάματα.

**ΟΙ ΑΓΙΟΙ ΜΑΡΤΥΡΕΣ ΚΑΙ ΑΥΤΑΔΕΛΦΟΙ
ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ, ΑΛΦΕΙΟΣ ΚΑΙ ΖΩΣΙΜΟΣ.
Ο ΑΓΙΟΣ ΙΕΡΟΜΑΡΤΥΣ ΜΑΡΚΟΣ
ΟΙ ΑΓΙΟΙ ΜΑΡΤΥΡΕΣ ΝΙΚΩΝ, ΝΕΩΝ
ΚΑΙ ΗΛΙΟΔΩΡΟΣ**

Ὁ Ἅγιος Μάρκος ἦταν ὑπόδειγμα καλοῦ ποιμένος κατὰ τό πρότυπον τοῦ Κυρίου στήν Ἀντιόχεια τῆς Πισιδίας. Κατά τόν διωγμόν τῶν Χριστιανῶν ἀπό τόν Διοκλητιανό τό ἔτος 290, ὁ ἡγεμόνας τῆς Πισιδίας Μάγνος μεταξύ τῶν πρώτων συνέλαβε τόν ποιμένα τῆς Ἐκκλησίας Μάρκον. Σκοπός του ἦταν, ἂν κατάφερνε νά τόν κάνει νά ἄρνηθεῖ τόν Θεόν του, εὐκολότερα θά μετέστρεφε στή λατρεία τῶν εἰδώλων καί τούς ἄλλους ὁπαδούς του. Ὅμως οὔτε οἱ ὑποσχέσεις οὔτε οἱ ἀπειλές τοῦ ἡγεμόνα ἐκλόνισαν τόν πιστόν οἰκονόμον τῶν Μυστηρίων τοῦ Θεοῦ. Ἄρχισαν τά βασανιστήρια. Τόν κρέμασαν καί ἄρχισαν νά τόν ξεσχίζουν. Τόν φυλακίζουν καί ὁ δέσμιος Χριστοῦ ἐλευθερώνει ἀπό τά δεσμά τοῦ διαβόλου καί τῶν εἰδώλων τριάντα στρατιῶτες μέ τόν ἐπί κεφαλῆς ἀξιωματικό τους, οἱ ὁποῖοι πίστεψαν στόν Χριστό, βαπτίσθηκαν καί μαρτύρησαν.

Τόν σεβάσμιο Μάρκο οἱ βασανιστές ἤθελαν νά τόν δέσουν μέ βαρύτερα δεσμά. Παρήγγειλαν, λοιπόν, σέ τρεῖς ἀδελφούς σιδηρουργούς νά κατασκευάσουν βαριά σιδερένια δεσμά. Ἐκεῖνοι ἄρχισαν νά χτυποῦν μέ τά βαριά σφυριά το πυρακτωμένο σίδερο, ἀλλά αὐτό διαλυόταν σάν νερό καί τά χέρια τους μούδιαζαν καί παρέλυαν. Ἐξεπλάγησαν ἀπ'αὐτό πού τούς συνέβαινε. Καθώς προσπαθοῦσαν νά ἐξηγήσουν τό φαινόμενο αὐτό, ἤκουσαν μιά οὐράνια φωνή πού τούς καλοῦσε νά ἀποδεχθοῦν τήν πίστη στόν ἀληθινόν Θεόν τοῦ δέσμιου Μάρκου, ἀκόμα καί τό μαρτύριο.

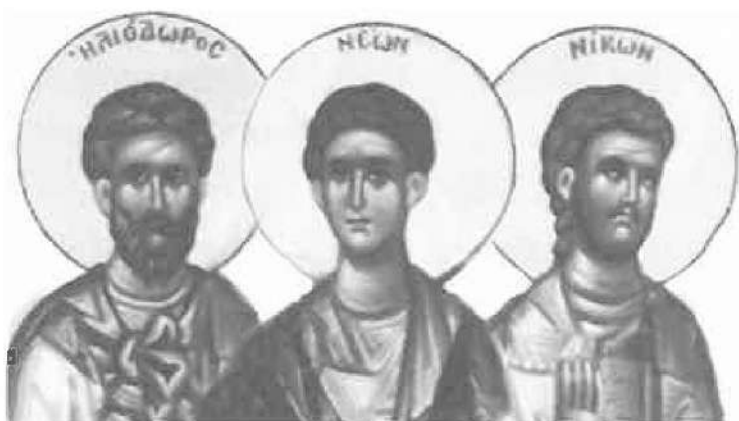
Ἀγαθοί ἄνθρωποι οἱ τρεῖς ἀδελφοί Ἀλέξανδρος, Ἀλφειός καί Ζώσιμος δέχθηκαν τά σημεῖα ὡς κάλεσμα Θεοῦ, καί δέν προχώρησαν τήν ἐργασία πού τούς ἀνέθεσαν. Ὅταν τούς ζήτησαν νά παραδώσουν τά δεσμά, ἐκεῖνοι ὁμολόγησαν ὅτι καί αὐτοί, ὅπως ὁ Μάρκος, πιστεύουν τόν Χριστό ὡς τόν μόνον ἀληθινό Θεό. Δέν ἄργησαν οἱ δήμιοι νά βασανίσουν κι αὐτούς. Τούς ἔχυσαν λυομένο μολύβι στό στόμα τους, τούς ἔσπασαν τά μέλη καί τέλος τούς κάρφωσαν ἐπάνω σέ βράχο καί ἔτσι παρέδωσαν τίς ψυχές τους στά χέρια τοῦ Θεοῦ.

Τοῦ Μάρκου τά μαρτύρια συνεχίσθηκαν. Τόν ἔδειραν σκληρά, τοῦ κάρφωσαν σιδερένια ὑποδήματα, τόν τρύπησαν μέ σουβλιά, τοῦ ἔκοψαν τή γλῶσσα καί τέλος τόν ἀποκεφάλισαν.

Παρόμοια μαρτύρια ὑπέφεραν καί ὁ Νίκων, ὁ Ἡλιόδωρος καί ὁ Νέων, οἱ ὁποῖοι συνελήφθησαν μαζί μέ παιδιά καί παρθένους καί τελικά ὅλους τούς ἀποκεφάλισαν στό Φιλομίλιον, πού ἦταν ἔδρα Ἐπισκοπῆς τῆς Μητροπόλεως Πισιδίας. Ἔτσι ἔλαβαν

ὅλοι μαζί τὰ ἄφθαρτα στεφάνια τῆς ἀθλήσεως παρὰ τοῦ ἀγωνοθέτου Κυρίου.

Ἡ μνήμη ὅλων τῶν ἁγίων αὐτῶν Μαρτύρων ἐορτάζεται ἀπό τὴν Ἐκκλησία μας τὴν 28^η Σεπτεμβρίου.

ΑΠΟΛΥΤΙΚΙΟΝ ΑΓΙΩΝ ΜΑΡΤΥΡΩΝ ΚΑΙ
ΑΥΤΑΔΕΛΦΩΝ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ, ΑΛΦΕΙΟΥ
ΚΑΙ ΖΩΣΙΜΟΥ

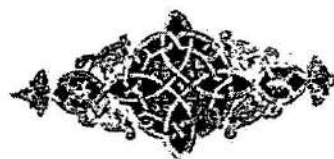
Πλ. α' Τόν συνάναρχον Λόγον

*Ὡς αὐτάδελφοι Μάρτυρες οὐρανόφρονες, πρὸς
εὐσεβείας ἀγῶνας ὁμονοοῦντες καλῶς, τὸν ἀρχέκακον
ἐχθρόν κατεπαλαίσατε, Ἀλέξανδρε, γενναῖε ἀθλητά,
Ἀλφειέ πανευκλεῆ καί Ζώσιμε θεοφόρε, καί νῦν
Χριστόν δυσωπεῖτε ἐλεηθῆναι τάς ψυχάς ἡμῶν.*

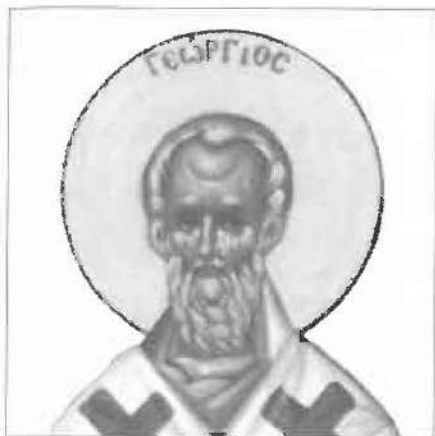
ΑΠΟΛΥΤΙΚΙΟΝ ΑΓΙΩΝ ΜΑΡΤΥΡΩΝ
ΝΙΚΩΝΟΣ, ΝΕΩΝΟΣ, ΗΛΙΟΔΩΡΟΥ
ΚΑΙ ΜΑΡΚΟΥ

Ἦχος γ' Θείας πίστεως

*Βίον ἔνθεον διαδραμόντες, Χριστοῦ ὠφθητε
συγκληρονόμοι, δί' ἀθλήσεως ἐχθρόν τροπωσάμενοι,
Νίκων, Νέων, Ἡλιόδωρε ἔνδοξοι, μετὰ τοῦ Μάρκου,
Παρθένων καί Παίδων. Θεῖοι Μάρτυρες, Χριστῷ τῷ
Θεῷ πρεσβεύσατε, δωρήσασθαι ἡμῖν τό μέγα ἔλεος.*

Ο ΑΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΠΙΣΙΔΙΑΣ Ο ΟΜΟΛΟΓΗΤΗΣ

Ἐξησε τόν 8^{ον} αἰῶνα, κατά τόν ὁποῖον ἡ Ἐκκλησία συγκλονιζόταν συχνά ἀπό τίς ἐπιθέσεις τῶν εἰκονομάχων. Ἀπό μικρός ἦταν ἀφιερωμένος στόν Θεό καί τήν Ἐκκλησία. Γιά αὐτό χειροτονήθηκε Ἐπίσκοπος Ἀντιοχείας τῆς Πισιδίας.

Μαζί μέ ἄλλους ἐκλήθει σέ Σύνοδο πού συγκρότησαν εἰκονομάχοι Ἐπίσκοποι μέ τή συγκατάθεση τοῦ αὐτοκράτορα. Ἐπειδή μέ σθένος ὑποστήριξε τήν τιμή τῶν ἱερῶν εἰκόνων καί παρ' ὅλη τήν πίεση πού ἀσκήθηκε ἀπό τούς εἰκονομάχους ἐναντίον τῶν Ὁρθοδόξων Ἱεραρχῶν, δέν δέχθηκε νά συγκατατεθεῖ μέ τίς ἀπόψεις τους, ἐξορίσθηκε καί κακοπάθησε. Στόν τόπον τῆς ἐξορίας του πέρασε τά ὑπόλοιπα χρόνια τῆς ζωῆς του ἕως τό ἔτος 787, κατά τό ὁποῖο μετέστει πρὸς Κύριον, γιά νά λάβει ἀπό Ἐκεῖνον τῆς καλῆς ὁμολογίας τόν στέφανον.

Ἡ μνήμη του τιμᾶται ἀπό τήν Ἐκκλησία μας τή 19^{ην} Ἀπριλίου.

ΑΠΟΛΥΤΙΚΙΟΝ
ΑΓΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΠΙΣΙΔΙΑΣ
ΤΟΥ ΟΜΟΛΟΓΗΤΟΥ

Ἦχος δ΄ Ταχύ προκατάλαβε

Ὡς θεῖον γεώργιον, δικαιοσύνης καρπούς,
πλουσίους ἐξήνεγκας δί' ἐναρέτου ζωῆς, Γεώργιε Ὅσιε
ὄθεν τήν τοῦ Δεσπότου, ὡς τιμήσας Εἰκόνα, θλίψεις
ἐν ἐξορίαις, Γεώργιε καθυπέστης καί νῦν ἀναπηγάζεις
ἡμῖν, ρεῖθρα ἰάσεων.

Ο ΑΓΙΟΣ ΙΕΡΟΜΑΡΤΥΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΕΚ ΣΠΑΡΤΗΣ Μ. ΑΣΙΑΣ

Περί τοῦ Ἱερομάρτυρος
Ἀγ. Ἀθανασίου τόσο στό
Συναξάριον τοῦ Μηναίου
μηνός Ὀκτωβρίου ὅσο καί
στόν Μέγαν Συναξαριστήν
ἀναγράφεται τοῦτο μόνον.
«Τῇ 29ῃ Ὀκτωβρίου μνήμη
τοῦ Ἀγίου νέου Ἱερομάρτυρος

Ἀθανασίου τοῦ ἐκ Σπάρτης Πισιδίας καταγομένου, ἐν
Μουντανίοις δέ μαρτυρήσαντος ἐν ἔτει 1653».

Ἱερό του λείψανο, τό ἓνα πόδι του, σέ θήκη
ἀσημένια φυλασσόταν στόν Ἱ. Ν. Ἀγ. Φιλίππου στή
Σπάρτη Πισιδίας.

ΑΠΟΛΥΤΙΚΙΟΝ ΑΓ. ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΙΕΡΕΩΣ ΝΕΟΜΑΡΤΥΡΟΣ ΕΚ ΣΠΑΡΤΗΣ Μ. ΑΣΙΑΣ

Ἦχος γ΄ Θείας πίστεως

Θεῖω Πνεύματι, λελαμπρυσμένος, γνῶσιν ἔνθεον
ἐταμιεύσω, καί τῆς πίστεως τόν λόγον ἐτράνωσας
ὅθεν Μαρτύρων τῶν Νέων γενόμενος, Ἀθανάσιε ἐν
ἀθλήσει ἡρίστευσας. Ἱερομάρτυς ἔνδοξε, Χριστόν τόν
Θεόν ἰκέτενε, δωρήσασθαι ἡμῖν τό μέγα ἔλεος.

Ο ΑΓΙΟΣ ΝΕΟΜΑΡΤΥΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΕΞ ΑΤΤΑΛΕΙΑΣ

Ὁ Ἅγιος Ἀθανάσιος κατήγετο ἀπὸ τὴν Ἀττάλεια, ἀλλὰ γιὰ λόγους ἐπαγγελματικoὺς ζοῦσε στὴ Σμύρνη.

Βρισκόμαστε περὶ τὰ τέλη τοῦ 17^{ου} αἰῶνα. Ὁ Ἀθανάσιος κατὰ τὶς συναναστροφές του, ἀδιάφορα ἂν ἦσαν οἱ ἄλλοι Χριστιανοί ἢ ἀλλόθρησκοι, ζοῦσε ὡς πιστὸς Χριστιανός, τηροῦσε τὰ χριστιανικά του καθήκοντα, στὶς συζητήσεις του δέν δίσταζε νὰ ἐκδηλώνει τὴν ὑπεροχὴ τοῦ Χριστοῦ ὡς τοῦ μόνου ἀληθινοῦ Θεοῦ ἔναντι ἄλλων θρησκειῶν, νὰ κάνει τὸν σταυρό του κατὰ τὰ ἔθιμα τῶν Χριστιανῶν, νὰ παρεμβάλλει στὰ λόγια του ἐκφράσεις εὐλαβείας πρὸς τὸν Θεόν, ὅπως «δόξα τῷ Θεῷ» καὶ τὰ παρόμοια. Ἄν στὶς συναναστροφές του ὑπῆρχαν φανατικοὶ μουσουλμάνοι, τὸν περιγελοῦσαν καὶ τὸν πείραζαν γιὰ τὴν πίστη του στὸν Χριστό. Ἐκεῖνος ὁμως τοὺς ἀντιμετώπιζε μὲ σύνεση ἀλλὰ καὶ μὲ ἰσχυρὰ ἐπιχειρήματα καὶ τοὺς ἀποστόμωνε. Κάποιοι ἀπὸ αὐτοὺς, πού αἰσθάνονταν ντροπιασμένοι, γιὰτὶ δέν μποροῦσαν νὰ τὸν ἀντιμετωπίσουν, πείσμωνσαν καὶ συνεννοήθηκαν μεταξύ τους νὰ τὸν παρακολουθοῦν,

για νά βροῦν ἀφορμή νά τόν καταγγείλουν. Ἦταν ἀρχές Ἰανουαρίου τοῦ 1700. Κάποια μέρα, δέν ξέρουμε ἀπό ποία ἀφορμή, ἔτυχε καί ἐξεφώνησε ὁ Ἀθανάσιος στήν διάλεκτο πού μιλοῦσε τό «λαι λαλά», τό ὁποῖο ἐκφράζει δοξολογία στόν Θεό. Οἱ ἐχθροί του μόλις τό ἄκουσαν, τόν περικύκλωσαν, τόν ἄρπαξαν καί τόν πῆγαν στό δικαστήριο. Ἐκεῖ μέ ψεύτικη μαρτυρία κατέθεσαν ὅτι ἀποδέχθηκε δημοσίως τή θρησκεία τους. Ὁ Ἀθανάσιος ἐξήγησε ὅτι ὁ λόγος πού εἶπε δέν χρησιμοποιεῖται μόνον ἀπό μουσουλμάνους, ἀλλά ἐκφράζει δοξολογία πρὸς τόν Θεό καί γι' αὐτό καθένας μπορεῖ νά τόν λέγει. Οἱ κατήγοροί του ὅμως ὑποστήριζαν ὅτι ἀρνήθηκε τόν Χριστό καί ἀσπάστηκε τόν μουσουλμανισμό. Ὅσο καί ἂν ἐξηγοῦσε ὁ Ἀθανάσιος τό τί ἀκριβῶς συνέβει καί ὅτι οὔτε ἀρνήθηκε οὔτε πρόκειται νά ἀρνηθεῖ ποτέ τόν Χριστό, ὁ δικαστής διέταξε τή φυλάκισή του. Ἀκολούθησαν ἐπανειλημμένες δίκες μέ κολακεῖες καί πολλές ὑποσχέσεις ἂν ἀρνηθεῖ τόν Χριστόν, στήν ἀρχή καί μέ φοβέρες καί ραβδισμούς στή συνέχεια.

Ὁ μάρτυς ὁμολογοῦσε σταθερά τήν πίστη του. Ὁ δικαστής, βλέποντας ὅτι δέν πρόκειται νά ἀλλάξει ὁ κατηγορούμενος τίς πεποιθήσεις του, διέταξε νά θανατωθεῖ μέ ἀποκεφαλισμό. Ἔτσι ὁ γενναῖος ἀθλητής ἔλαβε τό στεφάνι τοῦ μαρτυρίου. Μερικοί Χριστιανοί, ὅταν κατόρθωσαν καί ἔλαβαν τήν ἄδεια τοῦ δικαστοῦ, πῆραν τό λείψανο τοῦ Ἁγίου καί τό ἐνταφίασαν μέ τήν ἐκκλησιαστική τάξη στήν Ἁγία Παρασκευή Σμύρνης.

Ἡ μνήμη του τιμᾶται ἀπό τήν Ἐκκλησία μας τήν 7^{ην} Ἰανουαρίου.

ΑΠΟΛΥΤΙΚΙΟΝ ΑΓ. ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΝΕΟΜΑΡΤΥΡΟΣ ΕΞ ΑΤΤΑΛΕΙΑΣ

Ἦχος γ΄ Θείας πίστεως

Θεῖον γόνον σε γῇ Ἀτταλείας, ἀνεβλάστησε,
καρποφοροῦντα, Ἀθανάσιε τάς τῆς πίστεως χάριτας
τῶν γάρ πατρώων θεσμῶν ἀντεχόμενος, τοὺς ἐκ τῆς
Ἄγαρ ἀθλήσας, κατήσχυνας. Μάρτυς ἔνδοξε, Χριστόν
τόν Θεόν ἱκέτευε, δωρήσασθαι ἡμῖν τό μέγα ἔλεος.

Ἀττάλεια

ΟΙ ΔΕΚΑΠΕΝΤΕ ΧΙΛΙΑΔΕΣ ΜΑΡΤΥΡΕΣ ΤΗΣ ΠΙΣΙΔΙΑΣ

Στό Συναξάριο τῆς 16^{ης} Ἰουλίου τοῦ Μηναίου τῆς Ἐκκλησίας καθὼς καί τοῦ Μεγάλου Συναξαριστῆ γράφεται μόνον: «Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ οἱ ἅγιοι μάρτυρες οἱ ἐν Πισιδίᾳ, ὄντες χιλιάδες δεκαπέντε, ξίφει τελειοῦνται. Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ αἱ ἅγαι μάρτυρες γυναῖκες, πολλαὶ οὔσαι, ξίφει τελειοῦνται». Στό δέ Συναξάριον τῆς ἐπομένης ἡμέρας, 17^{ης} Ἰουλίου, τῆς Ἁγίας Μάρτυρος Μαρίνης μεταξὺ ἄλλων γράφεται : «Ὁ Ἐπαρχος ἀκούσας πῶς ὁμολογοῦσαν τόν Χριστόν Θεόν καί Βασιλέα των... προσέταξε νά θανατώσουν, ὅσους ἐπίστευσαν... καί ἐφόνευσαν ἄνδρας χιλιάδας δεκαπέντε, χωρίς τὰς γυναῖκας πού δέν τὰς ἐμέτρησαν. Οἵτινες ὅλοι βαπτισθέντες μέ τό ἅγιον αἷμα των δέν ἐχρειάσθησαν ἄλλο βάπτισμα, γενόμενοι θυσία τῷ Θεῷ καί ὁλοκαύτωσις ἀπῆλθον εἰς τήν αἰώνιον βασιλείαν οἱ τρισμακάριοι».

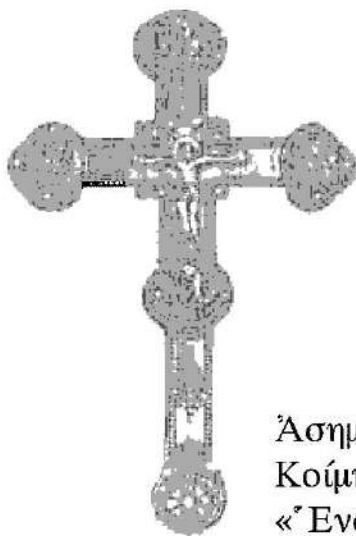
Ἀπό αὐτά καταφαίνεται ὅτι ὁ θεῖος σπόρος τοῦ Λόγου τοῦ Θεοῦ πού εἶχε ρίξει ὁ Ἀπόστολος τῶν Ἑθνῶν Παῦλος στόν πνευματικό ἀγρό τῆς Πισιδίας

ἀπό τήν πρώτη του Ἀποστολική περιοδεία στήν Ἀντιόχεια καί τήν γύρω περιοχή τῆς Πισιδίας, εἶχε ἀποδώσει πλούσιους καρπούς, ὥστε νά ἀναδειχθοῦν τόσες χιλιάδες Μαρτύρων. Καί ἀκόμα ὅτι ἡ πίστη τῶν μελῶν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Πισιδίας δέν ἦταν ἐπιφανειακή, τυπική ἀλλά εἶχε ριζώσει βαθιά στίς ψυχές τους καί ἦταν ἀποφασισμένοι νά ὑποστοῦν καί τά πιό σκληρά βασανιστήρια καί κάθε εἶδους θυσία, γιά νά μείνουν πιστοί μέχρι θανάτου καί νά λάβουν παρά τοῦ Ἀγωνοθέτου Κυρίου τόν στέφανον τῆς ζωῆς.

ΑΠΟΛΥΤΙΚΙΟΝ ΤΩΝ ΔΕΚΑΠΕΝΤΕ ΧΙΛΙΑΔΩΝ ΜΑΡΤΥΡΩΝ ΤΩΝ ΕΝ ΠΙΣΙΔΙΑΙ

Ἦχος δ΄ Ταχύ προκατάλαβε

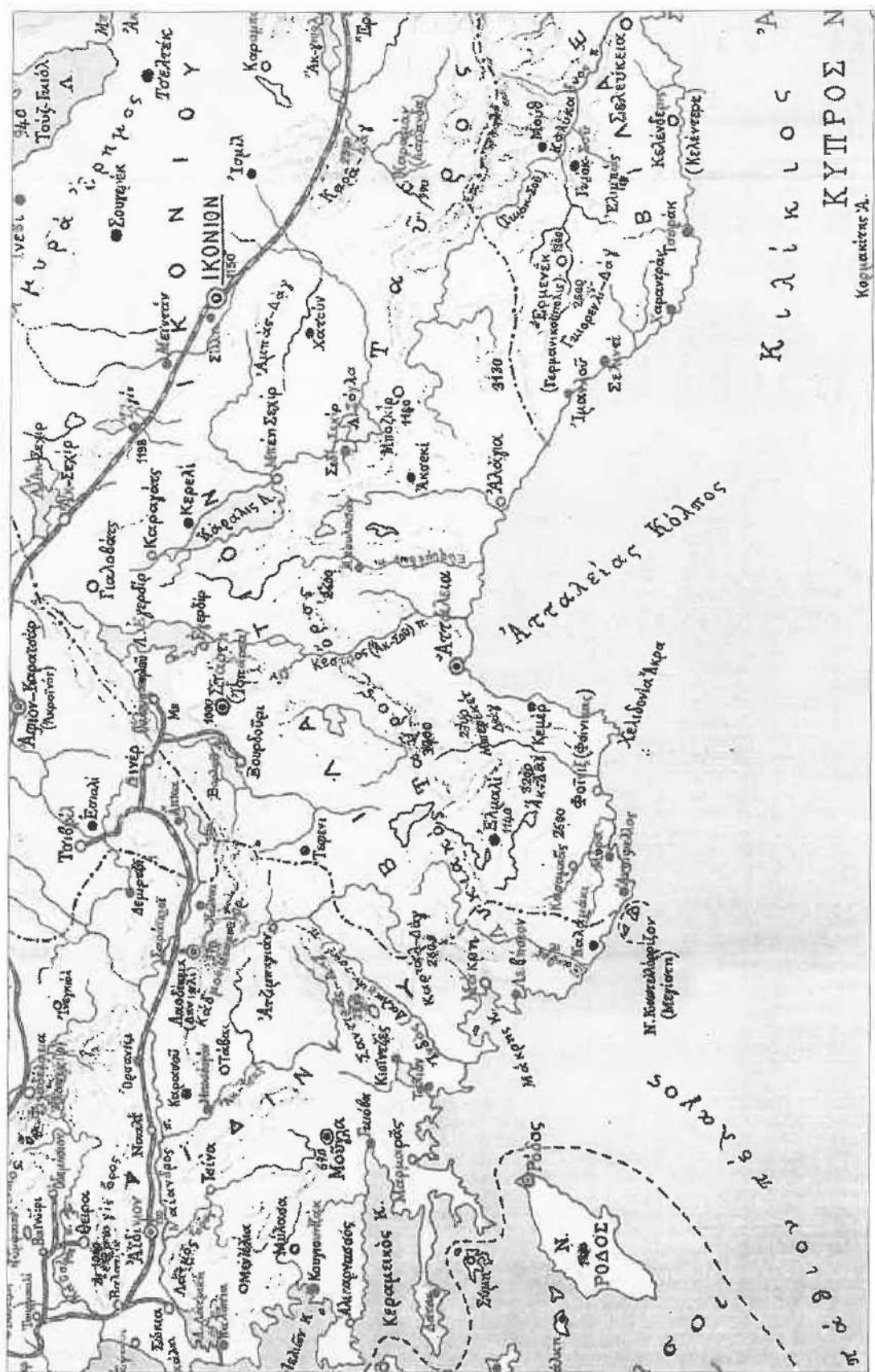
*Στρατός θεοσύλλεκτος, παρεμβολή ἱερά, γενναίως
ἀθλήσαντες ὑπέρ τῆς δόξης Χριστοῦ ἐν Πισιδία χώρα,
Μάρτυρες τοῦ Κυρίου δεκαπέντακισχίλιοι, λύσαντες
δί' ἀγώνων, τήν πολύθεον πλάνην διό ὑμῶν τήν θυσίαν,
πάντες δοξάζομεν.*

Ἀσημένιος Σταυρός ἀπό τό Ναό τῆς
Κοίμησης τῆς Θεοτόκου. (Συλλογή
«Ἑνωσης Σπάρτης»)

Β΄

Η ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΠΙΣΙΔΙΑΣ

Από τό βιβλίο τοῦ Λαζ. Κλ. Ασίκογλου : ΔΗΜΗΤΡΑ ΣΕΡΡΩΝ.

Μέ τήν ἄδειαν τοῦ ἐκδότη στό κεφάλαιο
αὐτό παρατίθενται ἀποσπάσματα ἀπό τήν
ἐμπεριστατωμένη μελέτην τοῦ Καθηγητοῦ
τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Χάλκης Βασιλείου
Θ. Σταυρίδου : ΕΠΙΣΚΟΠΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ
ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΥ -
ΑΙ ΕΝΤΟΣ ΤΗΣ ΤΟΥΡΚΙΑΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΙΣ
ΚΑΤΑ ΤΟΝ 20^{ον} ΑΙΩΝΑ. Ἑκδοσις Ἀδελφῶν
Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη 1996.

Η ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΠΙΣΙΔΙΑΣ **ΙΣΤΟΡΙΑ, Γενικά⁵⁾**

Σήμερον ἡ ὀνομασία τῆς μητροπόλεως ταύτης φέρει
τόν τίτλον τῆς ἐπαρχίας καί ὄχι τῆς ἑδρας αὐτῆς, ἡ
ὁποία κατά καιρούς ἠλλάξε τήν θέσιν της.

Ἀρχικά ἡ μητρόπολις αὕτη ἐγνωρίζετο ὡς ἡ
μητρόπολις Ἀντιοχείας τῆς Πισιδίας. Ἡ πόλις αὐτή
ἔκειτο εἰς τά σύνορα τῆς Φρυγίας, πλησίον τοῦ
σημερινοῦ χωρίου Γιολβάς ἢ Γιολοβάτς, πρὸς ἀνατολάς
τῆς λίμνης Ἑγερτίρ. Εὕρισκετο εἰς τά νοτιοανατολικά
τῆς ὀροσειρᾶς, ἡ ὁποία ἐχώριζε τήν Φρυγίαν ἀπό
τήν Πισιδίαν. Ἐκτίσθη δέ ἀπό τοὺς κατοίκους τῆς
Μαγνησίας, παρὰ τόν Μαίανδρον. Κατά μίαν ἄλλην
5) Ἐπισκοπικὴ Ἱστορία τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου σελ.
281 -287

ἐκδοχήν, ἀπό τόν Ἀντίοχον Γ΄ ἢ τόν Σέλευκον Νικάνορα. Οἱ Ρωμαῖοι τήν κατάστησαν ἐλευθέραν πόλιν τό 189 π.Χ. Ὁ Αὐγουστος πρίν ἀπό τό 11 π.Χ. τήν μετέτρεψεν εἰς ρωμαϊκὴν ἀποικίαν, μέ τό ὄνομα Καισάρεια Ἀντιόχεια ἢ Ἀντιόχεια, κολωνεῖα Καισαρείας. Κατόπιν ἐχρησίμευσεν ὡς πρωτεύουσα τῆς Πισιδίας.

Ἐνωρίς ἀπώλεσε τήν ἀρχαίαν αὐτῆς λαμπρότητα, ἐκ τῆς ὁποίας παραμένουν μόνον ὠρισμένα ἐρείπια.

ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΣ

Ἀρχαί, Διοργάνωσις

Εἰς τήν Ἀντιόχειαν τῆς Πισιδίας ἔζων ἀρκετός ἀριθμός ἰουδαίων, πού εἶχον τήν συναγωγήν των. Ὁ ἀπόστολος Παῦλος, μαζύ μέ τόν Βαρνάβαν, ἐπεσκέφθη τήν πόλιν αὐτήν δύο φορές κατά τήν Α΄ ἀποστολικήν του περιοδείαν (44 - 45 μ.Χ.). Ἐκήρυξε τόν λόγον ἐκεῖ καί ἰδρυσε τήν χριστιανικήν Ἐκκλησίαν, ἀποτελεσθεῖσαν ἀπό τούς ἰουδαίους καί τούς ἐθνικούς, τήν ὁποίαν καί διωργάνωσε καταλλήλως. Καί κατά τάς δύο ἄλλας ἀποστολικάς περιοδείας του (Β΄ τέλη 48-ἀρχαί 52, Γ΄ ἀνοιξίς 52-ἀνοιξίς 57), ὅτε διῆλθεν ἀπό τήν Φρυγίαν καί τήν Γαλατίαν, ἴσως νά ἐπέρασε καί ἀπό τήν Ἀντιόχειαν τῆς Πισιδίας (Πρ. 13, 14 - 51. 14, 21. 16, 6. 18/23).

Ἀργότερον ἢ πρωτεύουσα αὕτη τῆς Πισιδίας ἀνυψώθη εἰς μητρόπολιν, μέ ἐπισκοπὰς ἐξαρτωμένας ἀπό αὐτήν. Ὁ πρῶτος μνημονεύμενος ἐπίσκοπός της ὑπῆρξεν ὁ Εὐδοξος ἐπὶ Μαξιμιανοῦ (285-305).

Ἐπισκοπαί, Τακτικά ἢ Ἐκθέσεις ἢ Ἀναγραφαί **Τακτικόν 1 (Ζ' αἰών)**

ΚΔ' Ἐπαρχία Πισιδίας ὁ Ἀντιοχείας

24 Ἐπαρχία Πισιδίας

Μητρόπολις Ἀντιοχείας ἔχει ὑπ' αὐτὴν πόλεις ἦτοι ἐπισκοπὰς ιη', οἷον :

τόν τοῦ Φιλομηλίου τόν Λαοδικείας τῆς Κεκαυμένης
τόν Σαγαλασσοῦ τόν Σελευκείας τῆς Σιδηραῆς
τόν Σωζοπόλεως τόν Ἀδάδων
τόν Ἀπαμείας τῆς Κιβωτοῦ τόν Ζορζήλων
τόν (Τυ)ραίου τόν Τιμβριάδος
τόν Βάρεως τόν Τυμάνδου
τόν Ἀνδριανουπόλεως τόν Ἰουστινιανουπόλεως
τόν Λιμένων τόν Μητροπόλεως
τόν Νεαπόλεως τόν Πάππων

Σύνολον : 18

Ἡ Μητρόπολις

Ἀπό τὰ ὡς ἄνω τακτικά⁶⁾ φαίνεται ὅτι ἀρχικά ὁ μητροπολίτης τῆς ἐπαρχίας Πισιδίας ἐκαλεῖτο Ἀντιοχείας, τόν δέ ΙΔ' αἰῶνα ἀρχίζει νά ὀνομάζεται Πισιδίας, μέ ἐναλλαγὰς καί ὡς Ἀντιοχείας, ἀλλ' ἔκτοτε καί μέχρι τῆς σήμερον γνωρίζεται ὡς Πισιδίας.

Αἰῶνες

Ζ' (7^{ος})

ΙΣΤ' (16^{ος})

Θρόνος

24

18. Κρατεῖ αὐτὴν τήν θέσιν μέχρι τοῦ 1923.

6) Παραλείπεται ἐνταῦθα ἡ ἀναγραφὴ τῶν Τακτικῶν ὑπ' ἀριθμ. 2-20 σελ. 283-285 τοῦ βιβλίου

Ἐπισκοπαί Ἀριθμός

Ζ' (7^{ος}) 18

Η'- Θ' (8^{ος} - 9^{ος}) 21 - 19

Ι'- ΙΓ' (10^{ος} - 13^{ος}) 31. Μετά ταῦτα τελικῶς ἐκλείπουν⁷⁾

Ἀπό τῆς Ἀλώσεως τῆς ΚΠόλεως καί Ἐξῆς (1453 -)

Αὐτήν τήν εἰκόνα παρουσιάζει ἡ μητρόπολις Πισιδίας μέχρι τῆς ἀλώσεως τῆς ΚΠόλεως κατά τό 1453. Θά πρέπει νά λεχθῇ ὅτι κατά τήν περίοδον τῆς ὀθωμανικῆς κυριαρχίας, πρό καί μετά τό 1453, δέν ἔχομεν πολλές πληροφορίες διά τήν ἐκκλησιαστικήν διοίκησιν/διοργάνωσιν τῶν ἐπαρχιῶν τῆς Μικρᾶς Ἀσίας. Πάντως φαίνεται ὅτι ἡ μητρόπολις Πισιδίας ἐσυνέχιζε νά ὑφίσταται καί εἰς τόν ἐπισκοπικόν της κατάλογον νά ἀναγράφονται τά ὀνόματα τῶν κατόχων τῆς ἑδρας μέχρι τοῦ 1923, ὅπως καί μετέπειτα.

Μέ τήν ἐνωρίς ἐκλειψιν τῆς Ἀντιοχείας, ἑδρας τῆς μητροπόλεως, ἡ ἑδρα μεταφέρεται ἀπό τήν Ἀντιόχειαν τῆς Πισιδίας εἰς τήν Σπάρτην, ἀπό δέ τοῦ 1661 ὡς τοιαύτη χρησιμοποιεῖται καί ἡ Ἀττάλεια. Ὁ Πισιδίας ἐξηκολούθει νά διαμένῃ τόν χειμῶνα μέν εἰς τήν Σπάρτην τῆς Πισιδίας, τό δέ θέρος εἰς τήν Ἀττάλειαν τῆς Παμφυλίας.

Κατά τόν Πέργης Εὐάγγελον, καί ἐπὶ τῇ βάσει γραπτῶν πληροφοριῶν τοῦ ἔτους 1661, λόγω ἐπιδόσεως, ἀπό τοῦ 1575 αἱ τρεῖς ἐρημωθεῖσαι ἐπαρχίαι : τῶν Μύρων, τῆς Σίδης καί τῆς Ἀτταλείας ἐδόθησαν εἰς τόν μητροπολίτην Πισιδίας, ὁ ὁποῖος ἤρχισε νά ἐμφανίζεται

7) Προφανῶς λόγω καταλήψεως τῆς περιοχῆς ὑπό διαφόρων κατακτητῶν.

ἐκτοτε ὡς «ὑπέρτιμος καί ἑξαρχος Σίδης, Μυρέων καί Ἀτταλείας» μέχρι τοῦ 1923, ἐνῶ μετὰ ταῦτα μόνον ὡς «Σίδης καί Ἀτταλείας».

Εἰς τοὺς στατιστικούς πίνακας τῶν ἱ. Μητροπόλεων τῶν ὑπαγομένων εἰς τό κλῖμα τοῦ οἰκουμενικοῦ θρόνου τοῦ Ἡμερολογίου τοῦ ἔτους 1907 (σ. 102 -103) βλέπομεν :

Μητροπόλεις : 18. Μητρόπολις Πισιδίας

Ἔδρα Ἐπαρχίας : Σπάρτη καί Ἀττάλεια

Ἐκκλησίαι : 13

Ἀγιάσματα : 1

Ἱερεῖς : 8

Σχολεῖα : 23

Διδάσκαλοι : 38

Διδασκάλισσαι : 20

Μαθηταί : 2.204

Μαθήτριάι : 758

Ἐν ὅλῳ : 2.962

Ἀπό τόν συνολικόν ἀριθμόν τῶν μαθητῶν, δυνάμεθα ὁ ἴσως νά ὑποθέσωμεν ὅτι οἱ ὀρθόδοξοι πιστοί τῆς ἱερᾶς μητροπόλεως Πισιδίας μέχρι τοῦ Κ' αἰῶνος ἔφθανον τάς 15.000 – 20.000 ψυχάς. Κατά τό περιοδικόν «Ξενοφάνης» (Σεπτέμβριος 1906) οὗτοι ἦσαν 37.998, παρὰ τῷ Σταματίῳ Ἀντωνοπούλῳ (σ. 14).

Κατά τόν Γεώργιον Κλ. Σκαλιέρην, γράφοντα τό 1922 (σ. 283), «ια'). Ἡ Ἐπαρχία Πισιδίας, ἥς ὁ Μητροπολίτης τιτλοφορεῖται Ὑπέρτιμος καί Ἐξαρχος Σίδης, Μυρέων καί Ἀτταλείας, περιλαμβάνει ἐκ τοῦ Βιλαετίου Ἰκονίου τάς Διοικήσεις Βάριδος, Σπάρτης

(Ἰσπάρτα, Χαμήδ), Πολυδωρίου (Μπουλδούρ), Ἀτταλείας (Τεκέ ἢ Ἀττάλεια) καί ἐκ τοῦ Βιλαετίου Σμύρνης τὰς Ὑποδιοικήσεις Τελμησσοῦ, Μάκρης, (Μέγρι), Ἡρακλείας (Κιοτζεῖζ), Φύσκου, Μαρμαρᾶ (Μερμερίς) τῆς Διοικήσεως Μύνδου (Μεντές). Ὁ Μητροπολίτης τῆς Ἐπαρχίας ταύτης, ἀσκούσης δικαιοδοσίαν ἐπὶ 40 πόλεων, κωμοπόλεων, κωμῶν καί χωρίων, ἐδρεύει ἐκ περιτροπῆς ἐν Ἀτταλείᾳ καί ἐν Σπάρτῃ».

Ἐπισκοπικός Κατάλογος⁸⁾

Εὐδόξος, ἐπὶ Μαξιμιανοῦ (285-305), μνημονευόμενος εἰς τὸν Βίον τοῦ ἁγίου Εὐτυχίου.

Ὀπτᾶτος, Ἀνθιμος καί Κυπριανός, ἀναφερόμενοι εἰς τὰς Πράξεις τῶν ἁγίων Κυπριανοῦ καί Ἰουστίνης **Σεργιανός**, παραστάς εἰς τὴν ἐν Ἀγκύρᾳ σύνοδον (314)

Ὀπτιμος ἢ Ὀπτίμιος, Β΄ οἰκουμενικὴ σύνοδος ΚΠολις, 381

Τρανκυλλῖνος, Γ΄ οἰκουμενικὴ σύνοδος, Ἐφεσος, 431

Ἐρέχθιος, ἐπὶ τοῦ ΚΠόλεως Πρόκλου (434-446)

Κανδιδιανός, σύνοδος τῆς ΚΠόλεως τοῦ 448, κατὰ τοῦ Εὐτυχοῦς καί ληστρική σύνοδος τῆς Ἐφέσου, 449, φίλος τοῦ Διοσκόρου

Περγάμιος, ὑπογράφει τὰ πρακτικά τῆς Δ΄ οἰκουμενικῆς συνόδου, Χαλκηδών, 451, καί ἐπέζησεν ἕως τό 458

8) Ἐπισκοπικὴ Ἱστορία τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου σελ. 290 - 292

Ἰωάννης, παρών εἰς τὴν σύνοδον τῆς ΚΠόλεως κατὰ τοῦ πάπα Ἰωάννου, 518

Πολυδεύκης, ὑπογράφει ἀναφορὰν εἰς τὸν πάπαν Ὁρμίσδαν περὶ τῆς ἐν ΚΠόλει συνόδου τοῦ 520

Βάκχος, ὑπογράφει τὰ πρακτικά τῆς ἐν ΚΠόλει συνόδου τοῦ 536

Θεόδωρος, λαβὼν μέρος εἰς τὴν ἐν τῷ ναῷ τῆς ἁγίας Εὐφημίας ὁμολογίαν τῆς πίστεως καὶ εἰς τὴν Ε΄ οἰκουμενικὴν σύνοδον, ΚΠολις, 553

Στέφανος, παρών εἰς τὴν ἐν Τρούλλῳ οἰκουμενικὴν σύνοδον (681) καὶ ζῶν ἀκόμη τό 692

Γεώργιος, Ζ΄ οἰκουμενικὴ σύνοδος, Νίκαια, 787, τιμώμενος καὶ ὡς ἅγιος

Γρηγόριος καὶ Ζαχαρίας, διεκδικοῦντες τὴν αὐτὴν ἑδραν, παριστάμενοι εἰς σύνοδον τοῦ 847

Θεοφύλακτος, ὑπογράφει συνοδικὸν γράμμα τοῦ ΚΠόλεως Σισινίου τό 997.

Μακάριος, περὶ τό τέλος τοῦ ΙΑ΄ αἰῶνος, ἔχων καλὰς σχέσεις μέ τοὺς σταυροφόρους

Ἐλευθέριος Ἀνώνυμος, καταδικάσας τὴν αἵρεσιν τῶν Βογομίλων, 1143, ἴσως πρόκειται περὶ τοῦ ἐπομένου

Μιχαήλ, παρακάθεται εἰς δύο συνόδους τοῦ 1143 καὶ ὑπογράφει τὴν καθάιρεσιν τοῦ Ἀττικοῦ (1147)

Ἀνώνυμος, σύνοδος ΚΠόλεως κατὰ τοῦ Ἀντιοχείας Σωτηρίχου Παντευγένου, 1156

Μακάριος, συνῆψε φιλικὰς σχέσεις πρὸς τὸν σουλτάνον τοῦ Ἰκονίου καὶ ἰσχυρίσθη ὅτι προσεῖλκυσε αὐτόν εἰς τὸν Χριστιανισμόν

Παΐσιος, Ἰούνιος 1617

Εὐθύμιος, 1649, θάν.

Σίλβεστρος, ἀπὸ ἱερομονάχων, Σεπτέμβριος 1649

Σίλβεστρος, (ὁ ἴδιος μέ τόν ὡς ἄνω;), γράμμα τοῦ 1651, ὀνομάζεται Ἰκονίου καί Πισιδίας, 15 Σεπτεμβρίου 1655–1661, θάν. ;

Ἰωακείμ, ἀπό Λήμνου, Σεπτέμβριος 1661-

Μεθόδιος, 18-30 Ἰουλίου 1671, Ἰούνιος 1673, πρῶην Πισιδίας Αὐγούστος 1673. Καταδικάσας τήν περὶ θείας εὐχαριστίας ἀντίληψιν, 18-30 Ἰουλίου 1671

Παΐσιος, -1673 παραιτήσεις;

Κύριλλος, ἀπό ἱερομονάχων, 21 Δεκεμβρίου 1673-1676, θάν.;

Λεόντιος, ἀπό ἱερομονάχων, 28 Ἰανουαρίου 1676,-

Λεόντιος, Ἰανουάριος 1697-π. 28 Μαρτίου 1719, θάν.

Κοσμᾶς, ἀπό Σίφνου, ἐκλογή 28 Μαρτίου 1719/1721

Κύριλλος, 1814 (ἢ 1813), θάν.

Διονύσιος, ἀπό Βιδύνης, Ἰανουάριος 1814-1824, θάν.

Εὐγένιος, ἀπό μ. Πρωτοσυγκέλλων, Ἰούλιος 1814-10 Ἀπριλίου 1821, πατριάρχης ΚΠόλεως

Γεράσιμος, ἀπό ἱερομονάχων, α΄) Αὐγούστος 1821-1827, παραιτηθεὶς β΄) Σεπτέμβριος 1835–Μάρτιον 1848, ἔκπτωτος

Σαμουήλ, ἀπό Φιλιππουπόλεως, Σεπτέμβριος 1827–Σεπτέμβριος 1835

Μελέτιος, ἀπό Βοδενῶν, Μάρτιος 1848–(2 Ἰουνίου) 1861 παραιτηθεὶς

Καيسάριος, ἀπό ἐπισκόπου Ξανθουπόλεως, 2 Ἰουνίου 1861-Ἰούνιος 1880, παυθεὶς

Παρθένιος Προδρομίδης, ἀπό Λαοδικείας, Ἰούνιος 1880-1886, θάν.

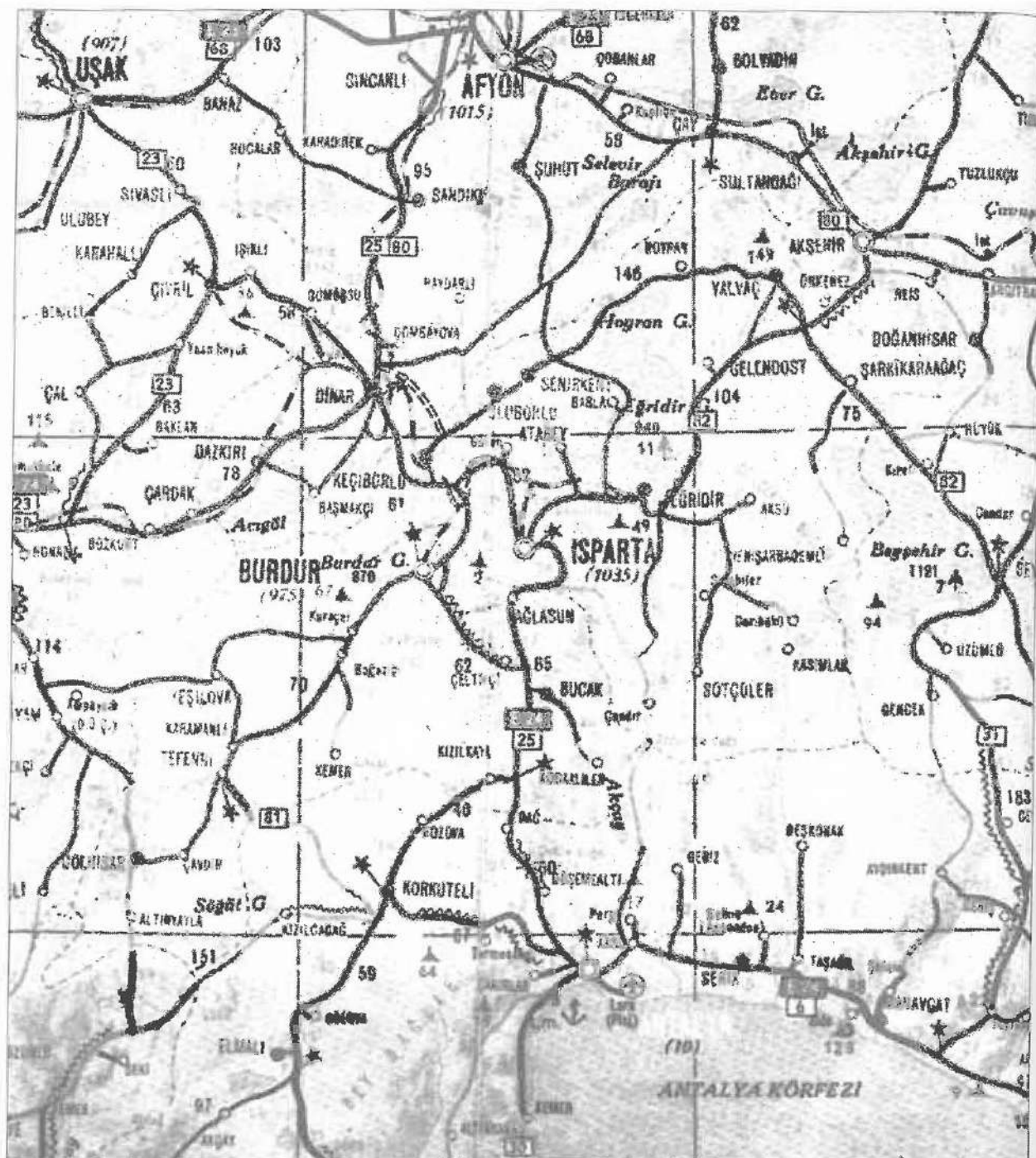
Βενέδικτος Ἀδαμαντίδης, ἀπό Γάνου καί Χώρας, Φεβρουάριος 1886-23 Ὀκτωβρίου 1893

Γεράσιμος Τανταλίδης, ἀπό Σεργίων καί Κοζάνης, α΄)

23 Ὀκτωβρίου 1893-1 Ἰουνίου 1906, β') ἀπὸ Ρόδου,
26 Ἰανουαρίου 1912-Μάρτιον 1923, παραιτηθεὶς
Κωνσταντῖνος Ἀποστόλου, ἀπὸ Γάνου καὶ Χώρας, 3
Ἰουνίου 1906-17 Ἰανουαρίου 1912
Γερμανός Ἀθανασιάδης, ἀπὸ ἀρχιμανδρίτης
(ἀρχιεγγραμματεύων), Σάρδεων καὶ Πισιδίας, 18
Μαρτίου 1924-9 Νοεμβρίου 1943
Ἰεζεκιήλ Τσουκαλᾶς, ἀπὸ Αὐστραλίας, 5 Αὐγούστου
1974-10 Σεπτεμβρίου 1981
Μεθόδιος Φούγιας, ἀπὸ πρῶην Θυατείρων καὶ Μ.Β.,
12 Μαρτίου 1991- 9)

9) Ἐκοιμήθη ἐν Ἀθήναις τό ἔτος 2006

Τμήμα τοῦ σημερινοῦ πολιτικοῦ χάρτη τῆς Πισιδίας, ὅπου φαίνονται τὰ δύο σημαντικώτερα κέντρα τοῦ Ἑλληνισμοῦ, ἡ Σπάρτη (ISPARTA) καί τό Πολυδώριο (BURDUR).

Γ'

**ΟΙ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΕΣ
ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ-ΕΝΟΡΙΕΣ
ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΠΙΣΙΔΙΑΣ
ΚΑΙ
ΕΞΑΡΧΙΑΣ ΣΙΔΗΣ ΚΑΙ ΑΤΤΑΛΕΙΑΣ**

Νά ἐνθυμεῖσθε πάντοτε τοὺς
πνευματικοὺς σας καθοδηγοὺς οἱ ὅποιοι
σᾶς δίδαξαν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ. Νά
μελετᾶτε μέ εὐλάβεια τὸ πῶς ἐκεῖνοι
ἔζησαν καὶ νά μιμῆσθε τὴν πίστιν των.

(Ἑβρ. 13:7)

ΠΕΝΤΗΚΟΣΤΑΡΙΟΝ

Γιάνι

Πεντηκοσταριν ἰτζίντε' πυλινάν Ἀναγνώσματα τερχίτσι.

— 000 —

Ἀναγνώσματα τῆς Μεσοπεντηκοστῆς.

Προφητείας Μιχαίου τὸ ἀνάγνωσμα.

Τάδε λέγει Κύριος· ἐκ Σιών ἐξελεύσεται νόμος — Ράηπι πανλαρή τεγιόρ: Σιώντάν ὄραάτ τζικατζάκ, βέ' Κυτιῶεριφλέν Ράηπινιν κελαρή τζικατζάκ. βέ' Ράηπι τζόκ χαλκήν· ἀρσινλά ὄραάτ κεσιτζεκ βέ' οὐζάκ τιγιαρλαρά τεκ καβελί μιλλετλερί ταξίρ ἔτετζεκ τιν. Σί-
ρα τζύρλε ταϊφελέρ χέρ πιρί κεντί γιολινά κιτετζεκ. ἔρμα πιζλερ Ράηπι Ἀλλαχηρζήν ἰόρι ἰλέν ἔπεταν γιορκετζεζήν. Χέο ἔχε κατίρ Ράηπι ποῖλῃ δεγιγάρ: ἔστίτιν ἔἰ ταγλαρ βέ' τερελερ βέ' γερὶν τεμελ-
λερί, ζίρα Ράηπινιν ὀριατὴ τζεματὴ ἰτζήν τερ. τζήν κι Ἰσραήλ ἰτζήν ὀεζβά ἔτετζεκ τεγερεκ: ἔἰ καβρήρ σανά νέ ἔττιρ; γιάχοτ σενί νετέν ἰντζιττιρ; πανά τζεβαή βερ. Ζίρα πέν σενί Μησηρ τιγιαρινλάν τζικαρτήρ, βέ' σενί γειρλίκ ἔβινλέν κερτάρτήρ. βέ' σενὶν γιζήν ὄγυν-
τέν Μωϋσηγί βέ' Ααρωνή κοντζερτίρ. ἔἰ καβρήρ, χασιρλαριν ἀλεζί-
χιντζε νέ νιέτ ἔττιλερ; βάκαα σανά χαπέρ ὀλυντα γι ἀτακ, εἰλία νετιρ; βέ' Ράηπι σεντέν νέ ἰστέρ; χέρεν χακκή κατσειν, βέ' μερχαρεζή σεβέσειν, βέ' Ράηπι Ἀλλαχήν ἰλέν γιορκεμεζέ χαςήρ ὀλάσιν.

Προφητείας Ησαίου τὸ ἀνάγνωσμα.

Τάδε λέγει Κύριος. Οἱ διψῶντες πορεύεσθε ἐφ' ὕδατι — Ράηπι παν-
λαρή τεγιόρ: Σιβαγιαρννάρ συγιά κίτιν. βέ' ἀχτζεσί ὀληριαν

(Σελίδα ἀπὸ τοῦ Πεντηκοστάριου στὴν καραμανλήδικη γραφῇ.)

ΟΙ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΕΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ - ΕΝΟΡΙΕΣ

Από τόν 7^{ον} μέχρι τόν 13^{ον} αιώνα ἡ Μητρόπολη Πισιδίας ἦταν ἀπό τίς σημαντικές Ἐπαρχίες τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ἀφοῦ ἔφθασε νά ἔχει 31 Ἐπισκοπές. Ἐπομένως οἱ Ἐνορίες της θά ἦσαν πολύ περισσότερες. Ὅμως ἀπό τόν 13^{ον} αἰώνα ἄρχισαν οἱ ἀλλεπάλληλες ἐπιδρομές, οἱ ὁποῖες προκάλεσαν συρρίκνωση τῶν χριστιανικῶν πληθυσμῶν τῆς Μικρᾶς Ἀσίας.

Από τά ὑπάρχοντα στοιχεῖα¹⁰⁾ γνωρίζουμε ὅτι μέχρι τόν ξεριζωμό τοῦ 1922-23, στήν Μητρόπολη Πισιδίας καί στήν Ἐξαρχία της ὑπῆρχαν Ὁρθόδοξες Ἑλληνικές Κοινότητες στήν Σπάρτη (Isparta), ἡ ὁποία ἦταν καί ἡ ἔδρα τῆς Μητροπόλεως, στό Βουρδούριον (Burdur), στό Νησίον (Nis) τῆς λίμνης Egirdir,

στό Οὐλούμπορλου, στήν Πάρλα (Barla), στό Γιαλοβάτς (Yalvac), στην Ἀττάλεια (Antalya), ὅπου καί ἡ χειμερινή ἔδρα τῆς Μητροπόλεως, καί στήν Ἀλάγια (Alanya).

10) Τά πολύτιμα στοιχεῖα, τά ὁποῖα στή συνέχεια καταχωροῦμε γιά τούς ἱεροῦς ναούς τῆς Πισιδίας, τά ἐρανισθήκαμε κυρίως ἀπό τίς ἐξαίρετες ἐκδόσεις τῆς Ἑνώσης Σπάρτης Μ. Ἀσίας : ΑΝΘΟΛΟΓΙΟ ΠΙΣΙΔΙΑΣ, Χάρη Σαπουντζάκη, Η ΣΠΑΡΤΗ ΤΗΣ Μ. ΑΣΙΑΣ καί Η ΠΙΣΙΔΙΑ ΤΗΣ Μ. ΑΣΙΑΣ, Βάσου Η. Βογιατζόγλου.

1. ΣΠΑΡΤΗ (ISPARTA)

Ἡ σημερινή πόλη, πού φέρει τό ὄνομα Isparta¹¹⁾ τοποθετεῖται στή θέση τῆς ἀρχαίας πόλης Βάρις, ἡ ὁποία ὑπῆρξε ἔδρα Ἐπισκοπῆς, τουλάχιστον ἀπό τόν 7^{ον} αἰῶνα. Ἀπό τίς ἀρχές τοῦ 17^{ου} αἰῶνα ἡ Χριστιανική Κοινότητα τῆς Σπάρτης παρουσιάζεται ἀκμαία καί στήν πόλη αὕτη ἐδρεύει ὁ Μητροπολίτης Πισιδίας. Ἐπειδή ἡ πόλη βρίσκεται σέ ὑψόμετρο 1049 μέτρων καί τόν χειμῶνα ἐπικρατεῖ δριμύ ψῦχος, ὁ Μητροπολίτης κατά τούς χειμερινούς μῆνες χρησιμοποιοῦσε ὡς ἔδρα του τήν Ἀττάλεια. Γιά τόν ἴδιο λόγο, ἐπειδή οἱ μεγάλοι ναοί τῆς Σπάρτης ἦταν ἀδύνατο νά θερμανθοῦν τόν χειμῶνα, κάθε Ἐνορία φρόντιζε νά ἔχει καί ἀπό ἓναν, τουλάχιστον, μικρότερον ὑπόγειον ναό.

Ὁ πληθυσμός τῆς Σπάρτης παρουσιάζει συνεχῆ αὔξησι. Τό 1522 ἦταν 8.000 κάτοικοι περίπου, τό 1910 18.000, τό δέ 1920 35.000 κάτοικοι. Φαίνεται ὅτι λόγω τῶν δυσμενῶν συνθηκῶν στά χωριά, πολλοί κατέφυγαν στήν πόλη. Ἀπό αὐτούς 8.000 ἦσαν Ὀρθόδοξοι Ρωμηοί. Σήμερα ὁ πληθυσμός της φθάνει τίς 250.000.

Οἱ Ὀρθόδοξοι Ἕλληνες κατά τόν 18^{ον}, 19^{ον} αἰῶνα καί μέχρι τόν ξεριζωμό ἔμειναν σέ τέσσερες συνοικίες, πού ἡ κάθε μία εἶχε τόν Ἐνοριακό ναό της καί τόν ἐφημέριο ἱερέα της.

11) Ἐπειδή στήν τουρκική γλῶσσα εἶναι ἀδύνατον νά προφερθοῦν στήν ἀρχή μιᾶς λέξης δύο σύμφωνα μαζί, στήν ἐλληνική λέξη Σπάρτη προστέθηκε τό φωνῆεν ι, ἔτσι διαμορφώθηκε τό ὄνομα Isparta. Παρόμοια μετατροπή ἐγινε καί σέ ἄλλα ἐλληνικά ὀνόματα, ὅπως Σμύρνη πού ἐγινε Izmir καί ἄλλα. Τό ἴδιο φαινόμενο ἀπαντᾶται καί στήν κορεατική, πού ἀνήκει στήν ἴδια οἰκογένεια γλωσσῶν : σέ κάθε σύμφωνο γιά νά προφερθεῖ πρέπει νά προτίθεται ἢ νά ἀκολουθεῖ φωνῆεν.

Στό κέντρο τῆς χριστιανικῆς συνοικίας (Κεμέρ) ἦταν ὁ Μητροπολιτικός ναός τῶν **Γενεθλίων τῆς Θεοτόκου**. Πέτρινος μεγαλοπρεπῆς ναός μέ καμπαναριό ὕψους 30 μέτρων καί πλούσιο ἐσωτερικό διάκοσμο. Δίπλα του ὁ ξύλινος ναός τοῦ Ἁγίου Φιλίππου, στόν ὁποῖον γίνονταν οἱ Θεῖες Λειτουργίες κατά τούς χειμερινούς μήνες. Ὁ τελευταῖος ἐφημέριος τοῦ Μητροπολιτικοῦ ναοῦ ἦταν ὁ ἀείμνηστος Παπά-Ἰωακείμ Πεσματζόγλου, ὁ ὁποῖος εἶχε χειροτονηθεῖ τό ἔτος 1913 Πρεσβύτερος-Ἱερέας ἀπό τόν ἀείμνηστον Ἐπίσκοπον Πατάρων Μελέτιον (τότε Βοηθόν Ἐπίσκοπον τοῦ Μητροπολίτου Πισιδίας).

Ἡ Ἐνορία τοῦ συνοικισμοῦ Τζαβούζ εἶχε ὡς κέντρο τῆς λατρευτικῆς τῆς ζωῆς τόν ναόν τῶν **Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου**. Μεγάλος πέτρινος ναός μέ ὠρολογοστάσιο ὕψους 18 μέτρων. Τό ρολοῖ του χτυποῦσε τίς ὥρες μέ καμπάνες. Ἡ θεμελίωση τοῦ ναοῦ ἐγίνε τό 1837, ἐνῶ τό χτίσιμό του τελείωσε στά 1860. Ἦταν ἐξοπλισμένος μέ ὑπέροχο τέμπλο, κρυστάλλινους πολυελαίους, ἀσημένια ἱερά σκεύη καί ὅλα τά ἀναγκαῖα. Ὁ ναός λειτουργοῦσε μόνον τούς θερινούς μήνες. Τόν χειμῶνα λειτουργοῦσε ὁ ναός τοῦ **Ἁγίου Γεωργίου**, πού ἦταν καί αὐτός πέτρινος ἀλλά ὑπόγειος. Καί αὐτοῦ ὁ ἐξοπλισμός ἦταν ἀξιόλογος. Μόνον ὁ ἀσημένιος πολυελαῖός του μέ 30 καντήλια καί 30 κηροπήγια, ζύγιζε 72 ὀκάδες.

Δίπλα ἀκριβῶς στόν Ἅγιο Γεώργιον ὑπῆρχε τό Μετόχι τῆς **Παναγίας Κύκκου**, ἀφιερωμένο στά Σχολεῖα. Ἐφημέριος στόν Ἱ. Ν. Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου μέχρι τό 1913, ἦταν ὁ Παπα-Γεράσιμος Θωμόγλου, πού διακρινόταν γιά τή σεμνότητα καί τό ἄψογο ἦθος του. Ἦταν καί δάσκαλος.

Ἡ Ἐνορία τῶν Ταξιαρχῶν (Θεμέλ) εἶχε τρεῖς ναούς.

Τόν **Ι. Ν. Ταξιαρχῶν**, πέτρινον, χτισμένον στά 1805, μέ δωρεά τῆς οἰκογενείας Ἀζίλογλου. Ὅλα τὰ ἱερά του σκεύη καί τὰ ἄλλα ἀντικείμενα ἦσαν περύτεχνα. Εἶχε σκαλιστά ἀσημένια-ἐπίχρυσα ἱερά δυσκοπότερα, ἀργυρά Εὐαγγέλια, ὁ δέ ἀσημένιος κεντρικός πολυέλαιος του μέ 42 κανδήλια καί 42 κηροπήγια, ἀρχαιολογικῆς ἀξίας, ζύγιζε 80 ὀκάδες.

Ἀπ'ὅλα αὐτά γνωρίζουμε ὅτι σώζεται μόνον τό ὑπέροχο τέμπλο του, σέ ἀρίστη κατάσταση, στό Μουσεῖον ἐκκλησιαστικῶν κειμηλίων τῆς Σχολῆς «Τζουχουριέτ μεκτεπί» στήν Isparta.¹²⁾

Τόν χειμῶνα λειτουργοῦσε ὁ ναός τοῦ **Ἀγίου Νικολάου**, πού εἶχε ἀναστηλωθεῖ στά 1650. (Ἡ παράδοση τόν τοποθετοῦσε χρονολογικά στά 800 περίπου μ.Χ.).

Ὁ τρίτος στήν ἴδια Ἐνορία ναός τοῦ **Ἀγίου Εὐσταθίου** ἦταν βυζαντινός καί εἶχε ἀναστηλωθεῖ στά 1884, μέ δωρεά τοῦ Ἰωακείμ Ἀγιάνογλου.

Καί τῶν δύο τελευταίων αὐτῶν ναῶν ὁ ἐξοπλισμός δέν ὑστεροῦσε σέ καλλιτεχνική ἀξία.

Στήν Ἐνορία **Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου**, στό Ἐμρ, ὑπῆρχε ὁ μέγας ὁμώνυμος ναός, χτισμένος μέ πέτρα στά 1794, πάνω στά θεμέλια παλαιότερου βυζαντινοῦ ναοῦ. Ἦταν τρίκλιτη Βασιλική μέ τροῦλλο, διαμέτρου 15 μέτρων. Κάτω ἀπό τό Ἱερό Βῆμα ὑπῆρχε ὑπόγειος ναός, ἀφιερωμένος στόν **Ἅγιο Παντελεήμονα** καί σ'αὐτόν τελοῦνταν οἱ Θ. Λειτουργίες τόν χειμῶνα. Ἀνάμεσα στά ἄλλα ἱερά σκεύη, ξεχώριζε ὁ παμπάλαιος σταυρός ἀπό χρυσάφι καθαρό – 2,5 ὀκάδες βάρος – μέ πολύτιμες πέτρες, καί ὁ παλαιός κεντημένος μέ χρυσό

12) Ἀνθολόγιο Πισιδίας, Χάρη Σαπουντζάκη σελ. 11.

καί ἁσήμενι Ἐπιτάφιος, ἀνυπολόγιστης ἀξίας. Ἀπό τόν μεγάλο αὐτόν ναό σήμερα δέν σώζεται τίποτε.

Ἀπό τόν ναόν τῆς **Ἀγίας Βαρβάρας** τῆς ἰδίας Ἐνορίας ὑπάρχουν μόνον ἐρεῖπια.

Στήν εὐρύτερη περιοχή τῆς Σπάρτης, ἐκτός ἀπό τούς παραπάνω ναούς πού ἀναφέραμε, ὑπῆρχαν καί ἄλλοι ναοί, πού μέ τά χρόνια ἐρειπώθηκαν ἢ μεταβλήθηκαν σέ μουσουλμανικά τεμένη. Ἐπίσης ἀρκετά **Ἐξωκκλήσια**, ὅπως τό γραφικό ἐξωκκλήσι τῶν **Ἀγίων Κηρύκου καί Ἰουλίττας**, πού πανηγύριζε μέ συμμετοχή πλήθους πιστῶν στίς 15 Ἰουλίου. Ἦταν χτισμένο μέσα σέ πυκνή βλάστηση καί κοντά στά τρεχούμενα νερά τοῦ Ἰλλαβούς. Ἡ παράδοση λέει ὅτι ἐκεῖ εἶχε καταφύγει ἡ Ἁγία Ἰουλίττα μέ τό τρίχρονο γυιό της Κήρυκο ἀπό τήν πατρίδα της Ἰκόνιο, γιά νά ἀποφύγει τόν διωγμό, πού εἶχε ξεσπάσει ἐκεῖ. Ἀλλά ὁ τόπος ἦταν ἀνυδρος καί τό παιδί της διψοῦσε. Κι ἐκείνη, μέ τήν προσευχή της, ἔκανε νά βγεῖ νερό.¹³⁾ Πολλά θαυμαστά ἔχουν συμβεῖ στήν πηγή αὐτή, μέχρι τόν καιρό τῆς προσφυγιάς.

- **Πέτρινη Παναγιά** (Πετιρέ Μπανιά). Τό ἐξωκκλήσι αὐτό ἦταν στό δρόμο γιά τό Γιαλοβάτς.
- **Μυρτιδιώτισσα Παναγιά** (Γκαξιλή Μπανιά). Ἴσως πῆρε τό ὄνομα ἀπό τίς ἄφθονες μυρτιές, πού ὑπῆρχαν ἐκεῖ (Γκαζέ =μυρτιά).
- **Τιμίου Σταυροῦ καί Ἀγίου Ἰωάννου**, λίγο ἔξω ἀπό τήν πόλη.
- **Ἁγία Σοφία**. Ὑπῆρχε στό χωράφι πού γειτόνευε μέ

13) Ἐπειδή ὁ διωγμός ἀπλώθηκε καί στήν Πισιδία, ἡ Ἁγία Ἰουλίττα μέ τόν γυιό της ἀναγκάσθηκε νά φύγει καί ἀπό ἐκεῖ καί νά μεταβεῖ στήν Ταρσό τῆς Κιλικίας, ὅπου τελικά τό ἔτος 298 μαρτύρησαν (Συναξάριον 15^{ης} Ἰουλίου).

- τό τζαμί Μεβλεβή Τεκκεσί, πού φαίνεται ὅτι πρῶτα ἦταν ναός ἀφιερωμένος στόν Ἀπόστολο Παῦλο.
- **Ἅγιος Γεώργιος**, πού μετετράπηκε στό τέμενος τοῦ Τζεμαβλουσού.

Ὁ ἱ. Μητροπολιτικός ναός τοῦ Γενεθλίου τῆς Θεοτόκου στή Σπάρτη Πισιδίας. (Ἀπό τό βιβλίο : «Ἀνθολόγιον Πισιδίας»).

Ἡ Πνευματική ζωή

Ἡ εὐλάβεια τῶν Σπαρταλήδων φαίνεται, ὄχι μόνον ἀπό τό πλῆθος τῶν ἱερῶν ναῶν καί τόν πλούσιο διάκοσμόν τους, ἀλλά καί ἀπό τήν πρόθυμη συμμετοχή τους στίς Θ. Λειτουργίες, τίς Ἱερές Ἀκολουθίες καί τήν τήρηση τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἐθίμων. Οἱ πιστοί πήγαιναν στήν Ἐκκλησία τήν Κυριακή καί στίς Γιορτές πολύ νωρίς. Μάλιστα ὑπῆρχε ἔθιμο ἄν κάποιος ἔλειπε, δύο ἀπό τοὺς Ἐπιτρόπους τοῦ ναοῦ νά πᾶνε νά τόν ἐπισκεφθοῦν σπίτι του, γιά νά συμπαρασταθοῦν στό πρόβλημα πού τόν ἀνάγκασε νά χάσει τήν Θ. Λειτουργία. Στούς Ἑσπερινούς τοῦ Σαββάτου καί τῶν μεγάλων ἑορτῶν λάβαιναν μέρος ὅλοι οἱ ψάλτες τοῦ ναοῦ. Στήν ἀρχή κάθε μηνός ἔκαναν Ἀγιασμό. Δέν ξεκινοῦσαν καμμιά ἐργασία χωρίς προσευχή. Ἡ οἰκογενειακή προσευχή ἦταν ἀπαραίτητη κάθε βράδυ. Οἱ νηστεῖες τῆς Ἐκκλησίας τηροῦνταν ἀπ' ὅλους. Τά Ἱ. Εὐχέλαια ἦσαν συχνά, κυρίως τή Μ. Ἑβδομάδα. Στίς ὀνομαστικές γιορτές γίνονταν Ἀρτοκλασίες, ὅπως καί στίς μεγάλες γιορτές. Κανείς δέν πήγαινε νά κοινωνήσει, ἄν διατηροῦσε ἔχθρα μέ κάποιον. Αὐτά καί τόσα ἄλλα μεταδίδονταν ἀπό γενιά σέ γενιά ἐπί αἰῶνες, ὄχι μόνον στή Σπάρτη, ἀλλά καί στίς ἄλλες περιοχές τῆς Μικρᾶς Ἀσίας.

Ο ΠΑΠΑ-ΙΩΑΚΕΙΜ ΠΕΣΜΑΤΖΟΓΛΟΥ

Ο Παπα-Ιωακείμ χρημάτισε Ίερέας στή Σπάρτη, Πρωτοπρεσβύτερος καί Αρχιερατικός Επίτροπος. Σημαίνουσα προσωπικότητα, ιστορικής πλέον σημασίας γιά τόν Έλληνισμό τῆς Μικρασίας, τοῦ οἱοῦ οῦ ρόλος ὑπῆρξε, πλὴν τοῦ ἱερατικοῦ, καί ἐθνικός.

Μετά τήν ἐξορία τοῦ ἀνδρικοῦ πληθυσμοῦ τῆς Σπάρτης (1921), παρέμεινε ἀπό τοὺς ἐλάχιστους (4 ἢ 5) γιά νά τελεῖ τίς ἱεροπραξίες ἐκεῖ, καί στό διάστημα αὐτό ἀνέπτυξε μιά καταπληκτική ποιμαντική, κοινωνική καί ἐθνική δραστηριότητα, σώζοντας πολλές φορές ἀπό τήν ἐκτέλεση συμπατριῶτες. Στόν διωγμό τοῦ 1922, κατόρθωσε νά μεταβάλει τή διαταγή ἐκτοπισμοῦ τῶν Ἑλλήνων καί νά ἀκολουθήσει πορεία μέσω Ἀττάλειας (καί ὄχι μέσω Σμύρνης), διασώζοντας ἔτσι τό ποίμνιό του, 6.000 περίπου γυναικόπαιδα τῆς Πισιδίας, ἀπό βέβαιη σφαγή.

Ο Παπαΐωακείμ Πεσματζόγλου, τελευταίος ιερέας τῆς Σπάρτης
(Αρχεῖο Β. Ἡ. Βογιατζόγλου).

2. ΒΟΥΡΔΟΥΡΙΟΝ¹⁴⁾ (BÜRDÜR)

Στά νοτιοδυτικά τῆς Σπάρτης καί σέ ἀπόσταση 30 περίπου χιλιομέτρων ἦταν ἡ δεύτερη – μετά τή Σπάρτη – μεγαλύτερη πόλη τῆς Πισιδίας, τό Βουρδούριον, τό ἀρχαῖο Πολυδώριο, μέ 15.000 κατοίκους.¹⁵⁾ Ἐξ αὐτῶν, οἱ 4.000 περίπου Χριστιανοί Ἑλληνες ἔμεναν σέ τέσσερες συνοικίες.

Ὑπῆρχαν τρεῖς Ἐκκλησίες : τῆς Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτῆρος, τρίκλιτος Βασιλική, ἡ μεγαλύτερη σέ μέγεθος τῆς Πισιδίας, ἡ ὁποία λειτουργοῦσε τακτικά. Οἱ δύο ἄλλες, τῆς Παναγίας καί τοῦ Ἁγίου Γεωργίου, λειτουργοῦσαν σέ εἰδικές περιπτώσεις.

Τελευταῖος ἱερέας ἦταν ὁ πατήρ Ἰωακείμ.

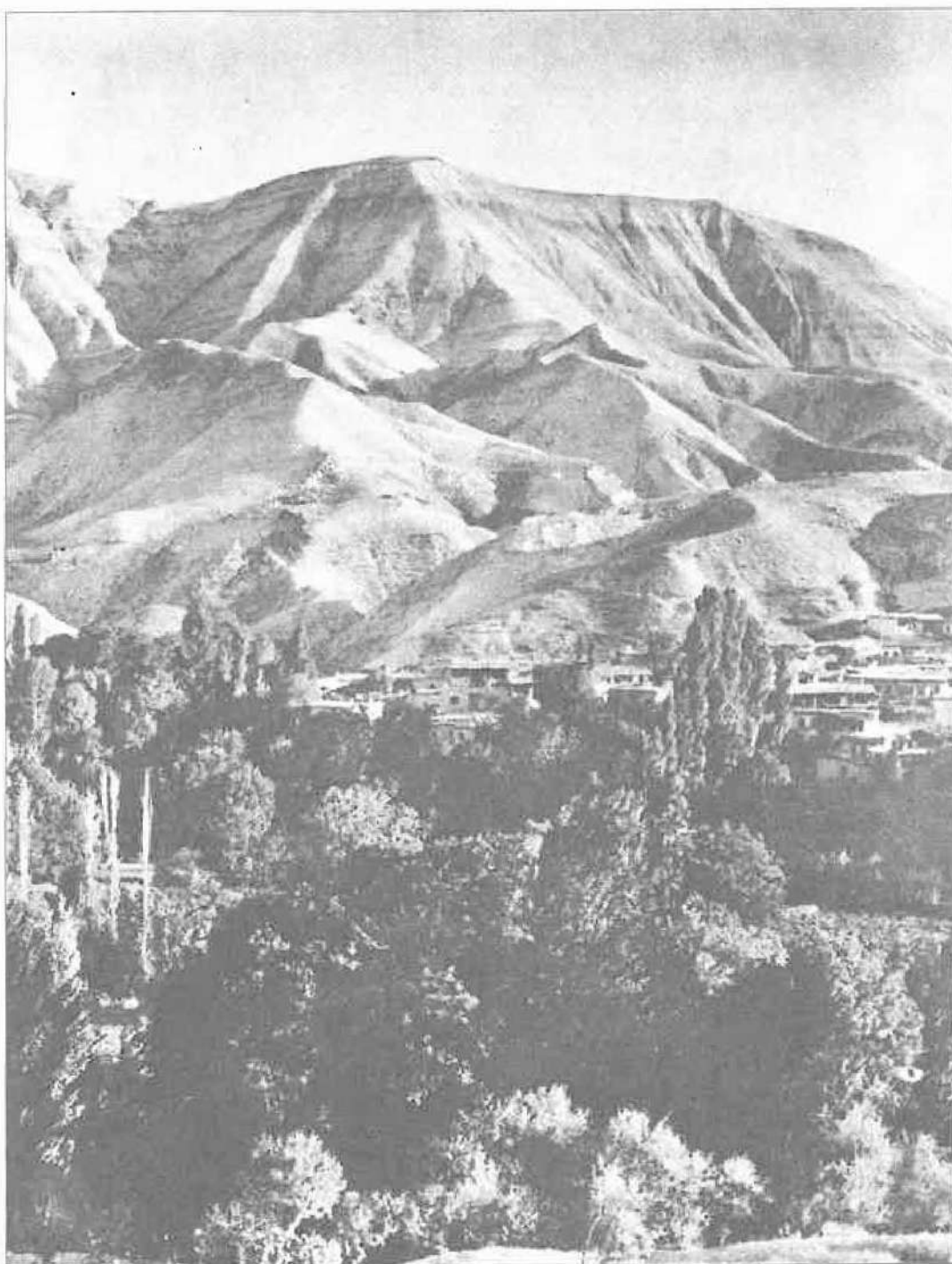
Ἡ Ἀστική Σχολή (ἐνισχυμένο Δημοτικό Σχολεῖο), εἶχε 8 Τάξεις καί λειτουργοῦσε ἄψογα.

Βασικές ἀσχολίες τῶν κατοίκων ἦταν ἡ παραγωγή ροδελαίου σέ μεγάλες ποσότητες, ἡ κατασκευή χαλιῶν καί τό ἐμπόριο.

Σήμερα ἡ πόλη Bürdür εἶναι ἡ πρωτεύουσα τοῦ ὁμώνυμου νομοῦ καί κατά τήν ἀπογραφή τοῦ 2007 ἔχει 67.097 κατοίκους.

14) *Η ΠΙΣΙΔΙΑ ΤΗΣ Μ. ΑΣΙΑΣ*, σελ. 131.

15) *ΑΝΘΟΛΟΓΙΟΝ ΠΙΣΙΔΙΑΣ*, σελ. 205.

Μερική άποψη τοῦ σημερινοῦ Πολυδωρίου (BURDUR).

3. ΝΗΣΙΟΝ (NIS)¹⁶⁾

Τό μεγαλύτερο από τά δύο νησιά τῆς λίμνης Ἐγιορδήρ, πού ἀπλά ὀνομαζόταν Νησί (Nis τουρκ.), κατοικεῖτο ἀπό ῥέλληνες. Ἀριθμοῦσε 2.000 περίπου ῥέλληνες οἱ ὁποῖοι καταγίνονταν μέ τό ἐμπόριο καί τή βιομηχανία. Σχεδόν ὁλόκληρη ἡ ἐμπορική δραστηριότητα τῆς περιοχῆς ἐλεγχόταν ἀπό τά μαγαζιά τῶν Ἑλλήνων, πού βρίσκονταν στή πόλη Ἐγιορδήρ. Οἱ ῥέλληνες κάτοικοι τοῦ νησιοῦ πήγαιναν στίς δουλειές τους κάθε πρωί μέ τίς βάρκες τους. Τό Νησί διατηροῦσε ἑξατάξιο Δημοτικό Σχολεῖο.

Στό Νησί ὑπῆρχαν τρεῖς Ἐκκλησίες. Ὁ Ἅγιος **Στέφανος** τοῦ 12^{ου} αἰῶνα, ὅπου ὑπῆρχαν περίφημα βυζαντινά ψηφιδωτά, ἡ Ἁγία **Εὐδοξία**, καί ἡ περίφημη τρισυπόστατη τῶν Ἁγ. **Ἀναργύρων - Ἁγ. Θεοδώρων καί Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου**. Ἐδῶ φυλασσόταν χρυσοκέντητος ρωσικός Ἐπιτάφιος.

Στό ἐτήσιο μεγάλο πανηγύρι τῶν Ἁγ. Θεοδώρων, ἔρχονταν πολλοί προσκυνητές ἀπό διάφορες περιοχές, ἀκόμα καί ἀπό τή Σμύρνη.

Κατά τόν διωγμό, οἱ περισσότεροι πρόσφυγες ἀπό τό Νησί ἐγκαταστάθηκαν στήν Κοκκινιά - Νίκαια.

16 *Β.Η. Βογιατζόγλου, Η ΠΙΣΙΔΙΑ ΤΗΣ Μ. ΑΣΙΑΣ, σελ. 128 -129.*

ΝΗΣΙΟΝ

4. ΟΥΛΟΥΜΠΟΡΛΟΥ¹⁷⁾

Τό Ούλούμπορλου βρισκόταν σέ απόσταση 20 περίπου χιλιομέτρων βορείως τῆς Σπάρτης. Ἡ λέξη Ούλούμπογλου εἶναι τουρκική καί σημαίνει ἔξοχη πόλη. Στή θέση τῆς ἦταν ἡ ἀρχαία Ἀπολλωνία, ἡ ὁποία κατά τούς βυζαντινούς χρόνους ὀνομάσθηκε Σωζόπολις, καί ἦταν ἔδρα Ἐπισκοπῆς, πού ὑπαγόταν στή Μητρόπολη Πισιδίας.

Πρὶν ἀπὸ τὴν καταστροφή, οἱ πληθυσμοὶ τῆς πόλης ἦταν 15.000 Τοῦρκοι καί 1.500 περίπου Ἑλληνες. Ἡ ἐλληνική συνοικία βρισκόταν ἐντελῶς ἀποκομμένη ἀπὸ τὴν τουρκική, στὶς ὑπώρειες τοῦ λόφου.

Οἱ Ἑλληνες τοῦ Ούλούμπορλου ἀπὸ τὸ 1914, πού πῆραν ὅλους τούς ἄνδρες ἀκόμα καί ἀγόρια ἀπὸ 10 ἐτῶν καί ἄνω στήν ἐξορία, μέχρι καί τὸν διωγμὸ τοῦ 1922, ὑπέφεραν τὰ πάνδεια, ὅπως καί ὅλοι οἱ Ἑλληνες τῆς Μ. Ἀσίας. Ὅκτὼ μέρες βάδιζαν ὥσπου νά φθάσουν στό λιμάνι τῆς Ἀττάλειας, γιὰ νά μποῦν στό πλοῖο, πού θά τοὺς μετέφερε στήν Ἑλλάδα. Οἱ Σπέτσες, τὸ Κρανίδι, ἡ Ὑδρα, ἡ Κοκκινιά καί τελικά μιά περιοχὴ ἔξω ἀπὸ τὴν Κοζάνη ἦταν οἱ τόποι πού τοὺς δέχτηκαν, γιὰ νά ξαναστήσουν τὸ νοικοκυριό τους. Χάρη στήν ἐργατικότητά τους – οἱ περισσότεροι ἐφτίαχναν χαλιά στον ἀργαλειό – πρόκοψαν.

17) ΑΝΘΟΛΟΓΙΟ ΣΠΑΡΤΗΣ Μ. ΑΣΙΑΣ σελ. 87-88

5. ΠΑΡΛΑ¹⁸⁾ (BARLA)

Ἡ Πάρλα (Τουρκ. Barla) εἶναι μιά κωμόπολη, πού βρίσκεται 17 χιλιόμετρα ΒΔ τῆς κωμόπολης Ἐγιορδίου καί ἀπέχει 4 χιλιόμετρα ἀπό τή λίμνη Ἐγιορδίου. Τό 1914 εἶχε περίπου 7.000 κατοίκους, ἀπό τοὺς ὁποίους οἱ 2.000 ἦταν Ἑλληνας.

Τόσο μέσα στήν κωμόπολη ὅσο καί στή γύρω περιοχή ὑπῆρχαν πολλές Ἐκκλησίες, που φανερώνουν τήν πίστη τῶν κατοίκων της καί τήν ἀφοσίωσή τους στήν Ἐκκλησία, παρ' ὅλους τοὺς σκληροὺς διωγμούς, πού ὑπέστησαν ἀνά τοὺς αἰῶνες : Αὐτές ἦταν :

1. Τοῦ Ἀγ. Θεοδώρου Τήρωνος. Ἦταν ὁ ἐνοριακός ναός, σέ ρυθμό βασιλικῆς τρίκλιτης. Λειτουργοῦσε κατὰ τή χειμερινή περίοδο καί πανηγύριζε στίς 17 Φεβρουαρίου. Ἐδῶ παλαιά φυλάγονταν τά Ἱερά Λείψανα τῶν Ἀγ. Ἀποστόλων Ἀκύλα καί Πρίσκιλλας.
2. Τοῦ Ἀγ. Χαλαλάρους, κοντά στό χριστιανικό κοιμητήριο (10 Φεβρουαρίου)
3. Ἀγ. Θεοδώρου Στρατηλάτου (ἐρεΐπια)
4. Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου, γνωστῆς ὡς Παναγίας Πετιρε (=τῆς Ἱερᾶς Πέτρας), γιατί ἦταν χτισμένη μέσα σέ βράχο-σπηλιά, ὅπου ὑπῆρχε καί ἀγίασμα. Τή σέβονταν ἀκόμα καί οἱ Τοῦρκοι, οἱ ὁποῖοι ὅταν τά πρόβατά τους λιγότευαν τό γάλα τους, τά πήγαιναν νά πιοῦν νερό ἀπό τό ἀγίασμα καί λέγεται ὅτι μετὰ ἀπέδιδαν περισσότερο γάλα.¹⁹⁾
5. Ἀγ. Παντελεήμονος, κοντά στό τσιφλίκι Ἀλτζιπάρ, ὅπου ὑπῆρχε καί ἀγίασμα. Στή γιορτή του, 27 Ἰουλίου, συγκέντρωνε πολλοὺς προσκυνητές ἀπό τά περὶχωρα.

18) ΛΑΖΑΡΟΥ ΚΛ. ΑΣΙΚΟΓΛΟΥ, ΔΗΜΗΤΡΑ ΣΕΡΡΩΝ σελ. 85 ἐξ.

19) ΧΑΡΗ ΣΑΠΟΥΝΤΖΑΚΗ, ΑΝΘΟΛΟΓΙΟΝ ΠΙΣΙΔΙΑΣ σελ. 6 ε.

6. **Ζωοδόχου Πηγῆς**, γνωστῆς ὡς Πατρίκα Παναγιασί, πού βρισκόταν κοντά στή λίμνη Ἐγιοδίρ. Ἀπό τήν ὀνομασία συμπεραίνουμε ὅτι θά ἀποτελοῦσε Μετόχι τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς Βαλουκλῆ τοῦ Παριαρχείου ΚΠόλεως.
7. **Προφήτου Ἡλιοῦ**.
8. **Ἀγίων Κηρύκου καί Ἰουλίττης**, πού βρίσκεται στά βόρεια τῆς Πάρλας, στό ὄρος Νυμφαῖο. Κατά τήν παράδοση ὁ ναός αὐτός κτίσθηκε ἐκεῖ πού ἡ Ἁγία Ἰουλίττα μέ τό γυιό της Κήρυκο κατέφυγε, κατά τόν διωγμό τοῦ Διοκλητιανοῦ.
9. **Τοῦ Προφήτου Ἀββακούμ**. Στήν Ἐκκλησία αὕτη συνήθιζαν νά κάνουν οἱ Χριστιανοί λιτανεῖες, γιά νά βρέξει.
10. **Ἀγ. Ἰωάννου Προδρόμου**. Τόν ἀποκαλοῦσαν ναό τῶν ἄσπρων σταφυλιῶν, γιατί γιόρταζε στίς 29 Αὐγούστου, μνήμη τῆς Ἀποτομῆς τῆς Τιμίας κεφαλῆς τοῦ Προδρόμου καί Βαπτιστοῦ Ἰωάννου, πού δέν ἔτρωγαν κόκκινα σταφύλια.
11. **Τοῦ Σωτήρος** (Söjüre). Βρισκόταν σέ δύσβατη περιοχή καί χρησίμευε ὡς καταφύγιο σέ καιρούς διωγμῶν.
12. **Ἡ Μονή Παναγίας** τῆς λίμνης τῶν Μιασηνῶν.
13. **Ἀγ. Γεωργίου**, στά δυτικά τοῦ συνοικισμοῦ πού ἔφερε τό ὄνομά του.

Ἄλλες Ἐκκλησίες **Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτήρος**, **Ἀγ. Γεωργίου καί Ἀγίας Σοφίας**, πού μετατράπηκαν σέ τζαμιά.

Πρό τοῦ διωγμοῦ οἱ Ἱερεῖς τῆς Πάρλας ἦταν ὁ παπα-Ἀλέξιος, ὁ παπα-Θεοδόσης καί ὁ παπα-Φίλιππος.

Στήν Πάρλα λειτουργοῦσε πλήρες ἑξατάξιο Σχολεῖο μέ 160-200 μαθητές καί μαθήτριες. Στό Σχολεῖο αὐτό δίδαξαν καλά καταρτισμένοι δάσκαλοι, ντόπιοι καί

ξένοι. Οἱ μαθητές ἀπαγορευόταν νά μιλοῦν τουρκικά τίς ὥρες πού βρισκόταν στό Σχολεῖο.

Ὁ ξεριζωμός τῶν Χριστιανῶν τῆς Πάρλας δέν ἔγινε τό 1922, ὅπως τῶν ἄλλων περιοχῶν, ἀλλά ἄρχισε ἀπό τόν Μάϊο τοῦ 1921. Πρῶτα ἔδιωξαν τούς ἄνδρες ἀπό 15 ἐτῶν καί ἄνω καί μία ἐβδομάδα ἀργότερα ὅλα τά γυναικόπαιδα καί τούς γέρους, πού τούς σκόρπισαν στά χωριά τῆς Καισάρειας καί ἄλλους μέχρι τή Βαγδάτη καί τό Χαλέπι. Ἐκεῖ τούς βρῆκε ἡ γενική διαταγή τοῦ διωγμοῦ ὅλων τῶν Χριστιανῶν Ἑλλήνων ἀπό τήν Μ. Ἀσία. Τελικά, ὅσους ἀπό τούς κατοίκους τῆς Πάρλας ἐπέζησαν ἀπό τίς ταλαιπωρίες, τούς ἔδιωξαν ὅλους ἀπό τό λιμάνι τῆς Μερσίνας μέ πλοῖο στήν Ἑλλάδα. Πολλοί ἐγκαταστάθηκαν στό Δραβῆσκο Σερρών, στό Μαυρόλοφο καί σέ ἄλλα γύρω χωριά.

Ἀπό τούς τρεῖς ἱερεῖς τῆς Πάρλας, πού συνόδευσαν τό ποίμνιό τους, ὁ δάσκαλος παπα - Ἀλέξης Χατζηστυλιανοῦ καί ὁ παπα - Θεοδόσης πέθαναν στήν ἐξορία τό 1921.

Ὁ παπα - Φίλιππος ἐπέζησε καί ἔφτασε στό Δραβῆσκο, ὅπου ἐφημέρευσε μέχρι τό 1933, πού ἐκοιμήθη.

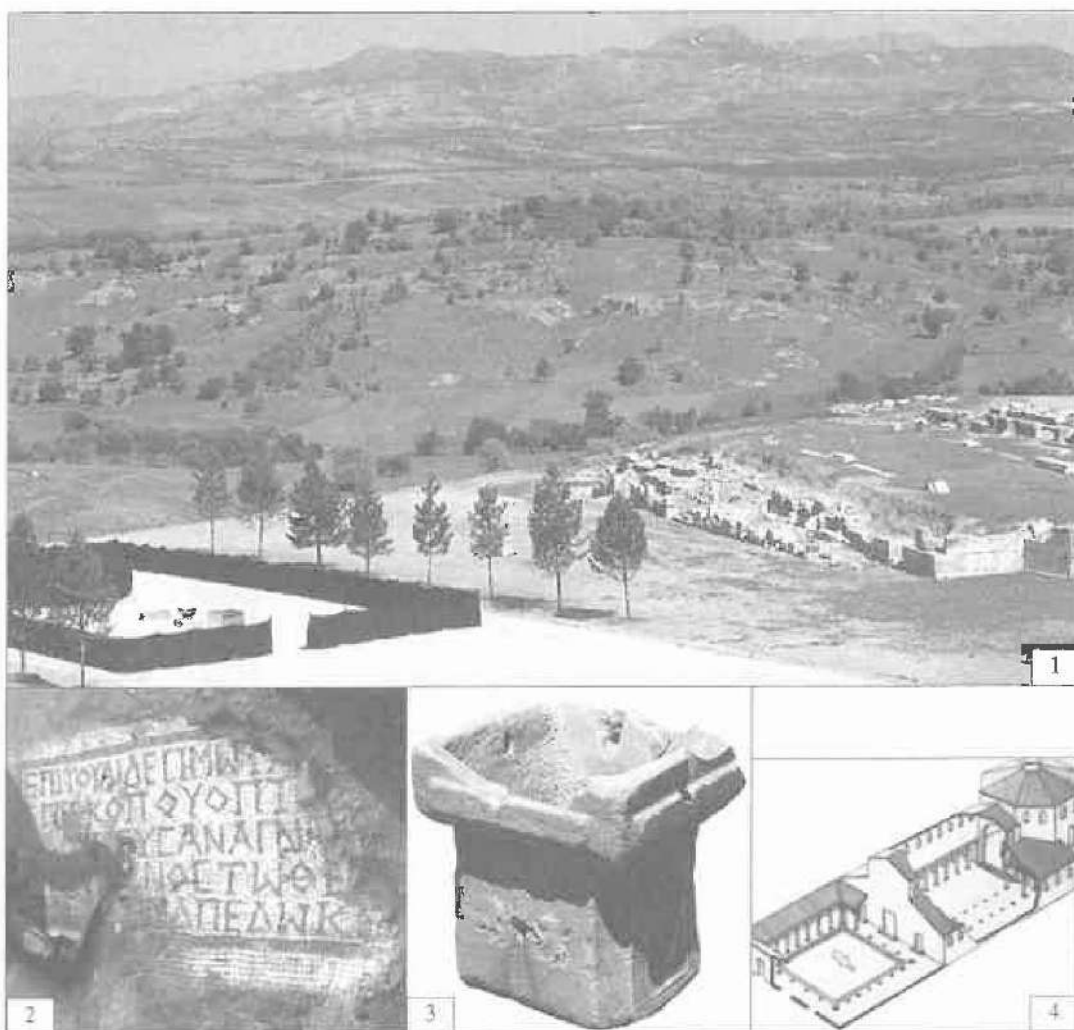

ΠΑΡΛΑ

6. ANTIOXEIA - ΓΙΑΛΒΑΤΣ (YALVAC)

Ἡ Ἀντιόχεια τῆς Πισιδίας, πού εἶχε ἀναδειχθεῖ σέ μιᾷ ἀπό τίς σημαντικότερες πόλεις τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, πρωτεύουσα τῆς Πισιδίας, ἡ πρώτη πού δέχθηκε τό μήνυμα τοῦ Εὐαγγελίου ἀπό τόν Ἀπόστολο Παῦλο, ἔδρα Μητροπόλεως μέ δεκάδες Ἐπισκοπῶν, μέ τίς ἐπιδρομές τοῦ 14^{ου} καί 15^{ου} αἰώνα καταστράφηκε τελείως. Δέν ἔμειναν παρὰ ἐρείπια, τά ὁποῖα ὁμως εἶναι ἱκανά νά μᾶς θυμίζουν τό ἀρχαῖο μεγαλεῖο της. Ἐκεῖνο πού σέ μᾶς προσελκύει περισσότερο ἐνδιαφέρον εἶναι ὅ,τι ἀπέμεινε ἀπό τόν μεγαλοπρεπῆ ναόν τοῦ Ἀποστόλου Παύλου, πού εἶχε χτιστεῖ τόν 5^{ον} αἰώνα στή θέση πού ὑπῆρχε ἡ ἑβραϊκή Συναγωγή, στήν ὁποία εἶχε πρωτοκηρύξει ὁ μέγας Ἀπόστολος. Ἀκόμα σώζονται μερικά ψηφιδωτά στό δάπεδο τοῦ ναοῦ. Ἐνα δέ ὑπέροχο ψηφιδωτό – εἰκόνα τοῦ Ἀποστόλου Παύλου – καθώς καί ἓνα τεμάχιο μαρμάρου μέ σταυρό ἀπό τόν ἄμβωνα τοῦ ναοῦ σώζονται στό Μουσεῖο τῆς διπλανῆς πόλης, πού φέρει τό ὄνομα Γιαλβάτς.

Ἡ πόλη Γιαλβάτς δημιουργήθηκε μετά τήν καταστροφή τῆς Ἀντιοχείας καί ἔμεναν ἐκεῖ καί κάποιες οἰκογένειες Χριστιανῶν Ἑλλήνων. Μέχρι τόν τελευταῖο διωγμό εἶχαν ἀπομείνει 500 περίπου Ὀρθόδοξοι Ρωμηοί. Τό χωριό εἶχε ναό ἀφιερωμένον στήν Παναγία.

1. Βυζαντινή Άντιόχεια Πισιδίας
2. Μωσαϊκά του ναού
3. Βαπτιστήριον
4. Ι.Ν. Άποστόλου Παύλου
5. Α Ω μέ Σταυρό

7. ΑΤΤΑΛΕΙΑ - (ANTALYA)

Ἡ Ἀττάλεια ἰδρύθηκε τό ἔτος 158 π.Χ. ἀπό τόν Ἀτταλόν Β' τόν Φιλαδελφέα, ἀπό τόν ὁποῖο καί ἔλαβε τό ὄνομά της. Εἶναι παραθαλάσσια πόλη, στίς νότιες ἀκτές τῆς Μ. Ἀσίας καί ἀπό τούς ἀρχαίους χρόνους μέχρι σήμερα ἐξακολουθεῖ νά εἶναι ἓνα ἀπό τά σπουδαιότερα λιμάνια τῆς περιοχῆς.

Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος κατά τήν πρώτην ἀποστολικήν περιοδεία του, ἐρχόμενος ἀπό τήν Πάφο τῆς Κύπρου, στήν Ἀττάλεια ἀποβιβάστηκε προκειμένου νά πορευθεῖ πρὸς τήν Ἀντιόχεια τῆς Πισιδίας. Ἀλλά καί κατά τήν ἐπιστροφή του ἀπό τό ἴδιο λιμάνι ἀπέπλευσε μέ τόν συνοδό του Ἀπόστολο Βαρνάβα (Πράξ. 14,25).

Πρὸ τοῦ διωγμοῦ τοῦ 1922 ἡ πόλη εἶχε 40.000 περίπου κατοίκους, ἀπό τούς ὁποίους 14.000 Ρωμηοὶ Ὀρθόδοξοι²⁰⁾ Κατοικοῦσαν μέσα στο κάστρο οἱ περισσότεροι. Πρὶν ἀπό τή μεγάλη πυρκαϊά τοῦ 1895 συγκροτοῦσαν τρεῖς Ἐνορίες : τοῦ Ἁγίου Δημητρίου, τῆς Παναγίας καί τοῦ Ἁγίου Λεοντίου. Ἐπειδή κατά τήν πυρκαϊά κάηκαν οἱ Ἐκκλησίαι τοῦ Ἁγίου Δημητρίου καί τοῦ Ἁγίου Λεοντίου μέ τά γύρω σπίτια, ἔγιναν οἱ νέες συνοικίες Γενί-Μαχαλέ καί Δερμέν-ἔρνιου μέ τούς ναούς τοῦ Ἁγίου Παντελεήμονος καί τοῦ Ἁγίου Γεωργίου.

Μετά τήν καταστρεπτική πυρκαϊά, ἡ Χριστιανική Κοινότητα εἶχε δική της πυροσβεστική ὑπηρεσία. Ἐπίσης εἶχε νοσοκομεῖο καί πτωχοκομεῖο. Ὄταν οἱ τοπικές Ἀρχές μετά τό 1851 ἐπέτρεψαν νά ξανανοῖξουν τά Σχολεῖα, οἱ Χριστιανοὶ λειτούργησαν : Νηπιαγωγεῖο μέ δύο τμήματα, Δημοτικό Σχολεῖο μέ τέσσερες τάξεις,

20) ΠΑΝΑΓ. Π. ΧΑΤΖΗΠΕΤΡΟΥ, Ἱστορία τῆς Ἀτταλείας τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, Ἀθήνα σελ. 31

Σχολαρχεῖο μέ τρεῖς τάξεις καί Παρθεναγωγεῖο μέ ἕξι τάξεις. Στά σχολεῖα φοιτοῦσαν 700 παιδιά. Ἀργότερα, τό ἔτος 1870, λειτούργησε καί Ἡμιγυμνάσιο. Ἰδιαίτερη προσοχή δινόταν στήν ἐπιλογή τοῦ διδακτικοῦ προσωπικοῦ. Προσκαλοῦσαν δασκάλους καί ἀπό τή Σμύρνη, τήν Κωνσταντινούπολη καί τήν Ἀθήνα.

Ὅπως ἔχουμε ἀναφέρει, ἡ Ἀττάλεια ἦταν ἡ δεύτερη ἔδρα τοῦ Μητροπολίτη Πισιδίας, κατά τοὺς χειμερινούς μῆνες.

Στήν Ἀττάλεια πρὶν τόν διωγμό λειτουργοῦσαν οἱ Ἐκκλησίες :

1. **Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου**, Παναγία μέ ὑψηλό κωδωνοστάσιο. Λειτουργοῦσε τακτικά ὡς Ἐνοριακός ναός.
2. Τοῦ **Ἀγ. Παντελεήμονος**, ἔξω τοῦ Φρουρίου. Κτίσθηκε μέ δωρεά τοῦ Εὐστρατίου Δανιήλογλου.
3. Τοῦ **Ἀγίου Νικολάου**.
4. Τοῦ **Ἀγίου Γεωργίου**.
5. Τοῦ **Ἀγίου Ἀλυπίου**. Κτίσθηκε μέ δωρεά τοῦ Ἐφραίμ Δανιήλογλου.

Ἐκτός αὐτῶν ὑπῆρχαν ἕξι Παρεκκλήσια καί Ἀγιάσματα. Παλαιότερα ὑπῆρχαν ἄλλες τέσσερες Ἐκκλησίες, οἱ ὁποῖες ὁμως εἶχαν μετατραπεῖ σέ Μουσεῖα ἢ τζαμιά.

Τίς λειτουργικές καί ποιμαντικές ἀνάγκες τῶν Χριστιανῶν τῆς Ἀττάλειας ἐκάλυπταν ἕξι Ἱερεῖς, οἱ ὁποῖοι μέ εὐλάβεια καί ἀφοσίωση ἐπιτελοῦσαν τό ἱερό ἔργο τους. Ἀπό τοὺς τελευταίους ἐφημερίους ἦταν καί ὁ παπα-Νικόλας Παπανικολάου.²¹⁾

Ἀπό τό 1919, τήν Ἀττάλεια εἶχε ἔδρα του ὁ τότε Θεοφιλέστατος Ἐπίσκοπος Πατάρων ἀείμνηστος Μελέτιος, ὡς Βοηθός Ἐπίσκοπος τοῦ Μητροπολίτου

21) *Οἱ ἐλληνορθόδοξες κοιτίδες τῆς Μικρασίας, Μητροπολίτου Μύρων Δρος Χρυσοστόμου Καλαϊτζή.*

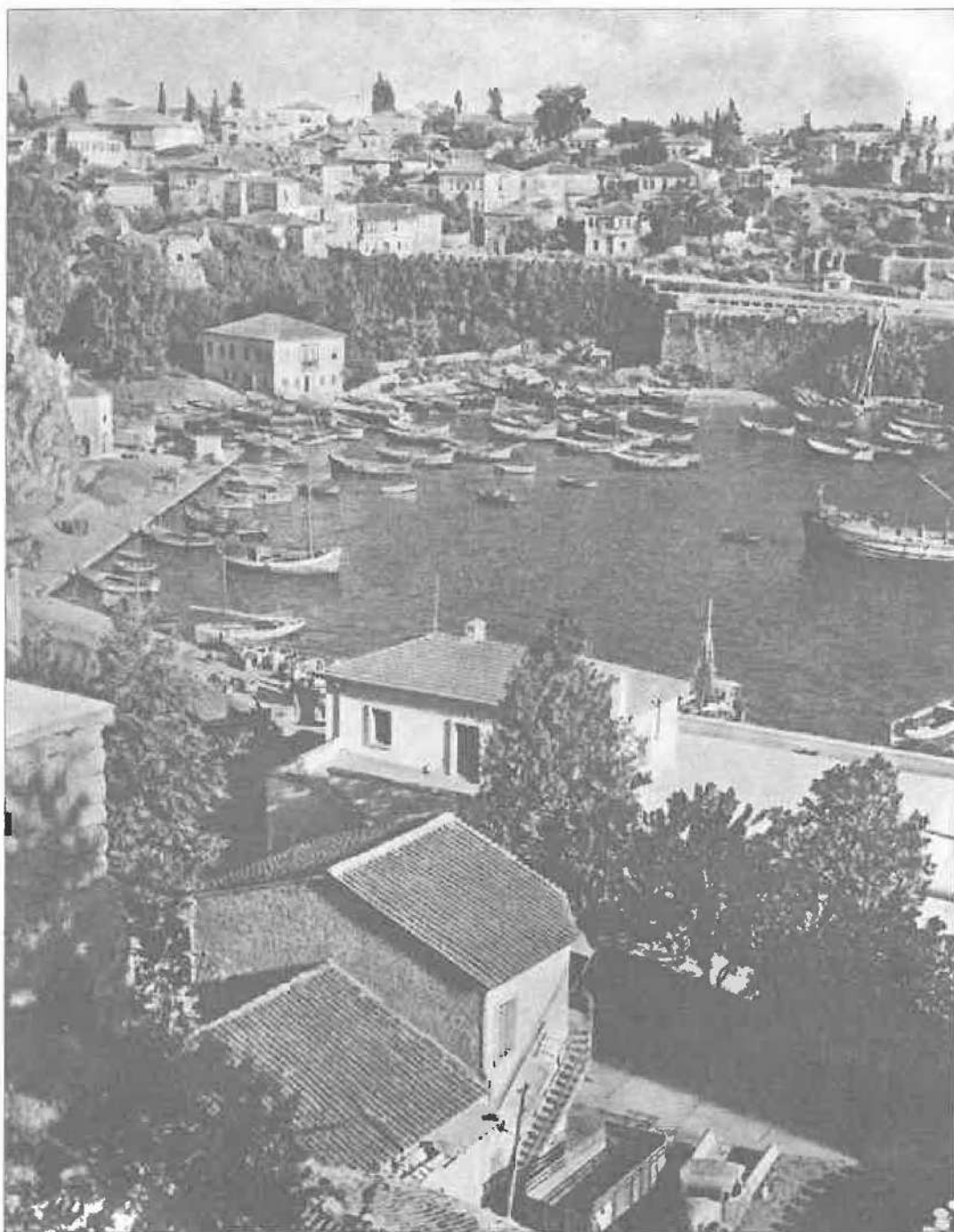
Πισιδίας Γερασίου (Τανταλίδη), ὁ ὁποῖος ἔμενε στό Φανάρι, ὡς μέλος τῆς Ἁγίας Ἱερᾶς Συνόδου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου. Ὅμως τόν Ἰανουάριο τοῦ 1921, ὁ Ἐπίσκοπος Μελέτιος γιά τή δράση του φυλακίστηκε καί ἐξορίστηκε καί διακόπηκε ἡ ἐπικοινωνία του μέ τό ποίμνιό του, τό ὁποῖο ξαναβρῆκε μετά τόν διωγμό στήν Ν. Ἰωνία Ἀττικῆς καί στάθηκε κοντά του μέχρι τό θάνατό του.

Οἱ Χριστιανοί τῆς Ἀτταλείας ἦσαν περί τίς 13.000 κατά τόν διωγμό. Ἀναγκάσθηκαν νά ἀφήσουν τά πάντα καί μέ ἓνα μπόγο στή ράχη – μέ λίγα πολύτιμα πράγματα – νά ἐπιβιβασθοῦν στά πλοῖα, πού τούς μετέφεραν σωστά ναυάγια σέ διάφορες περιοχές τῆς Ἑλλάδος.

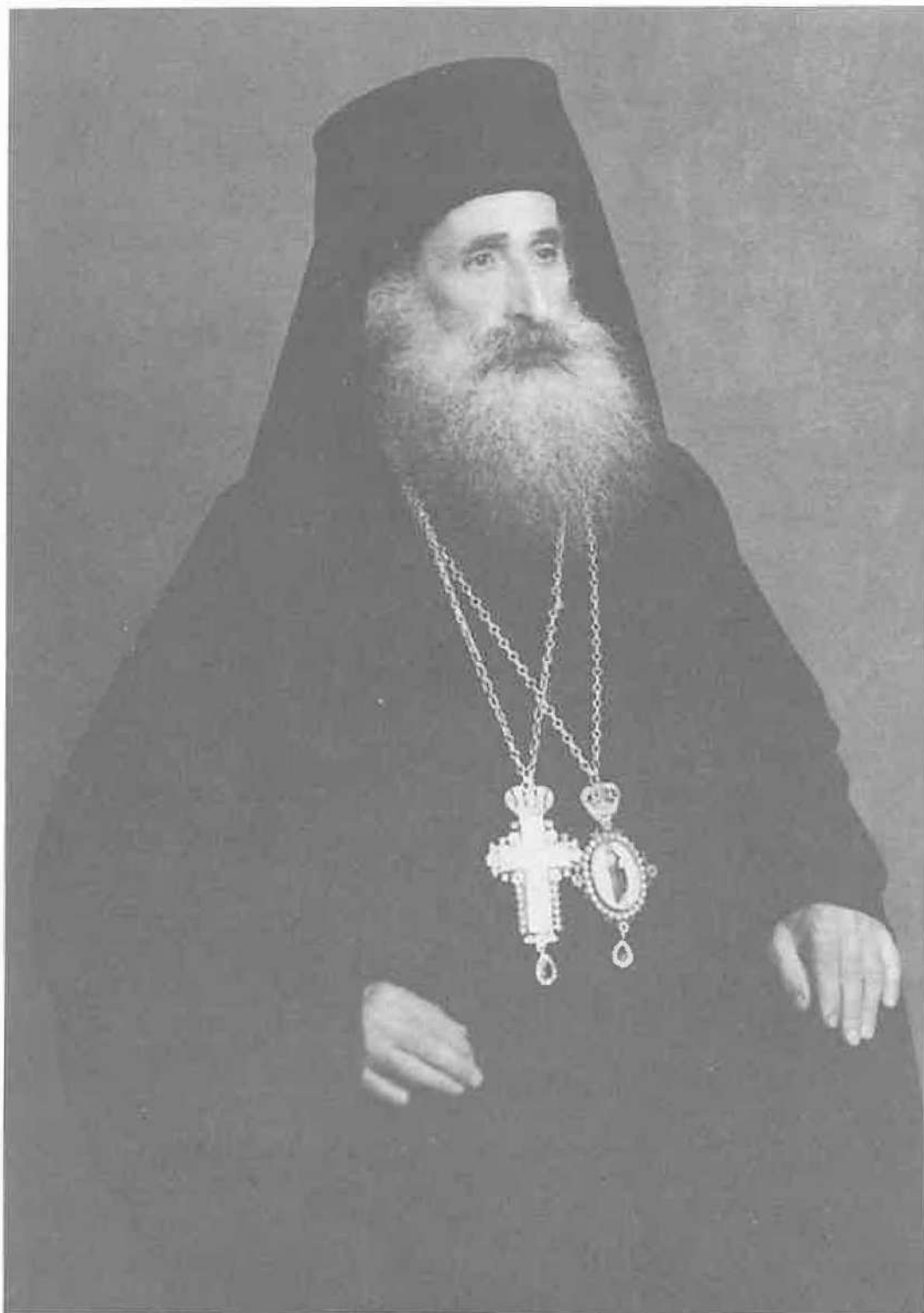
Σήμερα ἡ Ἀττάλεια εἶναι ἡ πρωτεύουσα τοῦ ὁμωνύμου Νομοῦ μέ 788.503 κατοίκους (ἀπογρ. 2007), ἀπό τούς ὁποίους περίπου 15.000 εἶναι Εὐρωπαῖοι.

Βημόθυρο ἱ. ναοῦ στήν Ἀττάλεια (Ἀρχαιολογικό Μουσείο Ἀττάλειας)

Άποψη τοῦ λιμανιοῦ τῆς Ἀττάλειας. Μέχρι τὸ σεισμό τοῦ 1914 ἀποτελοῦσε τὸ κυριώτερο κέντρο διαμετακομιστικοῦ ἐμπορίου καί ἐξαγωγῶν τῶν προϊόντων τῆς Πισιδίας.

Ὁ Ἐπίσκοπος Πατάρων Μελέτιος Χρηστίδης (Ἀρχεῖο Β. Ἡ. Βογιατζόγλου).

Ο ΠΑΤΑΡΩΝ ΜΕΛΕΤΙΟΣ (ΧΡΗΣΤΙΔΗΣ)²²⁾

Κατήγετο από μεγάλη και ιστορική οικογένεια της Σπάρτης Μικρᾶς Ἀσίας. Γεννήθηκε στη Σπάρτη τό ἔτος 1880. Μετά τήν ἀποφοίτησή του ἀπό τή Θεολογική Σχολή Χάλκης τό 1903 χειροτονήθηκε Διάκονος καί τό ἐπόμενο ἔτος Πρεσβύτερος.

Τό 1908 ὡς Ἀρχιμανδρίτης ἀναλαμβάνει τήν διεύθυνση τῶν Ἑλληνικῶν Σχολείων Σπάρτης, πού εἶχαν 700 καί πλέον μαθητές καί μαθήτριες.

Τό 1910 ἐξελέγει Βοηθός Ἐπίσκοπος τοῦ Μητροπολίτη Πισιδίας μέ τόν τίτλο τοῦ Ἐπισκόπου Πατάρων. Ἐκπλήρωσε μέ ἐπιτυχία τίς δύσκολες ἀποστολές, πού τοῦ ἀνέθεσε τό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο στήν Ταρσό, στή Νίκαια καί Ἡράκλεια. Τό 1919 τό Πατριαρχεῖο τόν ἔστειλε πάλι στήν Πισιδία, ὅπου μέ ἔδρα τήν Ἀττάλεια, ὡς ἐκπρόσωπος τοῦ Συνοδικοῦ στό Φανάρι Μητροπολίτη Γερασίου (Τανταλίδη), ἐργάστηκε μέσα σέ ἀπερίγραπτες δυσκολίες καί κινδύνους. Ἡ δράση του αὐτή εἶχε ὡς ἀποτέλεσμα νά καταδικαστεῖ σέ θάνατο μέ ἀπαγχονισμό, ἀλλά τελικά ἡ ποινή του μετατράπηκε σέ ἔξορία.

Τόν Ἰανουάριο τοῦ 1921 κλείστηκε στή φυλακή καί στή συνέχεια ἐκτοπίστηκε στή Μαλάτεια (Μελιτηνή) τῆς Ἀρμενίας. Μετά ἀπό ἀπερίγραπτες στερήσεις καί

22) Β. Η. ΒΟΓΙΑΤΖΟΓΛΟΥ, *Τά Πισιδικά* σελ. 146. Α. ΚΑΖΑΤΖΟΓΛΟΥ, *Ὁ «ἅγιος τῶν Πισιδῶν Πατάρων Μελέτιος»*, Ν. Ἰωνία 2000.

κινδύνους, τόν Σεπτέμβριο τοῦ 1924 ἔφθασε πρόσφυγας στήν Ἑλλάδα καί ἐγκαταστάθηκε στόν προσφυγικό οἰκισμό Ποδαράδες (μετέπειτα Ν. Ἰωνία), ὅπου εἶχαν ἐγκατασταθεῖ οἱ περισσότεροι ἀπό τοὺς συμπατριῶτες του. Μέχρι τό 1967, πού ὁ Κύριος τόν κάλεσε κοντά Του, ἐργάστηκε ἄοκνα γιά τήν ἀνακούφιση τοῦ πονεμένου ποιμνίου του. Ἰδρυσε Σχολεῖο γιά τά ἐργαζόμενα παιδιά, στήν πεῖνα τοῦ 1941 λειτούργησε συσσίτια, πού πρόσφεραν καθημερινά 15.000 μερίδες φαγητοῦ καί τόσα ἄλλα.

Ὁ Πατάρων Μελέτιος ὑπῆρξε ἀπό τίς σημαντικότερες φυσιογνωμίες ὄχι μόνο τοῦ ἱεροῦ κλήρου, ἀλλά καί τοῦ νεώτερου Μικρασιατικοῦ Ἑλληνισμοῦ.

Πολλά ἔχουν γραφεῖ γιά τήν προσωπικότητά του καί τό τεράστιο ἔργο του.

Τό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο, τόν Ἰανουάριο τοῦ 1961, μέ τή συμπλήρωση 50 χρόνων ἀρχιερωσύνης τοῦ Ἱεράρχη, γιά νά τόν τιμήσει, ἀνύψωσε τήν Ἐπισκοπή Πατάρων σέ Μητρόπολη καί τόν Ἐπίσκοπο Μελέτιο σέ Μητροπολίτη Πατάρων.

Ἡ Ἀκαδημία Ἀθηνῶν, τήν 25^η Μαρτίου τοῦ 1963, σέ μιᾶ ἐπίσημη συγκινητική τελετή, βράβευσε τόν Ἱεράρχη καί στό πρόσωπό του τοὺς ἀφανεῖς ἥρωες τοῦ Μικρασιατικοῦ Ἑλληνισμοῦ.

«Σέ ὅλη τή μακρά ἀλυσίδα τῶν παθημάτων του δύο λαμπρά στολίδια κοσμοῦν τήν ὁσία μορφή του : Τό πνεῦμα τῆς θυσίας καί τό πνεῦμα τῆς πτωχείας. Εἶχε πάντα τόν ἀληθινό ἡρωϊσμό....., ὁ ὁποῖος ἀποτελεῖ μία διαρκῆ θυσία καί μία ἐκούσια προσφορά».²³⁾

23) *Εὐλαβεῖς Κληρικοί τῶν Ἀθηνῶν κατά τόν εἰκοστόν αἰῶνα, «ΤΟΛΜΗ», Ἱερά Ἀρχιεπισκοπή Ἀθηνῶν, σελ. 15.*

Γενική άποψη τής πόλης καί τοῦ λιμανιοῦ τής Ἀττάλειας.

8. ΑΛΑΓΙΑ (ALANYA)

Ανατολικά καί σέ απόσταση 120 χιλιομέτρων από τήν Αττάλεια βρίσκεται ἡ παραθαλάσσια πόλη Ἀλάγια, πού σήμερα ὀνομάζεται Alanya.

Κατά τήν ἀπογραφή τοῦ ἔτους 1893 ὁ πληθυσμός της ἦταν 37.914. Πρὸ τῆς καταστροφῆς, οἱ Ἑλληνες πού ζοῦσαν στήν Ἀλάγια ἦσαν περί τίς 2.500.

Οἱ Ἐκκλησίες τῆς Ἀλάγιας²⁴⁾ ἦταν :

1. Τοῦ **Ἀγίου Γεωργίου**, Βυζαντινός ναός μέ τοιχογραφίες ἀξιόλογης τέχνης. Κτισμένος στό λόφο τοῦ φρουρίου διατηρεῖται σέ καλή κατάσταση.
2. **Ἀγίων Κωνσταντίνου καί Ἑλένης**, μέ ἱερέα τά τελευταῖα χρόνια τόν παπα - Στέφανο.
3. Ἀγίων Ἀρχαγγέλων Μιχαήλ καί Γαβριήλ μέ ἱερέα τά τελευταῖα χρόνια πρὸ τοῦ ξεριζωμοῦ τόν παπα - Γιώργη .

Οἱ δύο τελευταῖοι ναοί ἔχουν ὑποστεῖ μεγάλες καταστροφές.

Στήν Ἀλάγια λειτουργοῦσαν δύο σχολεῖα, ἀρρεναγωγεῖο καί παρθενγωγεῖο μέ τέσσερες τάξεις τό καθένα.

Στήν Ἀλάγια οἱ σχέσεις τῶν Ἑλλήνων μέ τούς Τούρκους συμπολίτες τους ἦταν ἀρμονικές. Ἀξιοσημεῖωτο εἶναι ὅτι ὁ Σύνδεσμος Ἀλαγιωτῶν Ν. Ἰωνίας Ἀττικῆς βοήθησε στήν ἀδελφοποίηση τοῦ Δήμου Alanya μέ τόν Δήμο Νέας Ἰωνίας Ἀττικῆς, ὅπου εἶχαν ἐγκατασταθεῖ οἱ πρόσφυγες τῆς Ἀλάγιας τό 1922.

Ἡ σημερινή πόλη Alanya παρουσιάζει τεράστια πρόοδο. Ὁ πληθυσμός της ἔφθασε τίς 400.000, ἀπό τούς ὁποίους 10.000 περίπου εἶναι Εὐρωπαῖοι.

24) Κατά προφορικές πληροφορίες τοῦ Προέδρου τοῦ Συνδέσμου Ἀλαγιωτῶν Ν. Ἰωνίας Κ. Τσοπανάκη.

Ἡ σύγχρονη Ἀλάγια.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΑΛΑΙΑ ΣΤΗ ΝΕΑ ΠΑΤΡΙΔΑ

ΣΤΗ ΝΕΑ ΠΑΤΡΙΔΑ

Οἱ πρόσφυγες τῆς Πισιδίας καί τῆς γειτονικῆς Ἀτταλείας, μέ τά πνευματικά ἐφόδια πού κατεῖχαν, τήν ἐπαγγελματική τους πεῖρα, τήν ἐργατικότητα πού τούς διέκρινε καί τή μόρφωση πού εἶχαν, πολλοί ἀπ' αὐτούς, μετά τά πρῶτα δύσκολα χρόνια τοῦ ἀγῶνα ἐπιβίωσής τους, καταξιώθηκαν «ἐθνικά, οἰκονομικά, ἱστορικά καί πολιτιστικά. Ἐξέχουσες προσωπικότητες τῶν Γραμμάτων, τῶν Τεχνῶν, τῶν Ἐπιστημῶν καί τῆς οἰκονομίας, εἴτε καταγόμενοι ἀπ' εὐθείας ἀπό τήν Πισιδία, εἴτε ὡς ἐπίγονοι τῶν Πισιδῶν, κοσμοῦν τή σύγχρονη ἐλληνική πραγματικότητα».²⁵⁾

«Ἡ βαθύτατη θρησκευτική προσήλωση καί ἡ μεγάλη εὐσέβεια, πού ἀποτελοῦν χαρακτηριστικά γνωρίσματα τῶν ἐκ Μικρᾶς Ἀσίας Ἑλλήνων, ὑπῆρξαν καί ἡ μοναδική παρήγορη πνοή στίς ὄντως πανάθλιες συνθῆκες διαβιώσεως αὐτῶν καί τίς ὁποῖες ἀντιμετωπίζουν μέ φοβερή στωικότητα, ἀλλά καί φρόνηση».²⁶⁾

Παρ' ὅλο πού ἀντιμετώπιζαν οἱ ἴδιοι οἱ πρόσφυγες στεγαστικό πρόβλημα, βάλθηκαν ἀπό τά πρῶτα χρόνια νά κτίσουν ναούς.

Τήν 10η Ἰουνίου τοῦ ἔτους 1928 θεμελιώθηκε μέ ἐπίσημη τελετή ὁ Ἱ. Ναός Ἁγίων Ἀναργύρων Ν. Ἰωνίας

25) ΒΑΣΟΣ Η. ΒΟΓΙΑΤΖΟΓΛΟΥ, *Τά Πισιδικά*, Ἀθήνα 1998

26) ΑΝΤΩΝΗΣ ΚΑΖΑΝΤΖΟΓΛΟΥ Ὁ «ἅγιος τῶν Πισιδῶν» σελ. 30

Ἀττικῆς. Παράλληλα, μέχρι τό 1930, θεμελιώνονται ἄλλοι ἑξι ναοί στίς γύρω περιοχές, ὅπου ἔχουν ἐγκατασταθεῖ πρόσφυγες.

Γιά τόν συντονισμό τῶν ἐνεργειῶν τους καί γιά τήν ἐπικοινωνία μεταξύ τους ἰδρύουν σωματεῖα. Τό πρῶτο σωματεῖο πού ἰδρύθηκε στή Νέα Ἰωνία εἶναι ὁ «Σύλλογος Σπαρταλήδων», ὁ ὁποῖος ἐξελίχθηκε στή σημερινή «Ἑνωση Σπάρτης Μικρᾶς Ἀσίας». Εἶναι ὄντως καταπληκτικό τό ἔργο, πού ἔχει ἐπιτελέσει μέχρι σήμερα καί συνεχῶς ἐπεκτείνει. Πνευματικό Κέντρο μέ αἴθουσα διαλέξεων, πλούσια Βιβλιοθήκη-Ἀναγνωστήριο, Μουσεῖο μέ ἀξιόλογα ἐκθέματα ἀπό τήν Πισιδία, σημαντικές ἐκδόσεις, προγράμματα σκακιού γιά παιδιά καί νέους, διαλέξεις, ἐορταστικές ἐκδηλώσεις καί τόσα ἄλλα, γιά τά ὁποῖα ἄξια βραβεύθηκε ἀπό τήν Ἀκαδημία Ἀθηνῶν. Ἀλλά καί ὁ Παναγιώτατος Οἰκουμενικός Πατριάρχης μας κ.κ. Βαρθολομαῖος, κατά τήν τελετήν ἀνακηρύξεώς του εἰς «Μέγαν Εὐεργέτην» τῆς Ἑνωσης Σπάρτης (29 Σεπτεμβρίου 2002), ἐξέφρασε τήν εὐαρέσκειά του καί τά συγχαρητήριά του πρὸς τά κατά καιρούς Διοικητικά Συμβούλια καί ὅλα τά μέλη τῆς Ἑνωσης, «διὰ τόν ζῆλον των πρὸς διατήρησιν τῆς μνήμης τῆς προελεύσεώς των, διὰ τήν διαφύλαξιν ζωντανοῦ τοῦ μεταξύ των συνδέσμου καί διὰ τὰς πολλές κοινωφελεῖς δραστηριότητας, τὰς ὁποίας ἀναπτύσσουν διὰ τῆς Ἑνώσεώς των». Καί ἀκόμα, ἐκφράζων τήν ἱκανοποίησή του ὁ Παναγιώτατος «διὰ τό ἐπιτελούμενον εἰς τήν Ἑνωσιν ἀξιέπαινον καί πολυσχιδές ἔργον», ἐτόνισε ὅτι «εἶναι ἔργον ἄξιον μιμήσεως καί εὐρυτέρας προβολῆς καί καταδεικνύει τό ὑψηλόν πνευματικόν ἐπίπεδον

ὅλων τῶν Σπαρταλήδων καί ἰδιαιτέρως τῶν κατὰ
τά ἑβδομήκοντα ἔτη τῆς λειτουργίας τῆς Ἑνώσεως
διοικήσεων αὐτῆς»²⁷⁾

27) Η ΕΛΕΥΣΗ ΤΗΣ Α.Θ.Π. ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ
ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ κ.κ. ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΥ ΣΤΗΝ ΕΝΩΣΗ
ΣΠΑΡΤΗΣ Μ. ΑΣΙΑΣ (29 Σεπτεμβρίου 2002) σελ. 26 & 27.

Ἐξάλλου ὁ Παναγιώτατος, ἀνταποκρινόμενος σέ πρόσκληση-παράκληση τοῦ Δ.Σ. τῆς Ἑνώσης Σπάρτης, τήν 6^η Μαΐου 2000 προῦπαντήθηκε ἀπό τόν Πρόεδρο καί τά Μέλη τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου της στή Σπάρτη Πισιδίας καί τέλεσε Ἀγιασμούς στούς δύο μεγάλους σωζόμενους ναούς τῶν Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου καί τοῦ Γενεσίου τῆς Θεοτόκου καί Τρισάγια ὑπέρ ἀναπαύσεως τῶν ἐκεῖ κοιμηθέντων Ὁρθοδόξων πιστῶν.

Στό ναό τοῦ Γενεθλίου (6-5-2000).

Τό ίδιο έτος, τήν 13^η Αὐγούστου 2000, στόν Ἱ. Ν. Τῶν Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου στή Σπάρτη τῆς Πισιδίας ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης τότε Λαοδικείας καί νῦν Πριγκηποννήσων κ. Ἰάκωβος, τέλεσε Θ. Λειτουργία γιά τούς Σπαρταλῆδες, πού εἶχαν πραγματοποιήσει ἐκδρομή στή γενέτειρά τους. Θεῖες Λειτουργίες ἔχουν γίνει καί σέ ἄλλους ναούς τῆς Πισιδίας καί τῆς περιοχῆς τῆς Ἀττάλειας, ὅπως στόν ἐρειπωμένο ἀρχαῖο ναό τοῦ Ἀποστόλου Παύλου στήν Ἀντιόχεια τῆς Πισιδίας, ἀπό τόν ἴδιον τόν Πατριάρχη μας, καθώς καί στό Νησί τῆς λίμνης Ἐγιρδίζ, στήν Ἀλάγια (Alanya) καί ἄλλοῦ.

Θεία Λειτουργία στό ναό τῶν Εἰσοδίων. Ἱεουργοῦν ὁ σεβασμιώτατος Λαοδικείας (τῶρα Πριγκηποννήσων) κ. Ἰάκωβος καί ὁ πατήρ Γερμανός (13-8-2000).

Κατά τίς ἐπισκέψεις αὐτές τῶν Πισιδῶν καί Ἀτταλέων στίς ἀλησμόνητες πατρίδες, συγκινητικές εἶναι οἱ συναντήσεις τους μέ τούς ντόπιους παλαιούς συμπολίτες τους.

Διηγεῖται ὁ ἀείμνηστος ἐπίτιμος Πρόεδρος τῆς Ἑνώσης Σπάρτης Κοσμᾶς Νικολαΐδης :

«Καθ'όλην την διαδρομήν μας εἰς τας συνοικίας καί προ παντός ὅταν περνούσαμεν ἀπό τους προς τας ἐλληνικάς συνοικίας δρόμους, οἱ Τούρκοι συμπατριῶται μας, μας υποδέχοντο με χαρά καί με συγκινητικές ἐκδηλώσεις, κλαίοντας πολλάκις μας προσκαλοῦσαν νά μπούμε στα σπίτια τους, νά ξεκουρασθοῦμεν λίγο νά μας προσφέρουν κανένα ἀναψυκτικό κλπ., με ενδιαφέρον ρωτοῦσαν ὁ καθένας καί ἡ κάθε μια δια τους γνωστούς καί γείτονες των, πολλές φορές βρισκόμεθα περικυκλωμένοι, προπαντός ἀπό γυναικούλες που ὅλο καί κάτι ἤθελον νά μάθουν δια τίς παληές των γειτόνισσες καί φίλες. Ὅταν γιά μια στιγμή τίς ἐρώτησα πῶς δέν μας ξεχάσατε ; Πῶς νά σας ξεχάσωμεν ; ἀφού το ψωμί το δικό σας τρώμε ἀκόμη, ἀπό την τέχνην που μας εἶχατε μάθει (την ταπητουργίαν) συντηροῦμεθα ἀκόμη, ἦτο ἡ ἀπάντησίς των, εὐλικρινής καί αυθόρμητος.

Μια μέρα ἐπιστρέφοντας στο ξενοδοχεῖο που μέναμε, εἶδαμε καμμιᾶ δεκαπενταριά χωρικούς που ἐκάθηντο εἰς το κάτωθι τοῦ ξενοδοχειακοῦ καφενεῖον, μόλις μας εἶδαν σηκωθήκανε ὅλοι καί με το «χος γκελτιγνίζ» μας χαιρέτισαν, ἀφού ἀνταλλάξαμεν λίγα λόγια φιλοφροσύνης, τους ἀποχαιρετήσαμεν δια νά φύγωμεν, ἀλλά μου πιάνει τότε τα δυο μου χέρια ὁ γεροντότερος, ὁ ὁποῖος ὅπως μάθαμεν ἀργότερα ἦτο ὁ

μουχτάρης (ο Πρόεδρος) του χωριού των και μας λέγει : «πού πάτε ; ημείς δια σας ήλθαμεν, θα πάμε στο χωριό μας». Ήσαν από το Ιλαβούς (όπου ήτο και το αγίασμα των αγίων Κηρύκου καί Ιουλίττης μαρτύρων) «πρέπει να έλθετε και στο χωριό μας, δεν θα πάτε στο «Αϊ Κυργιός»; Τα ίδια λόγια επαναλάμβανον και οι άλλοι με την επιμονήν τους μας απέσπασαν την υπόσχεσιν ότι θα έλθωμεν την άλλην ημέραν να τους δούμεν στο χωριό τους.

Και πράγματι την άλλη μέρα 16 εκδρομείς με τρία αυτοκίνητα πήγαμε στο Ιλαβούς, αλλά κάπως αργά προς το βράδυ. Μόλις φθάσαμεν, η πρώτη μας δουλειά ήτο, συνοδεία χωρικών, να ανεβούμε στο Αγίασμα των Αγίων Κηρύκου και Ιουλίττης, αλλά λόγω του ανωμάλου εις ανηφόραν του εδάφους, μόλις επτά κατορθώσαμεν να φθάσωμεν στην κορυφή, όπου εξακολουθεί να πηγάζη και να τρέχη το ξακουστό εκείνο νερό, κρύο σαν του πάγου, χίλια επτακόσια και πλέον χρόνια από τότε που ανέβλυσε». ²⁸⁾

Παρόμοιες έκδηλώσεις φιλοφροσύνης περιγράφουν καί πολλοί άλλοι.

Στή Νέα Ίωνία Άττικῆς έδρεύει καί ὁ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΑΛΑΓΙΩΤΩΝ, ὁ ὁποῖος ἐκτός τῶν ἄλλων ἐπέτυχε νά ἀδελφοποιηθεῖ ὁ Δῆμος Νέας Ίωνίας μέ τό Δῆμο Ἀλάνιας (τουρκ. Alanya, πρώην Ἀλάγια). Ἀνταλλάσσουν ἐπισκέψεις, τελοῦν Θ. Λειτουργίες στόν Ἱ. Ν. Ἀγ. Γεωργίου στήν Ἀλάγια, συμμετέχουν σέ ἀμοιβαῖες πολιτιστικές ἐκδηλώσεις.

Ὁ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΝΗΣΙΟΥ ΠΙΣΙΔΙΑΣ «ΟΙ ΑΓΙΟΙ ΑΝΑΡΓΥΡΟΙ» έδρεύει στή Νίκαια. Τά μέλη του

28) Ἀνθολόγιο Πισιδίας σελ. 111 – 113.

πραγματοποιούν επισκέψεις στο Νησί και γίνονται μέ
ἐγκαρδιότητα δεκτοί από τόν Δήμαρχο τοῦ Ἐγριιδίρ,
στό ὁποῖο ὑπάγεται τό Νησί καί ἔχει πλέον ἔνωθεῖ
μέ τή στεριά. Μάλιστα οἱ καλές τους σχέσεις ἔχουν
συντελέσει στό νά ἀναλάβει ὁ Δῆμος τήν ἐπισκευή τοῦ
ναοῦ τῶν Ἀγ. Ἀναργύρων, ὅπου πηγαίνουν καί τελοῦν
Θ. Λειτουργίες.

Ἕνας ἀκόμη Σύλλογος, ἀπ'ὅσους γνωρίζουμε,
εἶναι ὁ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΠΑΡΛΑΛΗΔΩΝ ἐκ Μαυρολόφου
Σερρῶν (ὅπου εἶχαν ἐγκατασταθεῖ πολλοί ἀπό τοὺς
πρόσφυγες τῆς Πάρλας).

Οἱ καταγόμενοι ἀπό τήν Ἀττάλεια, κάθε χρόνο
τήν Κυριακή τῶν Μυροφόρων, προσέρχονται κατά
ἐκατοντάδες στόν Ἱ. Ν. Κοιμήσεως Θεοτόκου Ταύρου,
γιά νά τιμήσουν τήν Θαυματουργή Εἰκόνα τῆς Παναγίας
τοῦ Κύκκου, ὅπως τήν ὀνομάζουν, γιατί εἶναι παλαιό
πιστό ἀντίγραφο τῆς ἀρχαίας Εἰκόνας τῆς Παναγίας,
πού φυλάσσεται στήν Ἱ. Μονή Κύκκου τῆς Κύπρου. Τή
σεπτῇ αὐτήν εἰκόνα, πού βρισκόταν στόν Ἱ. Ναό τοῦ Ἀγ.
Νικολάου Ἀττάλειας, κατά τόν διωγμό μέ τήν ἐπίβλεψη
τοῦ Παπα-Παγκρατίου Τανταλίδη, φρόντισαν οἱ
πρόσφυγες νά τή μεταφέρουν στήν Ἑλλάδα καί νά τήν
καταθέσουν στόν ναό τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου
τοῦ προσφυγικοῦ τότε οἰκισμοῦ Ταύρου.

Ὅσοι ἀπό τοὺς πρόσφυγες ἔχουν ἐγκατασταθεῖ
στή Ρόδο, ἔχουν τακτικότερη ἐπικοινωνία μέ τίς παλιές
τους πατρίδες στίς ἀντίπερα ἀκτές τῆς Μ. Ἀσίας.

Συγκίνηση προξενεῖ τό γεγονός ὅτι ἀρκετοί ἀπό
τούς ἐγκατεστημένους πλέον στήν Ἑλλάδα, ἐπὶ ἔτη

πολλά ἐργάσθηκαν ἐντατικά, γιά νά διασώσουν ὅσα περισσότερα στοιχεῖα μποροῦσαν νά συγκεντρώσουν ἀπό τούς παλαιότερους πρόσφυγες – προφορικά ἢ γραπτά – καί νά τά καταγράψουν μέ πιστότητα καί εὐσυνειδησία. Καρπός αὐτοῦ τοῦ τιτάνιου ἀγώνα, πού κάποιοι συνέχισαν ἐπί 10 καί 20 χρόνια, εἶναι καί οἱ ἐκδόσεις τῆς Ἑνώσεως Σπάρτης καί ἄλλων.

Τίς καταχωροῦμε στή συνέχεια, γιά ὅσους θά ἤθελαν νά μάθουν περισσότερα.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ

ΕΝΩΣΕΩΣ ΣΠΑΡΤΗΣ Μ. ΑΣΙΑΣ:

- Βάσου Βογιατζόγλου : Η Πισιδία της Μ. Ασίας. 1978
- Βάσου Βογιατζόγλου : Οι γειτονιές των απίστων. 1981 (εξαντλήθηκε).
- Χάρη Σαπουντζάκη : Η Ελληνική Παιδεία στη Σπάρτη Πισιδίας (κατά τα τελευταία 200 χρόνια πριν από την Καταστροφή). 1983. Α΄ βραβείο Εστίας Ν. Σμύρνης (εξαντλήθηκε).
- Βάσου Βογιατζόγλου : Η Σπάρτη της Μ. Ασίας (σύμμεικτα λαογραφικά). 1986. Εύφημος μνεία Ακαδημίας Αθηνών. Β΄ έκδοση : 1992.
- Παπαΐωακείμ Πεσματζόγλου : Οι Αναμνήσεις μου (από την πατρίδα μου Σπάρτη Μ. Ασίας). Επιμέλεια : Χάρη Σαπουντζάκη. 1990 (εξαντλήθηκε).
- Πρακτικά 5^{ου} Συμποσίου Ιστορίας – Λαογραφίας Αττικής (Η εγκατάσταση των προσφύγων στους δήμους και τις κοινότητες της Αττικής). 1995.
- Χάρη Σαπουντζάκη : Ανθολόγιο Πισιδίας. 2000.

- Αντ. Καζαντζόγλου : Η Βιογραφία του μητροπολίτου Πατάρων Μελετίου. 2000.
- Λεύκωμα : Οι Σπαρταλήδες στην παλιά και τη νέα πατρίδα. Νέα Ιωνία 2007.
- ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ «Η Σπάρτη της Ανατολής» (Από 1^η Ιανουαρίου 2009 εκδίδεται ως περιοδικό).

ΑΛΛΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

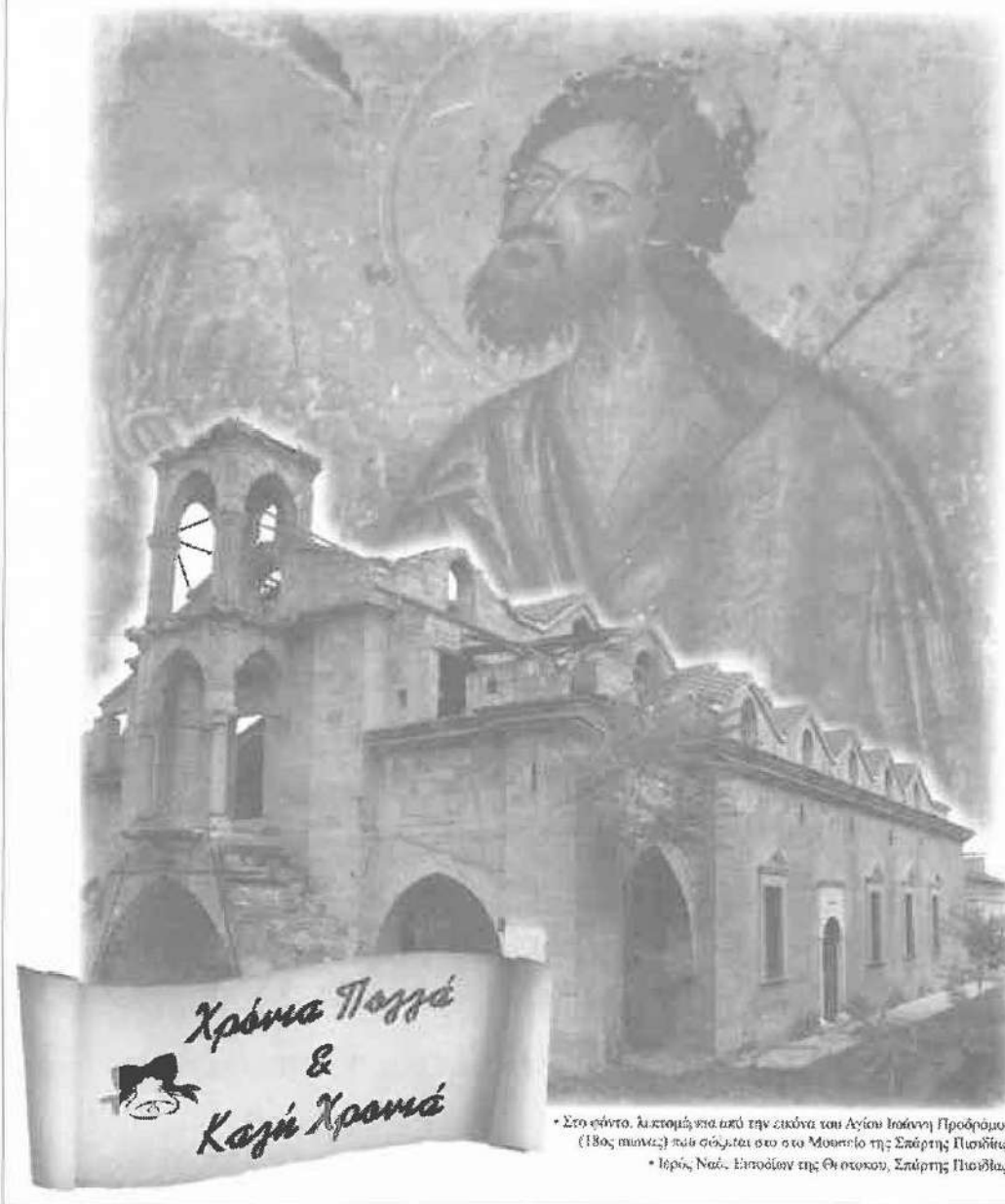
- Λαζάρου Κλ. Άσίκογλου : Δήμητρα Σερρών. (Ἡ ἀποτύπωση τῆς ἱστορίας ἑνός νέου χωριοῦ μέ παληές ρίζες – Σπάρτη καί Πάργα) Δήμητρα 1999.
- Τοῦ ἰδίου : Κηλαμάν – Μνήμες ἑνός Μικρασιάτη. Ἐκδόσεις Εὐρασία 2007.
- Βάσου Βογιατζόγλου : Τα Πισιδικά (Βαφτιστικά καί ἐπώνυμα). Ἰδρυμα Μείζονος Ἑλληνισμοῦ. Ἀθήνα 1998.
- Τοῦ ἰδίου : Ἡ Συμβολή τῆς Ἐκκλησίας στήν Ἐθνική Παράδοση τῆς Πισιδίας. Ἀνάτυπο ἀπό τόν Εἰκοστό Τόμο τῶν Μικρασιατικῶν Χρονικῶν. Ἀθῆναι 1998.
- Τοῦ ἰδίου : Νεοελληνική Διαλεκτολογία. Πρακτικά Τρίτου Διεθνoῦς Συνεδρίου Ν.Δ. Ἀθήνα 2000.
- Παναγ. Π. Χατζηπέτρου, ἱατροῦ (Ἀτταλέως) : Ἱστορία τῆς Ἀτταλείας τῆς Μικρᾶς Ἀσίας ἀπό τῆς κτίσεως αὐτῆς μέχρι τοῦ 1922. Ἀθῆναι.
- Μητροπολίτου Μύρων Δρος Χρυσοστόμου Καλαϊτζῆ : Οἱ ἑλληνορθόδοξες κοιτίδες τῆς Μικρασίας. Ἀθήνα 2007

Η ΣΠΑΡΤΗ ΤΗΣ Ανατολής

ΕΚΔΟΣΗ ΤΗΣ ΕΝΩΣΗΣ ΣΠΑΡΤΗΣ ΜΙΚΡΑΣ ΑΣΙΑΣ

Περίοδος β' Αρ. Φύλλου 51 Ιανουάριος 2009

*Χρόνια Πολλά
&
Καλή Χρονιά*

* Στο φόντο, λιποτάμια από την εικόνα του Αγίου Ιωάννη Προδρόμου (18ος μινιαξ) που σώζεται στο Μουσείο της Σπάρτης Πισιδίας.
* Ιερός, Ναός, Επισκοπή της Οικοκου, Σπάρτης Πισιδίας.

ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΣΩΜΑΤΕΙΩΝ

1. ΕΝΩΣΗ ΣΠΑΡΤΗΣ Μ. ΑΣΙΑΣ
Άλατσάτων 27 Τ.Κ. 142 31 ΝΕΑ ΙΩΝΙΑ
Τηλ.-Φαξ : 210 - 2770 978
Πρόεδρος : κ. Χάρης Σαπουντζάκης
2. ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΑΛΑΓΙΩΤΩΝ Ν. ΙΩΝΙΑΣ ΑΤΤΙΚΗΣ
ΚΑΙ ΠΕΡΙΧΩΡΩΝ
Λ. Ήρακλείου 275 Τ.Κ. 142 31 ΝΕΑ ΙΩΝΙΑ
Τηλ.-Φαξ : 210 - 2712 422
Πρόεδρος : κ. Κώστας Τσοπανάκης
3. ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΝΗΣΙΟΥ ΠΙΣΙΔΙΑΣ «ΟΙ ΑΓΙΟΙ
ΑΝΑΡΓΥΡΟΙ»
Ήλιουπόλεως 102 Τ.Κ. 184 50 ΝΙΚΑΙΑ
Πρόεδρος : κ. Σπυρίδων Παλόγλου
Τηλ.-Φαξ : 210 - 490 8156
4. ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΠΑΡΛΑΛΗΔΩΝ
ΕΚ ΜΑΥΡΟΛΟΦΟΥ ΣΕΡΡΩΝ
Π. Βουτσινά 93 Τ.Κ. 155 61 ΧΟΛΑΡΓΟΣ
Τηλ. : 210 - 7211 735
Έκπρόσωπος : κ. Βασίλειος Παπάζογλου

Παράκληση : Ὅσοι γνωρίζουν τήν ὑπαρξη καί ἄλλων
Σωματείων - Συλλόγων - Ἑνώσεων καταγομένων ἀπό
τούς σημερινούς Νομούς Isparta, Burdur, Antalya, νά
μας ἐνημερώσουν.

Ἡ ταχυδρομική διεύθυνση τοῦ Μητροπολίτου Πισιδίας
εἶναι:

+ Metropolitan Sotirios of Pissidia
Orthodox Monastery of Metamorfosis
Gyeonggi-do, Gapyeong gun Sang-myeon
Deok Hyeon-ri 610-3
KOREA 477-821

Τηλ. : 0082-31-584-4376
Φάξ : 0082-31-585-2278
e-mail : mpsotirios @ yahoo.co.kr

ΠΗΓΕΣ ΚΑΙ ΒΟΗΘΗΜΑΤΑ

- Η ΚΑΙΝΗ ΔΙΑΘΗΚΗ.
- THE ORTHODOX STUDY BIBLE U.S.A.
- ΤΑ ΔΩΔΕΚΑ ΜΗΝΑΙΑ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ
- Ο ΜΕΓΑΣ ΣΥΝΑΞΑΡΙΣΤΗΣ (12 ΤΟΜΟΙ) Κ.Χ.
Δουκάκη.
- ΑΣΜΑΤΙΚΗ ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ ΑΓΙΩΝ ΠΙΣΙΔΙΑΣ,
ΣΙΔΗΣ ΚΑΙ ΑΤΤΑΛΕΙΑΣ, Αρχιμ. Νικοδήμου
Ἀεράκη, Ἱεροκέρυκος, 2009.
- THE SYNAXARION Holy Convent of the Annunciation
of our Lady.
- ΜΕΓΑΛΗ ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΑ ΗΛΙΟΣ.
- ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗ ΚΑΙ ΗΘΙΚΗ ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΑ
Ἔκδ. Α. Μαρτίνοσ 1962.
- ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ Θ. ΣΤΑΥΡΙΔΟΥ : Ἐπισκοπική Ἱστορία
τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, Θεσσαλονίκη 1996.
- J. HOLZNER : ΠΑΥΛΟΣ, Ἔκδ. 15^η Δαμασκός 2001.
- ΧΑΡΗ ΣΑΠΟΥΝΤΖΑΚΗ : Ἀνθολόγιο Πισιδίας,
Ἀθήνα 2000.
- ΒΑΣΟΥ Η. ΒΟΓΙΑΤΖΟΓΛΟΥ : Ἡ Πισιδία τῆς Μ.
Ἀσίας, Ν. Ἰωνία 1978.
- Τοῦ ἰδίου : Ἡ Σπάρτη τῆς Μ. Ἀσίας, Ἀθήνα 1992.
- Τοῦ ἰδίου : Τά Πισιδικά. Ἔκδ. Ἰδρυμα Μείζονος
Ἑλληνισμοῦ, Ἀθήνα 1998.
- Τοῦ ἰδίου : Ἡ Συμβολή τῆς Ἐκκλησίας στήν Ἐθιμική
Παράδοση τῆς Πισιδίας. Ἀνάτυπο Μικρασιατικῶν
Χρονικῶν. Ἀθήνα 1998.
- ΑΝΤΩΝΗ ΚΑΖΑΝΤΟΓΛΟΥ : Ὁ «ἅγιος τῶν Πισιδῶν»
Πατάρων Μελέτιος, Ν. Ἰωνία. 2000.

- ΛΑΖΑΡΟΥ ΚΛ. ΑΣΙΚΟΓΛΟΥ, Δήμητρα Σερρών, Δήμητρα 1999.
- Τοῦ ἰδίου : Κηλαμάν – Μνήμες ἑνός Μικρασιάτη. Ἐκδ. ΕΥΡΑΣΙΑ, Ἀθήνα 2007
- Τοῦ ἰδίου : Τό χτίσιμο τοῦ Ναοῦ Ἀγίου Θεοδώρου τῆς Πάργας (ἄρθρο).
- ΠΑΝΑΓ. Π. ΧΑΤΖΗΠΕΤΡΟΥ, Ἱατροῦ Ἀτταλέως, Ἱστορία τῆς Ἀτταλείας τῆς Μ. Ἀσίας ἀπό τῆς κτίσεως αὐτῆς μέχρι τοῦ 1922. Ἀθῆναι.
- ΟΙ ΣΠΑΡΤΑΛΗΔΕΣ στήν παλιά καί τή νέα πατρίδα (Λεύκωμα) Ἐκδ. «Ἑνωση Σπάρτης Μ. Ἀσίας», Ν.Ἰωνία 2007.
- Η ΕΛΕΥΣΗ ΤΗΣ Α.Θ.Π. ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ Κ.Κ. ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΥ ΣΤΗΝ ΕΝΩΣΗ ΣΠΑΡΤΗΣ Μ. ΑΣΙΑΣ, 29 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 2002.
- Η ΣΠΑΡΤΗ ΤΗΣ ΑΝΑΤΟΛΗΣ. Περιοδική ἔκδοση Ἑνωσης Σπάρτης. Ν. Ἰωνία. Τεύχη ἐτῶν 2008 – 2009.
- Ο ΠΑΤΑΡΩΝ ΜΕΛΕΤΙΟΣ. Ἀφιέρωμα Περιοδικοῦ ΤΟΛΜΗ Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν. 2005.
- ΠΑΝΤΑ ΤΑ ΕΘΝΗ. Περιοδική ἔκδοση Ἀποστολικῆς Διακονίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.
- Ἐκδόσεις Ὑπουργείου Πολιτισμοῦ καί Τουρισμοῦ Τουρκίας – Ankara 2008 :
 - SAN PAOLO
 - ANTALYA and the Mediterranean Region Side, Seleukia, Alanya, Selge.
 - BURDUR
 - ISPARTA, EGIRDİR
 - YALVAC – Pisidian Antiocheia.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΛΕΓΟΜΕΝΑ	5
Α΄ ΟΙ ΑΓΙΟΙ ΤΗΣ ΠΙΣΙΔΙΑΣ	9
Απόστολος Παῦλος, Ἰδρυτής τῆς Ἐκκλησίας	
Ἀντιοχείας τῆς Πισιδίας	15
Ἅγιος Ἀρτέμων, Ἐπίσκοπος Σελευκείας	23
Ἅγιοι Απόστολοι Ἀκύλας καί Πρίσκιλλα	26
Ἁγία Πρωτομάρτυς καί Ἰσαπόστολος Θέκλα	32
Ἅγιοι Κυπριανός καί Ἰουστίνα ἡ Παρθένος	36
Ἅγιος Μάρτυς Ζώσιμος	39
Ἁγία Μεγαλομάρτυς Μαρίνα	42
Ἅγιος Βιάνωρ	47
Ἅγιος Κινδέας, Ἐπίσκοπος Πισιδίας	49
Ἅγιοι Μάρτυρες Μάρκος Στέφανος καί Μάρκος,	50
Ἅγιοι Μάρτυρες καί αὐτάδελφοι Ἀλέξανδρος,	
Ἀλφειός, καί Ζώσιμος, Ἱερομάρτυς Μάρκος,	
Ἅγιοι Μάρτυρες Νίκων, Νέων καί Ἡλιόδωρος	51
Ἅγιος Γεώργιος, Ἐπίσκοπος Πισιδίας, Ὁμολογητής ...	55
Ἅγιος Ἀθανάσιος, Ἱερεὺς – Νεομάρτυς ἐκ Σπάρτης	57
Ἅγιος Νεομάρτυς Ἀθανάσιος, ἐξ Ἀτταλείας	58
Δεκεπέντε χιλιάδες Μάρτυρες τῆς Πισιδίας	61
Β΄ Ἡ ἹΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΠΙΣΙΔΙΑΣ	63
Ἱστορία, Γενικά	65
Χριστιανισμός : Ἀρχαί, Διοργάνωσις	66
Ἐπισκοπαί	67
Ἡ Μητρόπολις	67

Ἐπισκοπικός Κατάλογος	70
Γ' ΟΙ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΕΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ - ΕΝΟΡΙΕΣ	
ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΠΙΣΙΔΙΑΣ ΚΑΙ	
ΕΞΑΡΧΙΑΣ ΣΙΔΗΣ ΚΑΙ ΑΤΤΑΛΕΙΑΣ	75
1. Σπάρτη	78
Παπα-Ἰωακείμ Πεσματζόγλου	84
2. Βουρδούριον	86
3. Νησίον	88
4. Οὐλούμπορλου	90
5. Πάρλα	91
6. Ἀντιόχεια	94
7. Ἀττάλεια	96
Ὁ Πατάρων Μελέτιος	101
8. Ἀλάγια	104
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	
ΣΤΗ ΝΕΑ ΠΑΤΡΙΔΑ	109
ΕΚΔΟΣΕΙΣ	117
ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΣΩΜΑΤΕΙΩΝ	120
ΠΗΓΕΣ ΚΑΙ ΒΟΗΘΗΜΑΤΑ	122

Θερμές εὐχαριστίες ἐκφράζονται πρὸς τή δεκάδα τῶν ἐν Κυρίῳ συνεργῶν, πού κοπίασαν γιά τή συγκέντρωση καί ταξινόμηση τοῦ ἀγιολογικοῦ ὕλικου, τή διόρθωση τῶν κειμένων, τή στοιχειοθεσία, τή διακόσμηση, τή συγκέντρωση φωτογραφικοῦ ὕλικου καί τήν ἐπιμέλεια ἐκδόσεως.

«Εὐαγγελισάμενοί τε τήν πόλιν ἐκείνην
καί μαθητεύσαντες ἱκανούς ὑπέστρεψαν
εἰς τήν Λύστραν καί Ἰκόνιον καί Ἀντιόχειαν.

Ἐπιστηρίζοντες τὰς ψυχὰς τῶν
μαθητῶν, παρακαλοῦντες ἐμμένειν τῇ
πίστει, καί ὅτι διὰ πολλῶν θλίψεων δεῖ
ἡμᾶς εἰσελθεῖν εἰς τήν βασιλείαν τοῦ
Θεοῦ.

Χειροτονήσαντες δέ αὐτοῖς
πρεσβυτέρους κατ' ἐκκλησίαν καί
προσευξάμενοι μετὰ νηστειῶν παρέθεντο
αὐτούς τῷ Κυρίῳ, εἰς ὃν πεπιστεύκασι»

(Πράξ. Ἀποστ. 14:21-23)

